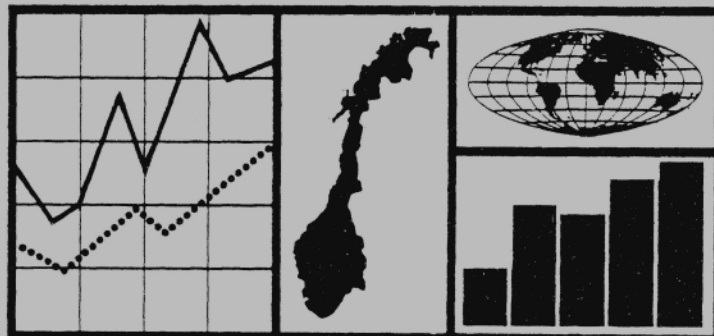

Økonomiske analyser

Nr. 1 — 1986

**Økonomisk utsyn
over året 1985**

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk Sentralbyrå og kommer normalt med 10 nummer i året. Publikasjonen vil blant annet inneholde oversikter over konjunkturtendensene og aktuelle konjunkturtall for norsk og internasjonal økonomi. Kvartalsvise og årlige nasjonalregnskapstall vil bli publisert og kommentert etter hvert som de foreligger. Publikasjonen vil også bringe kortere artikler med samfunnsøkonomisk innhold som tar sikte på å presentere resultater fra den økonomiske forskningsvirksomheten som foregår i Statistisk Sentralbyrå for et bredere publikum.

Statistisk Sentralbyrå ønsker videst mulig spredning av data og analyser som offentliggjøres i Økonomiske analyser. Gjengivelse er tillatt uten restriksjoner. Av hensyn til leserne ber imidlertid Statistisk Sentralbyrå om at kilde blir oppgitt – publikasjonsserie og årgang/nummer – og at forfatterens navn framgår der det er aktuelt. Synspunkter i artikler med navngitt forfatter kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

Redaksjon: Olav Bjerkholt, Ådne Cappelen, Per Richard Johansen, Svein Longva, Lorents Lorentsen.

Redaksjonssekretærer: Kirsten Hansen (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau Hansen (konjunkturoversikter mv.).

Statistisk Sentralbyrå

har som oppgave å

- utvikle og holde ved like et standardisert og samordnet system for norsk statistikk,
- utnytte statistikken til analyse av viktige samfunnsspørsmål.

Statistisk Sentralbyrå har lange tradisjoner som forskningsinstitusjon, og forsknings- og analysevirksomheten har etter hvert fått et betydelig omfang. Virksomheten omfatter blant annet:

- o Nasjonalregnskap
- o Samfunnsøkonomi, makroøkonomiske modeller, konjunkturanalyse, skatteforskning og økonometriske studier,
- o Befolkningsutvikling, arbeidsmarked og levekår
- o Naturressurser, energi, petroleumsvirksomhet og miljøforhold.

Forsknings- avdelingen

ble opprettet i 1950 og er i dag organisert i fire enheter:

- o Underavdeling for nasjonalregnskap
- o Økonomisk analysegruppe
- o Sosiodemografisk forskningsgruppe
- o Gruppe for ressursregnskap og miljøstatistikk.

Økonomiske analyser

Nr. 1 — 1986

INNHold

ØKONOMISK UTSYN OVER ÅRET 1985

	Side
Sammenfatning	3
Det internasjonale konjunkturbildet	12
Den økonomiske politikken	19
Produksjon	23
Arbeidsmarkedet	30
Priser og lønninger	36
Inntekter	41
Konsum	47
Investeringer	51
Utenriksøkonomi og konkurranseevne	57
Perspektiver	70
Økonomisk-politisk kalender	74
Tabellvedlegg	85

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

ØKONOMISK UTSYN

Den foreliggende utgave av Økonomisk utsyn omfatter en økonomisk oversikt over norsk økonomi i 1985 og en økonomisk-politisk kalender, sammen med de første foreløpige nasjonalregnskapstall for dette året. Datagrunnlaget for oversikten er først og fremst det kvartalsvise nasjonalregnskapet. Kvartalsberegningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg. Særlig for de siste månedene av 1985 bygger beregningene i stor grad på oppgaver over antatt utvikling eller anslag gjort i Byrådet. De første, foreløpige nasjonalregnskapstall basert på oppgaver fra hele året og beregnet på detaljert nivå, er planlagt publisert i Økonomiske analyser i april/mai i år.

Økonomisk utsyn over året 1985 er utarbeidet av Forskningsavdelingen i Statistisk Sentralbyrå. Redaksjonen ble avsluttet tirsdag 28. januar 1986.

Konjunkturtendensene - oversikt over publiseringstidspunkter

Konjunkturtendensene	Utlandet	Norge
- forrige publisering	ØA nr. 9 - 1985 (desember)	ØA nr. 8 - 1985 (november)
- neste publisering	ØA nr. 3 - 1986 (mars)	ØA nr. 4 - 1986 (april)

Engelsk oversettelse av Økonomisk utsyn

Utvalgte deler av Økonomisk utsyn over året 1985 vil bli oversatt til engelsk og utgitt som et supplement til Økonomiske analyser nr.1 - 1986. Det får nr.1A - 1986. Foruten deler av tekstavsnittene vil den engelske utgaven også omfatte tabellvedlegget med nasjonalregnskapstall for Norge.

Økonomiske analyser nr.1A - 1986 vil bli utgitt i slutten av februar. Den vil bli sendt alle som er registrert som utenlandske mottakere av publikasjonen Økonomisk utsyn, tidligere utgitt i serien NOS.

De som ønsker den engelske utgaven, f.eks. for å sende den til utenlandske forbindelser, kan bestille Økonomiske analyser nr.1A - 1986 fra

Universitetsforlaget,
Avd. for offentlige publikasjoner
Postboks 8134 Dep.
N-0033 Oslo 1

Prisen er kr 10,-. Bestilling kan skje over telefon (02) 19 85 10.

Utsalget har adresse Tollbugt. 31, Oslo.

SAMMENFATNING

Konjunkturoppgangen i norsk økonomi fortsatte i 1985. For året under økte bruttonasjonalproduktet (BNP) ifølge foreløpige beregninger med 4,4 prosent sammenliknet med 1984. BNP utenom oljevirkosomhet og sjøfart økte omtrent i samme takt. Sterkest produksjonsvekst var det i tjenesteytende sektorer og særlig i privat tjenesteyting.

Disponibel inntekt for Norge økte med 5,6 prosent som om lag tilsvarte netto produksjonsvekst, idet nedgangen i underskuddet på rente- og stønadsbalansen ble motsvart av et tilsvarende tap i bytteforholdet med utlandet.

Drivkreftene bak produksjonsveksten i 1985 har i hovedsak vært innenlandske faktorer. Tyngdepunktet i konjunkturoppgangen har i 1985 klart skiftet fra eksportvekst til investerings- og særlig konsumvekst. Dette er et helt normalt konjunkturforløp, men de innenlandske vekstimpulsene for norsk økonomi har vært uvanlig sterke. Den etterspørselsdrevne oppgangen ble ytterligere styrket ved at prisveksten avtok noe. Dette hadde først og fremst sammenheng med fortsatt fallende prisnivå internasjonalt og med at vi hadde ledige ressurser innenlands (arbeidskraft og produksjonskapasitet) ved innledningen til oppgangen. Petroleumsinntektene hadde en uforutsatt sterk vekst til og med 1985 som følge av høy dollarkurs og økt oljeproduksjon. I den grad de økte petroleumsinntektene har påvirket innenlandsk bruk av inntektene, har dette gitt økt kraft i konjunkturoppgangen. Finanspolitikken var forholdsvis ekspansiv i 1985 med betydelig vekst særlig i overføringer, men

også veksten i kjøp av varer og tjenester økte i forhold til 1984. Sammen med liberaliseringen av kredittmarkedet bidro dette til at den sterke veksten ble muliggjort. Ved inngangen til 1986 er det fortsatt god driv i norsk økonomi.

Det var spesielt sterk vekst i privat konsum i 1985. Dette har gitt en kraftig vekst i importvolumet. Eksporten passerte et konjunkturtoppunkt allerede rundt årsskiftet 1983/84 og har deretter bare gitt små vekstimpulser. Dette bildet vil trolig endre seg lite i 1986, men bidraget fra investeringsveksten vil øke.

Arbeidsløsheten ble kraftig redusert i løpet av 1985, men er fremdeles høyere enn på begynnelsen av 1980-tallet. Det er imidlertid grunn til å regne med ytterligere nedgang i ledigheten i noen tid framover.

Prisstigningstakten endret seg lite gjennom 1985, men gikk litt ned regnet på årsbasis. Konsumprisindeksen steg med 5,7 prosent regnet fra året før. Lavere importprisvekst, fallende oljepriser og lavere dollarkurs gjennom året tilsier noe lavere vekst i prisene i 1986 med mindre lønnsveksten tiltar i styrke.

Driftsbalansen viste et rekordhøyt overskudd på vel 26 milliarder kroner i 1985 ifølge foreløpige anslag. Norges nettogjeld overfor utlandet ble redusert enda mer pga. nedgangen i dollarkursen.

Det internasjonale konjunkturbildet

Veksten i bruttonasjonalproduktet i de

fleste europeiske OECD-land samt USA var om lag 2,5 prosent i 1985. I Vest-Europa har veksten vært omtrent uendret siden 1984, og det ventes heller ingen vesentlige endringer for 1986. En veksttakt som er så lav som 2,5 prosent, er ikke tilstrekkelig til å redusere arbeidsløsheten som antas å vokse ytterligere i Vest-Europa i 1986. I USA var den økonomiske veksten i 1985 klart lavere enn i de to foregående år, og OECD antar at den moderate veksten fra 1985 vil fortsette i 1986. Konsumprisveksten antas å holde seg på et lavt nivå i USA, mens den vil falle i Vest-Europa, særlig i de land som har høyere vekst i konsumprisene enn gjennomsnittet.

En usikker faktor som vil påvirke utviklingen i 1986, er råoljeprisene. Hvis råoljeprisen skulle stabilisere seg på et nivå om lag 20 prosent lavere enn 1985-nivået regnet i dollar, vil konsumprisveksten bli ytterligere redusert samtidig som den utenriksøkonomiske handlefriheten øker for en rekke land. Det kan føre til at OECD's vekstanslag for 1986 - som ikke er basert på den seneste utvikling på råoljemarkedet - er noe for lave.

Relativt ekspansiv økonomisk politikk

Myndighetene bidro i 1985 til å forsterke den innenlandske etterspørselsveksten gjennom en relativt ekspansiv økonomisk politikk. Overføringene til private og kommuner økte på nytt sterkt, men også offentlig kjøp av varer og tjenester viste klar reell vekst. Samtidig førte bl.a. høy nominell inntektsvekst i privat sektor og økt bilsalg til at de offentlige inntektene økte betydelig, slik at overskudd før lånetransaksjoner i offentlig forvaltning ble rekordstort.

Det ble en svært høy innenlandsk kreditttilførsel i 1985. Dette skyldes særlig at

utlånene fra private banker økte kraftig. Veksten i det innenlandske aktivitetsnivået la grunnlaget for en økt etterspørsel etter kreditt. På grunn av videre liberalisering av kredittmarkedet og en rentepolitikk som ga små endringer i nominelle rentesatser, slo den økte etterspørselen direkte ut i realisert kreditttilførsel. De nominelle rentesatsene i Norge nå så høye at det kan bli vanskelig å regulere kapitalimporten.

Sterk konsumvekst i 1985

Privat konsum økte med 7,5 prosent fra 1984 til 1985. Dette er den sterkeste veksten siden 1969 og mer enn i årene 1980-84 sett under ett. Om lag halvparten av BNP-veksten kan - direkte eller indirekte - tilbakeføres til veksten i privat konsum. I motsetning til i perioden 1980-84, var veksten i varekonsumet i 1985 sterkere enn veksten i tjenestekonsumet. Særlig sterk var veksten i kjøp av varige konsumgoder, spesielt biler. En må tilbake til 1977 for å finne et omfang på nybilkjøpet som kommer opp mot kjøpet i 1985.

Det sterke oppsvinget i varekonsumet - både for varige og ikke-varige konsumgoder - tok til fra 4. kvartal 1984. Deretter har veksten i varekonsumet holdt seg på et høyt nivå, og det var ingen tegn til avtakende veksttakt for varekonsumet gjennom 1985. Det forhold at omslaget i konsumveksten skjedde samtidig for varige og ikke-varige konsumvarer, gjør at det er rimelig å peke på generelle faktorer bak konsumveksten. Sysesetningen økte klart, og arbeidsløsheten sank mot slutten av 1984 samtidig som reallønningene økte markert i andre halvår 1984. Gjennom 1985 har denne utviklingen fortsatt, og sammen med økte offentlige overføringer, har dette ført til at husholdningenes realdisponible inntekter økte med

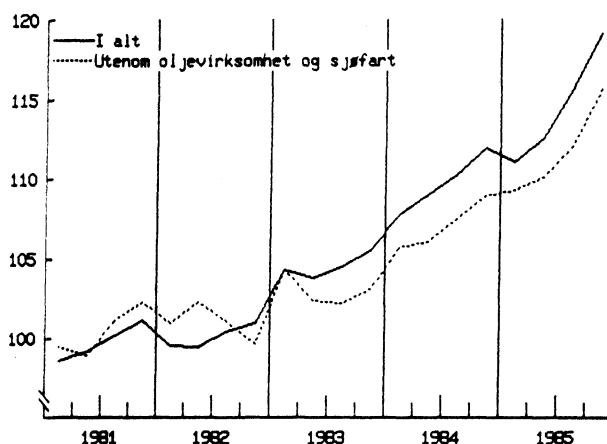
hele 5,7 prosent i 1985 ifølge foreløpige anslag. Dette kan i stor grad forklare veksten i privat konsum fra 1984 til 1985. I tillegg kommer noen mer spesielle faktorer som liberalisering av kredittmarkedet som har ført til sterk kredittøkning i 1985. Dessuten har kjøp av bl.a. biler vært moderat i en rekke år, noe som har økt replasseringsbehovet. Sammen med en lettere tilgang på kreditt har dette ført til spesielt stor vekst i bilkjøp og kjøp av varige forbruks-goder mer generelt. Utviklingen kan også ha blitt påvirket av at konsumentene har et mer optimistisk syn på framtidig inntektsutvikling bl.a. som følge av lavere arbeidsløshet og økende reallønn. Alt i alt falt således husholdningenes sparerate i 1985.

For 1986 kan en regne med fortsatt høy vekst i husholdningenes realdisponible inntekter. Det er imidlertid usikkert hvor stor betydning et strammere kredittmarked og høyere realrentesatser vil få for konsumetterspørselen. Veksten i kjøp av varige forbruks-goder vil ventelig avta klart, men det er ikke sannsynlig med noen vesentlig nedgang. På bakgrunn av den sterke veksten i konsumet mot slutten av 1985, er det derfor grunn til å vente at privat konsum vil gi vekstimpulser også i 1986, om enn ikke i samme grad som i 1985.

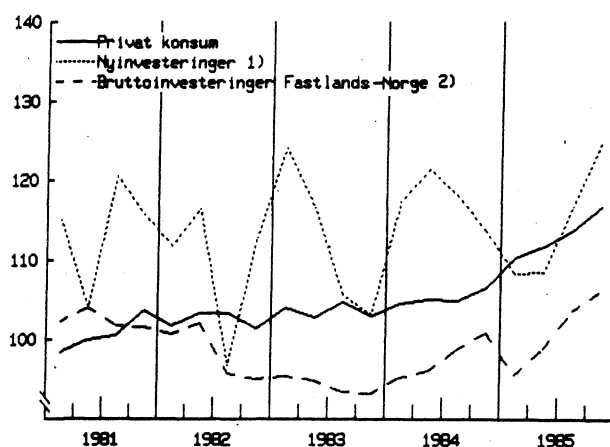
Moderat investeringsvekst i 1985 under ett

De samlede bruttoinvesteringene økte, ifølge foreløpige beregninger, med knapt 3 prosent fra 1984 til 1985. Bruttoinvesteringene i fast realkapital utenom oljevirkosomhet og sjøfart økte med vel 3 prosent. Investeringene i fast kapital i oljevirkosomhet og sjøfart falt sterkt, men fallet ble motvirket av en tilsvarende økning i skip og plattformform under arbeid. De påløpte investerin-

BRUTTONASJONALPRODUKT
1980=100. Sesongjustert.

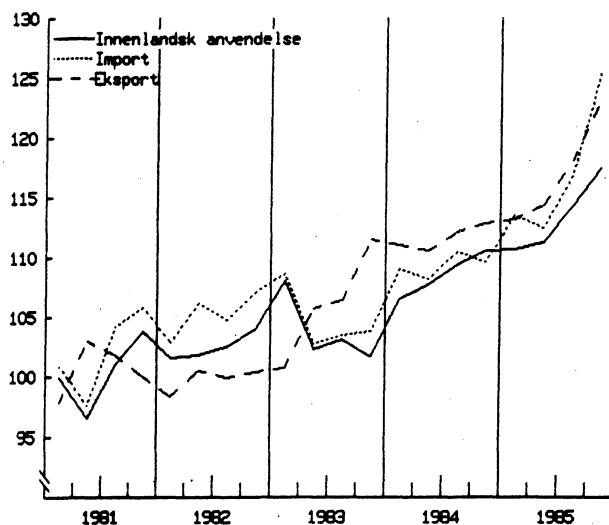

KONSUM OG INVESTERINGER
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

- 1) Nyinvesteringer i fast realkapital medregnet skip og oljeplattformform under arbeid.
- 2) Utenom lagerendring.

EKSPORT, IMPORT OG INNENLANDSK ANVENDELSE
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

gene i oljevirkksomheten og sjøfart økte derfor i volum.

Den underliggende vekstraten i bruttoinvesteringene for "Fastlands-Norge" var trolig høyere enn hva den gjennomsnittlige årsveksten på 3 prosent gir inntrykk av. Dette skyldes at klimamessige forhold rundt årskiftet 1984/85 antakelig framskjøvet investeringsarbeidene, særlig i bygninger og anlegg. Ser vi bort fra den midlertidige investeringsnedgangen i 1. kvartal 1985, har investeringene vært i oppgang siden det konjunkturelle bunnpunktet ble nådd i 4. kvartal 1983. Investeringsnivået ved utgangen av 1985 var om lag på nivå med investeringstoppen i 1981.

Investeringsveksten varierte betydelig mellom næringene. I industri og bergverk var investeringsveksten nesten 16 prosent fra 1984 til 1985, og veksten vil fortsette i 1986 og vil da antakelig komme opp på om lag samme nivå som i forrige konjunkturtopp (1981). Boliginvesteringene sank svakt også i 1985 etter å ha vært i sterk nedgang fra 1982 til 1984. Utviklingen gjennom 1985 kan imidlertid tyde på at boliginvesteringene er i oppgang, noe også husholdningenes inntektsutvikling skulle tilsi. Den seneste utvikling på kredittmarkedet og økende realrente kan imidlertid endre på dette.

Bruttoinvesteringene i privat tjenesteyting, som har økt sterkt helt siden 1983, viste fortsatt vekst i 1985. Aktivitetsnivået i denne sektoren er delvis knyttet til tjenesteleveranser til oljevirkksomheten, og disse økte sterkt i 1985. Denne økningen vil fortsette i 1986.

Investeringsleveranser (påløpte) til oljevirkksomheten økte med om lag 3 prosent fra 1984 til 1985. Tjenesteleveransene har økt

sterkt, noe som vil fortsette i 1986. De samlede investeringsleveransene til oljesektoren kan komme til å vokse med om lag 15 prosent fra 1985 til 1986. Sammen med fortsatt vekst i industriinvesteringene, kan dette gi et sterkt etterspørselspress rettet mot sektorer som produserer investeringsvarer i 1986. En del av disse sektorene hadde problemer med å skaffe kvalifisert arbeidskraft i slutten av 1985, og dette problemet vil forsterkes betydelig i 1986. En må derfor regne med at importen av slike varer vil øke sterkt også i 1986.

Stagnasjon i tradisjonell vareeksport

Samlet eksport økte i volum med nesten 5 prosent fra 1984 til 1985. For eksporten av andre varer var volumveksten knapt 4 prosent. Gjennom 1985 har eksporten av andre varer vist klare tegn til stagnasjon, og for varer fra industri og bergverk har veksten stoppet helt opp. Det er ikke tegn til noen vesentlig endring i veksttakten for markedene for tradisjonelle eksportvarer fra 1985 til 1986. Derimot vil trolig eksporten av olje øke også i 1986 etter at samlet olje- og gasseksport økte med knapt 4 prosent fra 1984 til 1985. Eksporttallene for 1985 er klart påvirket av en stor økning i eksporten av brukte skip, som skyldes utflagging. Dette førte til at bruttoinvesteringene i skipsfart ble negativ i 1985.

Sterk importvekst i 1985

Den sterke veksten i innenlandske anvendelser fra 1984 til 1985 førte til en sterk importvekst. Samlet import økte med 7 prosent mens innenlandsk anvendelse økte med 5,3 prosent. Importen av tradisjonelle varer økte med hele 12,6 prosent, noe som i stor grad henger sammen med veksten i varekonsumet. Nærmere halvparten av den samlede

importveksten kan tilbakeføres til privat konsum direkte eller indirekte. Også i 1985 var det et betydelig tap i markedsandeler for importkonkurrerende varer.

Underskuddet i handelsbalansen for tradisjonelle varer økte sterkt fra 1984 til 1985. Dette er normalt mot slutten av en konjunkturoppgang hvor eksportveksten - som gjerne leder an i oppgangen - dempes, mens privat konsum og investeringer øker sterkt og medfører høy importvekst.

I tiden framover vil importveksten fortsatt bli høy, men veksten vil trolig avta noe. Sterk vekst i innenlandsk etterspørsel og kapasitetsproblemer vil trolig føre til økte importandeler også i 1986. Markedsandels-tapet kan dessuten forsterkes dersom ikke kostnadsveksten dempes.

Produksjonsveksten fortsatt høy

Bruttonasjonalprodukt utenom oljevirkosomhet og sjøfart har gjennom de to siste årene vist en relativt stabil veksttakt på om lag 4,5 prosent. Veksten i industriproduksjonen fortsatte i 1985, og selv om produksjonen i utekonkurrerende industri nå er i nedgang, er veksten i hjemmekonkurrerende industri - særlig i verkstedsindustri knyttet til investeringsleveranser - så sterk at veksten i samlet industriproduksjon vil fortsette i 1986, om enn i et noe svakere tempo. Mangel på kvalifisert arbeidskraft og ledig produksjonskapasitet vil redusere vekstmulighetene.

Det var særlig i de tjenesteytende sektorer utenom offentlig sektor at produksjonsveksten var stor i 1985, og denne veksten vil fortsette også i 1986. Selv om veksten i varehandel vil avta noe som følge av lavere vekst i privat konsum, vil deler av de

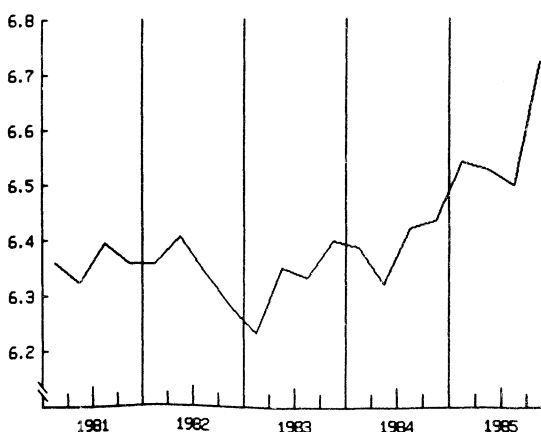
øvrige tjenesteytende sektorer nyte godt av den sterke veksten i oljeinvesteringene.

Også i 1985 fortsatte oljeproduksjonen å vokse. Den samlede produksjon av olje og gass ble i 1985 langt høyere enn en regnet med for bare få år siden. Mens gassproduksjonen ble redusert i 1985 pga. den synkende bunnen på Ekofisk, økte oljeproduksjonen klart, og veksten i oljeproduksjonen vil fortsette i 1986 dersom ikke myndighetene setter i verk spesielle tiltak for å begrense produksjonen. Gassproduksjonen vil derimot endre seg lite fra nivået (sesongjustert) mot slutten av 1985.

Sterk sysselsettingsvekst

Arbeidsløsheten sank betydelig gjennom 1985, og veksten i antall sysselsatte og i utførte timeverk var meget høy. Ifølge Byråets arbeidskraftsundersøkelse sank arbeidsledigheten med om lag et halvt prosentpoeng til 2,5 prosent fra 1984 til 1985. Målt i antall utførte årsverk var veksten i sysselsettingen hele 2,7 prosent fra 1984 til 1985. Det var særlig i de tjenesteytende sektorer at sysselsettingsveksten var sterk, men det

ARBEIDSMARKEDSSTATISTIKK
Utførte timeverk pr. uke i alt.
Mill. timer. Sesongjustert.

var vekst også i de vareproduserende næringene hvor sysselsettingen har sunket de senere år.

Det var sterk vekst i antall sysselsatte personer i 1985, men som i 1984, var det vekst også i antall timer pr. sysselsatt pga. økt bruk av overtid og overgang til lengre deltid. Når arbeidsløsheten ikke sank sterkere enn hva tilfellet var i 1985, skyldes det at arbeidsstyrken økte med hele 33 tusen eller 1,6 prosent. Denne økningen må sees på bakgrunn av en unormalt liten tilvekst i arbeidsstyrken i 1984, men økningen er ikke større enn hva som har vært vanlig i år med høy sysselsettingsvekst som f.eks. i 1977 og 1980.

Svak produktivitetsvekst i 1985

Arbeidskraftsproduktiviteten økte med bare vel 1,5 prosent i 1985, og veksten i BNP pr. lønnstakerårsverk var bare 1,3 prosent, om lag som produktivitetsveksten i industri i alt. Den svake produktivitetsveksten er særlig markert i viktige tjenesteytende næringer hvor det etter foreløpige beregninger nesten ikke var noen produktivitetsvekst i det hele tatt. Dette er noe overraskende ettersom det erfaringsmessig er en positiv sammenheng mellom produksjons- og produktivitetsvekst i en oppgangskonjunktur. Noe av forklaringen på dette kan imidlertid være den svake investeringsutviklingen gjennom flere år som har medført lav vekst i realkapital pr. årsverk.

Stabil prisstigningstakt gjennom 1985

Konsumprisene steg med 5,7 prosent fra 1984

til 1985, og takten i prisstigningen endret seg lite gjennom året. Importprisene økte relativt sterkt i første halvår 1985 og førte til en svak økning i prisstigningen midt i året. Mot slutten av 1985 sank importveksten klart bl.a som følge av at ettervirkningene av devalueringen i annet halvår 1984 ikke lenger påvirket veksten. Importprisene vil ventelig stige vesentlig mindre i 1986 enn i 1985 hvis ikke kronkursen går betydelig ned. Regnet eksklusive prisnedgangen på råolje, er det nå sannsynlig at bidraget fra importprisene til samlet konsumprisvekst kan bli nesten halvert fra 1985 til 1986.

Det innenlandske kostnadsbildet har endret seg lite gjennom 1985. Lønnsveksten pr. årsverk fra 1984 til 1985 ser nå ut til å kunne bli om lag 7,5 prosent i gjennomsnitt. Sammen med en produktivitetsvekst på om lag én prosent, gir dette en vekst i lønnskostnader pr. produsert enhet som er en prosent høyere enn veksten i konsumprisene. Dermed bidro den innenlandske kostnadsutviklingen isolert sett til å forsterke prisstigningen i 1985. For 1986 må en kunne regne med en noe lavere lønnsvekst, særlig dersom konsumprisveksten avtar noe som følge av lavere importpriser og lavere energipriser. Bidraget til prisstigningen fra offentlig regulerte priser utenom jordbrukspriser har vært lavt de senere år, og dette vil fortsette inn i 1986. Vedtatte endringer i avgifts- og subsidiesatser vil derimot bidra mer til prisstigningen i 1986 enn tilfellet var i 1985. Alt i alt ligger det an til noe lavere prisstigning i 1986 enn i 1985. Et fall i oljeprisene vil bidra ytterligere til dette.

UTVIKLINGEN I NOEN MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER 1)

	Milliarder kroner		Volumvekst fra samme periode året før			
	1984-priser		85.1	85.2	85.3	85
	1984	1985				
Privat konsum 2)	208,0	223,7	6,0	6,4	8,5	7,5
Varer	137,1	148,7	6,2	7,2	9,8	8,4
Tjenester	63,6	67,2	5,7	5,5	5,8	5,7
Nordmenns konsum i utlandet	13,0	14,2	9,1	8,0	6,4	9,2
- Utlendinger konsum i Norge	5,8	6,4	15,3	18,1	3,9	11,7
Offentlig konsum	84,0	86,7	3,2	3,2	3,2	3,2
Bruttoinvesteringer	111,3	114,2	1,9	-2,7	1,5	2,7
Oljevirksomhet og sjøfart 3)	32,6	22,8	-29,9	-35,4	-16,4	-29,9
Fastlands-Norge	76,8	79,4	0,2	2,6	4,6	3,3
Industri og bergverk	10,0	11,6	8,6	26,7	22,5	15,8
Annen vareproduksjon	15,4	15,5	3,5	6,4	-8,0	0,5
Annen tjenesteyting	51,4	52,4	-1,9	-2,6	5,6	1,7
Varelagre (<u>endringstallene i mrd. kr</u>) 4)	1,9	12,0	(+1,8)	(+2,0)	(+0,9)	(+10,1)
Innenlandsk anvendelse	403,3	424,6	4,3	3,3	5,3	5,3
- etterspørsel fra Fastlands-Norge	368,8	389,8	4,2	4,9	6,5	5,7
Eksport 2)	215,4	226,0	1,8	3,3	4,8	4,9
Andre varer	69,5	72,5	3,5	7,1	6,1	3,8
Råolje og naturgass	78,3	81,4	1,6	3,0	12,0	3,9
Skip og plattformer	9,3	13,3	-6,7	-18,9	12,4	43,2
Tjenester	58,3	59,1	1,4	4,0	-6,3	1,4
Samlet anvendelse	618,7	650,6	3,4	3,3	5,1	5,2
Import 2)	172,1	184,2	4,0	3,6	5,6	7,0
Tradisjonelle varer	106,8	120,3	14,0	7,5	11,4	12,6
Råolje	3,5	2,8	-19,0	-60,9	36,0	-18,5
Skip og plattformer	11,5	9,1	-49,8	24,6	-51,0	-20,7
Tjenester	50,3	52,0	4,1	-1,8	7,9	3,3
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	446,6	466,4	3,1	3,2	5,0	4,4
- uten oljevirksomhet og sjøfart	344,7	360,0	3,4	3,8	4,5	4,5
Oljevirksomhet og sjøfart	101,9	106,4	2,2	1,3	6,6	4,4
Andre næringer	339,4	352,4	3,2	2,4	3,9	3,8
Industri og bergverk	62,2	63,8	2,3	3,2	3,0	2,5
Annen vareproduksjon	56,9	57,3	-0,2	-1,1	-0,8	0,6
Annen tjenesteyting	220,3	231,3	4,3	2,9	5,7	5,0
Korr.poster (<u>endringstallene i mrd. kr</u>) 5)	5,3	7,7	(+0,2)	(+1,1)	(+0,6)	(+2,4)

1) Se teknisk merknad neste side. 2) Avgrensningen mellom de ulike grupper av varer og tjenester avviker fra inndelingen i årlig nasjonalregnskap/utenriksregnskapet. 3) Inkl. skip og oljeplattformer under arbeid. 4) Utenom skip og oljeplattformer under arbeid; plattform-moduler under arbeid er imidlertid ikke trukket ut. Endringstallene for 1985 er i mrd. kr og regnet ut i forholdt til lagerinvesteringene samme periode året før. 5) Korreksjon for frie banktjenester og visse avgiftsberegninger. Endringstallene for 1985 er i mrd. kr og regnet i forhold til verdien på korreksjonsposten samme periode året før.

PRISINDEKSER FOR NOEN MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER

	Prosentvis endring fra samme periode året før			
	1985	85.1	85.2	85.3
Privat konsum	6,1	6,4	6,3	5,9
Offentlig konsum	6,4	5,4	7,0	7,0
Bruttoinvesteringer	6,9	6,8	7,3	6,1
Innenlandsk anvendelse	6,4	6,3	6,7	6,2
Eksport	5,4	12,1	9,9	1,3
Samlet anvendelse	6,0	8,3	7,8	4,5
Import	7,0	10,4	9,5	5,7
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	5,7	7,6	7,2	4,1
- uten oljevirksomhet og sjøfart	5,9	5,5	5,9	5,8

TEKNISK MERKNAD OM KVARTALSREGNSKAPSTALLENE

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg. De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene for årene til og med 1984 er avstemt mot de sist publiserte årlige regnskapstallene. Foreløpig har Byrået bare begrensede erfaringer med å bedømme påliteligheten for beregningene; spesielt endringstall mellom kvartaler bør derfor tolkes med varsomhet. Det kvartalsvise nasjonalregnskapet utarbeides som et ikke-sesongjustert regnskap, der en søker å registrere de faktiske transaksjoner i hvert kvartal. Mange av tallseriene viser derfor klare sesongsvingninger.

Bruttoinvesteringer: Bruttoinvesteringer i fast kapital i alt er sterkt påvirket av de store svingningene i investeringer i oljevirksomhet. Disse svingningene skyldes blant annet at plattformer som har vært under arbeid i flere år, regnes som investert i det kvartal og med den kapitalverdi de har ved utsløpingen på feltet.

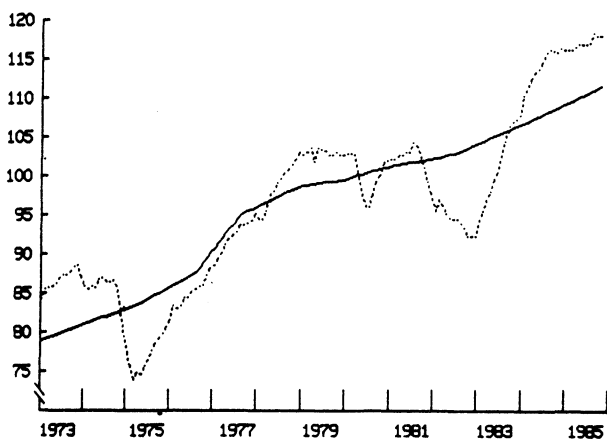
Offentlig konsum og investeringer: Byrået har foreløpig ikke datamessig grunnlag for å fordele offentlig sektors innkjøp av varer og tjenester over året. Inntil slikt materiale foreligger, har en valgt å fordele disse utgiftene jevnt utover, med en firedel på hvert kvartal. I den grad det faktisk er en vekst i utgiftene gjennom året, vil metoden gi for sterk vekst ved årsskiftene og for svak vekst gjennom året.

DET INTERNASJONALE KONJUNKTURBILDET

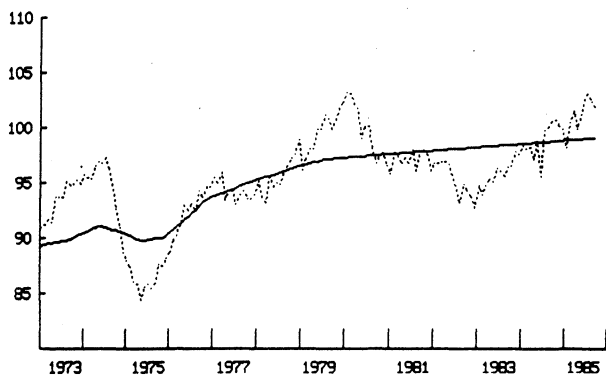
Ved siste årsskifte hadde konjunkturoppgangen både i USA og Vest-Europa vart i tre år. Dette er fortsatt kortere enn den foregående oppgangen, som varte i 4 år (1975-1979) i USA og 5 år (1975-1980) i Vest-Europa. Den nåværende oppgangen har imidlertid vart lenger enn de tre tidligere oppgangsperiodene siden midten av 1960-årene.

Den siste konjunkturoppgangen i Vest-Europa har vært betydelig svakere enn i de nærmest foregående oppgangene. USA har derimot hatt nesten like sterk vekst som gjennom oppgangen 1975-1979 og sterkere vekst enn i de tre foregående oppgangene.

USAs industriproduksjon 1973-85 med innlagt trend. 1980=100.

Vest-Europas industriproduksjon 1973-85 med innlagt trend. 1980=100.

UTVIKLINGEN I USA

I USA ser det ut til at industriproduksjonen allerede passerte konjunkturtoppen sommeren 1984; den sesongjusterte produksjonsindeksen har senere steget litt svakere enn trenden (langtidsveksten). I november i fjor lå indeksen for samlet industriproduksjon bare 1,4 prosent høyere enn ett år tidligere. Trolig økte bruttonasjonalprodukt med vel 2 prosent fra 1984 til 1985.

Den sterke konjunkturoppgangen i 1983 og 1. halvår 1984 må i første rekke ses på bakgrunn av en ekspansiv finanspolitikk; virkningene på etterspørselen av skattelettelse og økte forsvarsutgifter var sterkere enn virkningene en reduksjonen i de øvrige offentlige utgiftene. Underskuddet i de offentlige budsjettene i prosent av bruttonasjonalprodukt har i de 4 siste årene svingt mellom 3,4 prosent (1984) og 3,9 prosent (1985) etter OECD's siste beregninger. Siden i fjor sommer har også kredittpolitikken blitt noe mer ekspansiv, og renten har stort sett vært i nedgang siden sommeren 1984, mens prisstigningstakten fortsatt er lav og endrer seg lite.

Den markerte nedgangen i veksttaket i bruttonasjonalproduktet fra sommeren 1984 har først og fremst sammenheng med utviklingen i utenriksøkonomien. Rekordhøy dollarkurs førte til en markert svikt i amerikansk industris internasjonale konkurransevne, med eksportnedgang og sterk importøkning som følge.

Utviklingen i etterspørselen i 1985 var preget av sterk nedgang i investeringsveksten og nedgang i eksportvolumet av

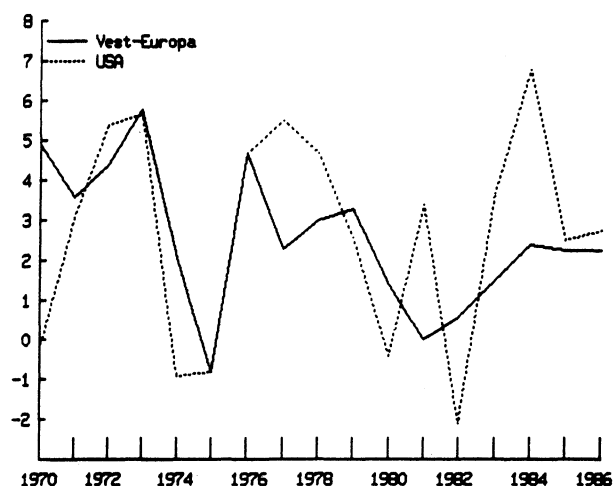
varer og tjenester. Dollarkursen har stort sett vært i nedgang siden i fjor vinter, og veksten i importvolumet gikk drastisk ned - fra 27 prosent i 1984 til anslagsvis 7 prosent i 1985 - enda vekstraten for samlet innenlandsk etterspørsel bare sank fra 6,8 prosent til 4,5 prosent. Veksten i det private konsumet holdt seg forholdsvis godt oppe, men konsumet økte likevel noe svakere i 1985 enn året før.

Arbeidsløsheten i USA er fortsatt høy, men den sterke produksjonsveksten gjennom 1983 og 1. halvår 1984 førte til at arbeidsløshetsprosenten gikk ned fra 9,6 i 1983 til 7,5 i 1984. I 1985 var nedgangen i arbeidsløsheten betydelig mindre; for året under ett lå arbeidsløshetsprosenten på 7,1.

Prisstigningen i USA har vært overraskende svak selv under den mest ekspansive perioden i den siste konjunkturoppgangen. Mens konsumprisene steg med 5,9 prosent fra 1981 til 1982, var vekstratene i de to følgende årene henholdsvis 3,7 prosent og 3,2 prosent, og anslagsvis 3 prosent fra 1984 til 1985. Den svake prisutviklingen har i stor grad sammenheng med forholdene på råvaremarkedene, men også en rekke andre faktorer har spilt inn. Den økende dollarkursen inntil våren 1985 hadde prisdempende virkninger. Videre har lønnsveksten vært svært moderat, noe som bl.a. har sammenheng med den høye arbeidsløsheten og med konkurranse mellom organisert og ikke-organisert arbeidskraft.

Utviklingen av dollarkursen og den sterke veksten i innenlandske etterspørsel har ført til en meget sterk øking i underskuddet på driftsbalansen med utlandet i løpet av de siste fire årene, fra 8 milliarder dollar i 1982 til anslagsvis 128 milliarder i 1985.

Vekst i bruttonasjonalproduktet. 1970-1986
Årlig volumvekst i prosent.

Kilde: OECD Main Economic Indicators og Economic Outlook, desember 1985.

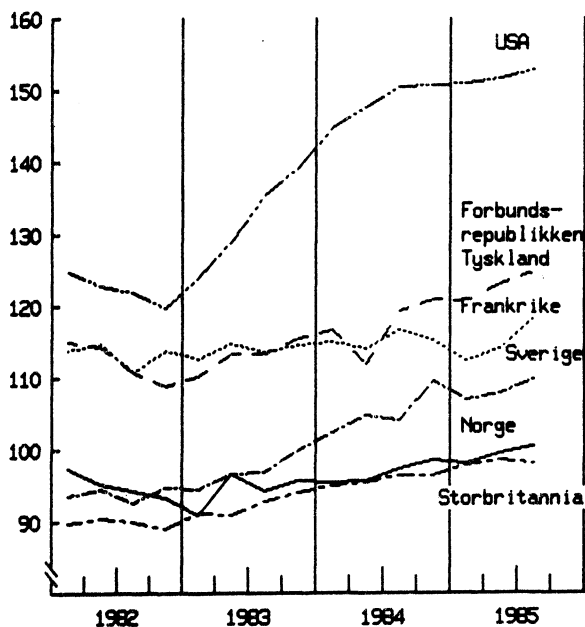
UTVIKLINGEN I VEST-EUROPA

Også Vest-Europa passerte en konjunkturbunn omkring årsskiftet 1982/83, men den etterfølgende oppgangen var uvanlig svak. Fra 1983 til 1984 økte bruttonasjonalproduktet for Vest-Europa under ett med 2,4 prosent. Etter OECD's siste anslag var veksten litt lavere i 1985 (2 1/4 prosent).

Industriproduksjonen har - enda oppgangen nå har vart i tre år - bare såvidt passert trendnivået, og veksten gjennom 1985 var ikke mye sterkere enn trendveksten (langtidsveksten).

Det var i første rekke en forsterking av den innenlandske konsumetterspørselen som bidro til produksjonsveksten i Vest-Europa fra 1984 til 1985. Utviklingen i investeringsetterspørselen varierte en del fra land til land, men for området under ett var investeringsveksten i klar nedgang. Eksportveksten ble også etterhvert noe svakere, særlig som følge av den markerte konjunkturavdempingen i USA.

Industriproduksjon uten bergverksdrift og kraftforsyning i utvalgte land. 1) Sesongkorrigert. 1975=100.

Kilde: OECD.

Produksjonsveksten i Vest Europa har vært for svak til å redusere den høye arbeidsløsheten. Det ser ut til at det er nødvendig med sterkere produksjonsvekst nå enn tidligere for å hindre arbeidsløsheten i å stige. En av de viktigste årsakene til dette er at investeringene i økende grad har tatt sikte på rasjonalisering og i mindre grad på utvidelse av produksjonskapasiteten. For Vest-Europa under ett steg arbeidsløshetsprosenten fra 10,2 prosent i 1983 til 10,7 prosent i 1984, og videre til anslagsvis 11 prosent i 1985. Mens langtidsarbeidsløsheten (varighet 12 måneder og over) i det siste har gått ned i USA og Japan, har den økt videre - fra et allerede høyt utgangsnivå - i de fire største vest-europeiske landene. Arbeidsløsheten blant ungdom er mye høyere enn for befolkningen sett under ett i de fleste vest-europeiske land. I 1985 lå ungdomsarbeidsløshetsprosenten mellom 25 og 35 prosent i Frankrike, Storbritannia og

Italia, dvs. på omtrent samme nivå som året før.

Prisstigningen i Vest-Europa er blitt betydelig svakere i løpet av de siste årene. Konsumprisstigningen i Vest-Europa fra 1984 til 1985 ble av OECD i desember anslått til 7 1/4 prosent. Nedgangen i prisstignings-takten henger bl.a. sammen med høy arbeidsløshet, større mobilitet på arbeidsmarkedet og nedgang i råvareprisene.

Overskuddet på Vest-Europas driftsbalanse overfor andre områder har økt betydelig, fra 10,5 milliarder dollars i 1984 til anslagsvis 17,5 milliarder i 1985.

Selv om den økonomiske utviklingen i Vest-Europa i 1985 burde gi rom for en mer ekspansiv økonomisk politikk, har alle de store vest-europeiske landene ført en klart kontraktiv finanspolitikk siden siste konjunkturbunn med sikte på å redusere underskuddene på de offentlige budsjettene, noe de fleste landene har oppnådd i 1985. Hver for seg er de vest-europeiske landene engstelige for å legge om politikken; de er opptatt av hvordan vekststimulanser vil virke på konkurranseevnen og ønsker ikke å miste markedsandeler til andre land. Frankrikes eksempel fra 1981, da dette landet ensidig la om til en mer ekspansiv økonomisk politikk i håp om at andre land skulle følge etter, er fremdeles i friskt minne. Det synes derfor klart at det må samordning av den økonomiske politikken i OECD-landene til for å få til en ny vekstpolitikk. På denne bakgrunn har Fellesmarkedskommisjonen nylig foreslått en samordnet omlegging av politikken i de EF-land som har størst økonomisk handlefrihet.

OECD's anslag og prognoser for veksten i BNP og konsumpriser. Prosentvis endring fra foregående periode (årlige rater).

	Volumvekst BNP				Konsumprisstigning 1)			
	1985	1986I	1986II	1987I	1985	1986I	1986II	1987I 2)
OECD i alt	2 3/4	2 3/4	2 1/4	2 1/2	4 3/4	4 1/2	4 1/2	4 1/2
USA	2 1/2	2 3/4	2 1/2	2 1/2	3	3 1/2	3 1/2	3 1/2
Japan	5	3 3/4	2	3 1/4	2 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2
OECD Europa	2 1/4	2	2	2 1/4	7 1/4	6	6 1/4	6 1/4
Fire største								
europeiske land	2 1/4	2 1/4	2 1/4	2	5 1/4	3 1/2	3 1/2	3 1/2
Forbundsrep.								
Tyskland	2 1/4	2 1/4	2 1/2	2 1/4	2 1/4	1 1/4	1 1/4	1 1/4
Frankrike	1	1 3/4	1 3/4	1 1/2	5 3/4	3 1/2	3 1/2	3 1/4
Storbritannia	3 1/4	2 1/2	2 1/4	1 3/4	5	4 1/4	4 1/2	4 1/2
Italia	2 1/4	2 1/4	1 3/4	2 1/4	9 1/4	6 1/2	5 3/4	5 1/2
Sverige 3)	2 1/2	1/2	1/2	..	7 1/4	5 1/2	5 1/2	..

1) Stigningen i nasjonalregnskapets prisindeks for privat konsum.

2) Romertallene indikerer halvår.

3) Prognosene for Sverige for 1986 er gjennomsnitt for hele året.

Kilde: OECD Economic Outlook, desember 1985.

UTVIKLINGEN FRAMOVER

Prognosene for 1986 er for USA svært usikre. Blant annet vil utviklingen av dollarkursen, som har gått betydelig ned siden mars i fjor, kunne få store virkninger for etterspørsel og produksjon. En annen viktig usikkerhetsfaktor er spareraten, som falt til et rekordlavt nivå i 3. kvartal i fjor. Det private konsumet vil kunne bli sterkt rammet hvis spareraten igjen beveger seg opp mot et mer normalt nivå. Det knytter seg også usikkerhet til investeringsutviklingen fremover; næringslivets fortjenestemarginer har gått betydelig ned, noe som kan føre til fortsatt kraftig reduksjon av investeringsveksten. Også utviklingen av de offentlige budsjettene vil kunne bidra til usikkerhet

omkring den økonomiske utviklingen framover.

I sine desemberprognoser, som bl.a. bygger på forutsetningen om uendret økonomisk politikk og uendrede valutakurser, venter OECD at bruttonasjonalproduktet i USA vil øke i om lag samme takt gjennom det nærmeste halvannet år som gjennom 1985, nemlig med en årlig rate på vel 2 1/2 prosent. Som følge av dollarkursnedgangen hittil regner OECD med at USA vil vinne tilbake markedsandeler, og en mindre del enn før av økningen i den innenlandske etterspørselen vil derfor "lekke ut" til import, samtidig som eksporten vil bli kraftig stimulert. Etter OECD-prognosene vil eksportvolumet øke med 3 1/4 prosent i 1986 etter en nedgang på 4 1/4 prosent i 1985, mens veksttakten i

importvolumet på 7 prosent i 1985 vil bli halvert i 1986. Veksten i den innenlandske etterspørselen ventes å bli kraftig redusert. Dette gjelder alle de innenlandske etterspørselskomponentene, bortsett fra lagerinvesteringer. Særlig kraftig vil svikten kunne bli for investeringene i fast realkapital utenom boliger; OECD venter at disse bare vil øke med 1 prosent i 1986, etter en vekst på 6 1/4 prosent i 1985 og hele 20 prosent i 1984.

Dersom dollarkursen fortsetter å gå ytterligere ned, noe de fleste synes å vente, vil utviklingen av utenriksøkonomien kunne bli bedre enn regnet med i OECD's prognoser, som bygger på en forutsetning om uendrede valutakurser fra begynnelsen av november 1985. På den annen side vil en slik utvikling kunne føre til sterkere prisstigning enn ventet og dermed tilstramming av den økonomiske politikken, som vil bremse veksten i den innenlandske etterspørselen. Med uendrede dollarkurser venter OECD lav inflasjonstakt også i 1986 og 1. halvår 1987 (3 1/4-3 1/2 prosent årlig rate, mot 3 prosent i 1985 og 3,2 prosent i 1984).

Produksjonsveksten for 1986 vil ikke være sterk nok til å redusere den høye arbeidsløsheten vesentlig. OECD regner med nær uendret arbeidsløshetsprosent (7 1/4) for 1986 og 1. halvår 1987.

Også for Vest-Europa er utsiktene for det nærmeste halvannet år usikre. Den fremtidige dollarkursutviklingen vil også her representere et vesentlig usikkerhetsmoment. En fortsatt nedgang i dollarkursen vil kunne bremse eksportveksten i Vest-Europa noe, men på den annen side vil inflasjonsstimulansene utenfra bli redusert. Dette vil kunne bidra til å lette en omlegging til en mer ekspansiv økonomisk politikk. Men en nedgang i

dollarkursen, vil som nevnt kunne føre til en tilstramming av den økonomiske politikken i USA. En slik tilstramming vil også kunne bremse veksten i Vest-Europa. Det er derfor vanskelig å forutsi nettovirkningen for Vest-Europa av en fortsatt nedgang i dollarkursen.

Den nåværende oppgangen i Vest-Europa har bl.a. vært karakterisert ved at produksjonen ikke har økt sterkere enn produksjonskapasiteten. Til forskjell fra tilsvarende faser i tidligere oppganger er det derfor fremdeles en del ledig produksjonskapasitet, samtidig som arbeidsledigheten fortsatt er stor. Knapphet på ledig produksjonskapasitet, press i arbeidsmarkedet og økende prisstigningstakt, med en påfølgende tilstramming av den økonomiske politikken, har ofte vært de faktorer som har stanset tidligere oppganger. For tiden representerer ingen av disse faktorene noen trussel mot fortsatt vekst i Vest-Europa.

Med de forutsetningene som ligger til grunn for OECD's prognoser for den økonomiske utviklingen fremover, ventes omtrent samme produksjonsvekst (2 1/4 prosent årlig rate) i Vest-Europa i det kommende 1 1/2 år som i 1985. Blant Norges tre viktigste handelspartnere ventes det for Storbritannia en vekst i bruttonasjonalproduktet i 1986 som vil ligge omtrent på gjennomsnittet for OECD-landene sett under ett, mens veksten i Vest-Tyskland ventes å bli betydelig sterkere enn gjennomsnittet (3 1/4 prosent), og i Sverige betydelig svakere (1/2 prosent).

Vekststimulansene i Vest-Europa vil - etter prognosene - fortsette å forskyve seg fra utenlandsetterspørsel til innenlandske etterspørselskomponenter. I nesten alle de store vest-europeiske landene ventes en betydelig stigning i veksttaket for det

private konsumet. Investeringsutviklingen antas å ville bli mer uensartet, men for området sett under ett ventes også her en økning i veksttakten. Derimot vil den økonomiske utviklingen i land utenom Vest-Europa (særlig USA) bidra med svakere vekstimpulser enn før. Utviklingen mot sterkere vekststimulanser fra innenlandsetterspørselen på bekostning av eksporten vil bli enda mer markert enn etter OECD's siste prognoser dersom dollarkursen fortsetter å synke.

Om produksjonsveksten i Vest-Europa blir så svak som antatt av OECD, kan arbeidsløsheten ventes å øke videre og nå et rekordhøyt nivå i første halvår 1987. Etter OECD's siste prognoser vil det da være 19 1/4 millioner arbeidsløse i Vest-Europa, det vil si rundt 11 prosent av samlet arbeidsstyrke. De yngre aldersklassene vil fortsatt bli særlig hardt rammet; hver fjerde ungdom under 25 år vil ventelig være arbeidsløs.

Prisstigningstakten ventes å ville gå ytterligere ned; for Vest-Europa under ett ventes konsumprisene i 1986 og 1. halvår 1987 å øke med 6 1/4 prosent (årlig rate), mot en øking på 7 1/4 prosent i 1985. Denne utviklingen må sees på bakgrunn av bl.a. svikten i råvaremarkedet, og den moderate lønnsutviklingen. For Norges tre viktigste handelspartnere ventes en betydelig svakere prisstigning fra 1985 til 1986 (henholdsvis 1 1/4 prosent, 4 prosent og 5 1/2 prosent for Vest-Tyskland, Storbritannia og Sverige) enn for Vest-Europa sett under ett (6 1/4 prosent).

RÅVAREMARKEDENE

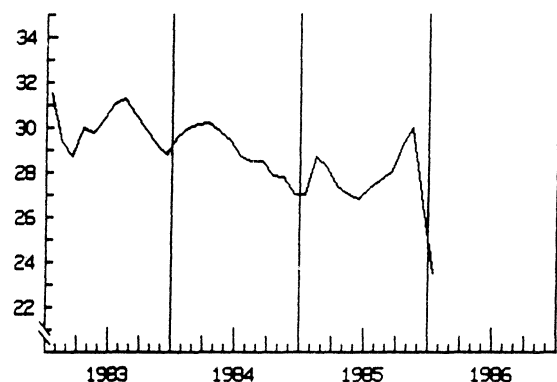
Gjennom 1985 var markedet for råolje preget av overskuddstilbud og press på prisene. For å holde prisene oppe, valgte OPEC og i

særlig grad Saudi Arabia, å produsere langt under sin kapasitet. Saudi Arabia, som har en produksjonskapasitet omkring 10 millioner fat pr. dag, produserte således i enkelte sommermånedene ned mot 2 millioner fat pr. dag. Likevel sank prisene på råolje, og spotprisen for Nordsjøolje lå i store deler av sommerhalvåret mellom 26 og 27 dollar pr fat.

I september vedtok Saudi Arabia å øke produksjonen til den OPEC-avtalte produksjonskvoten på 4,3 millioner fat pr. dag, og å selge oljen til spotmarkeds-relaterte priser. Utover høsten fikk man svært kraftige svingninger i spotprisen. I november ble Nordsjøolje solgt til over 30 dollar pr. fat, men rett etter OPEC-møtet i desember ble noen få oljelaster omsatt så lavt som 21,85 dollar pr. fat. Prisen var omkring 26,50 dollar pr. fat ved utgangen av 1985, men i midten av januar falt igjen spotprisen ned mot 20 dollar pr. fat. Man må tilbake til 1979 for å finne lavere priser. 20 dollar pr. fat betyr at realprisen i dollar er omkring det nivået råoljeprisen lå på før oljeprissjokket i forbindelse med den iranske revolusjonen høsten 1978.

Utsiktene for 1986 preges fortsatt i stor

Spotpris for Ekofiskolje. \$/fat.

grad av usikkerheten om OPEC's evne og vilje til å holde prisene oppe ved produksjonsinnskrenkninger. Det er lite trolig at man vil oppleve noen særlig økning i etterspørselen i 1986 på grunn av langsiktige virkninger av høy oljepris. Andre faktorer som bidrar til å gjøre totalbildet usikkert, er lagerendringen, netto eksport fra Sovjet-Unionen og dollarkursen. Alt i alt må det ventes et moderat fall i oljeprisen fra 1985 til 1986 dersom OPEC holder sammen og et betydelig fall hvis kartellet bryter sammen.

Prisene på industriråvarer (utenom råolje) viste stort sett nedgang gjennom 1985, både regnet i dollar og SDR (Pengefondets internasjonale betalingsenhet) Ved utgangen av året lå The Economist's dollarbaserte indeks for industriråvarer 3 prosent lavere enn ett år tidligere. Som følge av valutakursutviklingen var nedgangen for den tilsvarende pundbaserte indeksen sterkere - hele 22 prosent. Prisene på ikke-jernholdige metaller gikk ned med 1 prosent målt i dollar, og hele 20 prosent målt i pund.

Aluminiumsprisene gikk betydelig ned gjennom storparten av 1984, men viste en forbigående stigning utover høsten og vinteren 1984 og 1985. Et toppunkt ble passert i februar i fjor. Senere har aluminiumsprisene igjen vist sterk nedgang, og i november i 1985 lå de, målt i pund pr. tonn, hele 34 prosent lavere enn i februar. Denne nedgangen fant sted til tross for betydelig reduksjon i produksjonsvolumet. For 1986 er det neppe grunn til å regne med noe klart omslag

oppover i prisutviklingen for aluminium.

Råvareprisene har i mindre grad enn under tidligere konjunkturoppganger blitt stimulert av stigende etterspørsel; i Vest-Europa, som er en viktig råvarekunde, har produksjonsveksten som nevnt vært uvanlig svak. Også en rekke andre forhold kan bidra til å forklare svikten i råvareprisene. Bedret teknologi og overgang til syntetiske stoffer har redusert etterspørselen for en rekke råvarer, særlig metaller og mineraler. Den høye realrenten motiverer til lavt lagerhold. Videre er mange utviklingsland med stor gjeldsbyrde nødt til å holde produksjonen oppe selv med lave priser, noe som fører til ytterligere press på råvaremarkedet. Tilbudet av råvarer blir også påvirket av betydelige kapasitetsutvidelser.

Med fortsatt bare moderat konjunkturoppgang i industrilandene vil råvareforbruket neppe endre seg vesentlig i tiden fremover, og det er sannsynlig at produsentene fortsatt vil føre en forsiktig lagerpolitikk. For mange jordbruksvarer er lagrene fremdeles så store at selv betydelige produksjonsinnskrenkninger neppe vil føre til prisstigning. Også tilbudet av ikke-jernholdige metaller vil trolig fortsette å være rikelig. Alt i alt kan en vente at prisene for industriråstoffer vil være under vedvarende press. OECD antar likevel at råvareprisene vil vise en - riktignok meget svak - prisstigning i 1986 regnet i SDR, men utviklingen av råvareprisene ventes fortsatt å ville dempe den alminnelige prisstigningen i OECD-området.

DEN ØKONOMISKE POLITIKKEN

Da nasjonalbudsjettet for 1985 ble lagt fram høsten 1984, var norsk økonomi preget av vekst i produksjon og sysselsetting, redusert prisstigning og tendenser til lavere arbeidsledighet. Regjeringen la til grunn for det økonomiske opplegget at utenriksøkonomien fortsatt ville gi vekstimpulser for norsk økonomi, på tross av en forventet avdempning av den internasjonale konjunktur-oppgangen. En hovedmålsetting var å unngå en ytterligere svekkelse av konkurransevnen. De viktigste elementene i opplegget var begrenset vekst i offentlige utgifter, foreta reelle lettelsener i person- og bedriftsbeskatningen, fortsatt liberalisering av kredittmarkedet og tiltak for å begrense arbeidsledigheten blant ungdom gjennom økte bevilgninger til etablering av nye lærlingekontrakter og flere elev- og studieplasser.

FINANSPOLITIKKEN

Det finanspolitiske opplegget tok sikte på en nominell vekst i de samlede utgiftene på stats- og trygdebudsjettet på 8,4 prosent. Spesielt ble det lagt opp til sterk vekst i overføringene til private og kommuner, men også til en viss reell økning i statens kjøp av varer og tjenester. Under budsjettbehandlingen ble anslaget for samlede utgifter oppjustert med 6,7 milliarder kroner, vesentlig på grunn av ny budsjett- og regnskapsmessige føringsmåte for statens deltakelse i petroleumsvirksomheten.

Foreløpige beregninger tyder på at statens utgifter økte mer enn forutsatt i 1985. Det ser ut til ha vært en realvekst i statens kjøp av varer og tjenester på 3-4 prosent fra 1984 til 1985, mens overføringene nomi-

I salderingsproposisjonen for 1986-budsjettet ble det anslått at de samlede inntektene på statsbudsjettet ville øke med 14,4 prosent fra 1984 til 1985. Inntektsanslaget for 1985 er dermed vel 20 milliarder kroner høyere enn det anslaget som ble gitt ett år tidligere. Om lag halvparten av oppjusteringen kan tilskrives at anslaget for betalte skatter og avgifter på utvinning av petroleum er økt. I tillegg har den sterke veksten i innenlandsk etter-spørsel, produksjon og nominelle inntekter ført til at også inngangen av andre skatter og avgifter økte sterkere enn forutsatt. Blant annet har endret sammensetning av det private forbruket ført til at skatteinngangen fra særavgifter har blitt betydelig høyere enn antatt.

Skatte- og avgiftsopplegget for 1985 tok sikte på reelle lettelsener i person- og bedriftsbeskatningen. Lettelsene i personbeskatningen ble gjennomført ved blant annet å øke progresjonsgrensene i den ordinære inntektsskatten og samtidig redusere de marginale skattesatsene med 0,5 prosentpoeng. Satsene for barnetrygd og forsørgerfradrag ble økt med i gjennomsnitt henholdsvis 8,3 og 12,9 prosent. For å styrke folketrygdens økonomi ble satsene for medlemsavgift til folketrygden økt med 0,4 prosentpoeng samtidig med at satsen for fellesskatt til skattefordelingsfondet ble redusert med 0,5 prosentpoeng. De reelle lettelsene i person- og familiebeskatningen kan anslås til omlag 680 millioner kroner.

Lettelsene i bedriftsbeskatningen ble gjennomført blant annet ved utvidet fradrag for kontingent til yrkesorganisasjoner og øking

luderingsfond fra 20 til 22 prosent. Satsene for arbeidsgiveravgiften til folketrygden ble redusert med 1 prosentpoeng i avgiftssone 4 og med 0,5 prosentpoeng i avgiftssone 3.

Formuesskatten til staten ble redusert både for aksjeselskaper og personer. For aksjeselskaper m.v. ble skattesatsene redusert med 0,1 prosentpoeng, mens progresjonsgrensene i skatten på personers formue ble økt med 10 prosent i klasse 1 og noe mer i klasse 2.

KREDITTPOLITIKKEN

Arbeidet med å avvikle direkte reguleringer og i stedet basere styringen av kredittmarkedet på mer indirekte virkemidler ble videreført i 1985. Fra januar 1985 ble forretnings- og sparebankenes plasseringsplikt i obligasjoner og rammestyringen av kredittforetakenes emisjoner til finansiering av næringslivsformål opphevet. Fra 1. juli ble også plasseringsplikten for livsforsikringsselskaper, pensjonskasser og -fond opphevet. Den 24. september ble så ordningen med administrativ fastleggelse av rentene på utlån fra banker og forsikrings-selskaper, den såkalte renteerklæringen, opphevet.

I 1985 ble det tatt i bruk et nytt virkemiddel i pengepolitikken gjennom etablering av et marked for kortsiktige ihendehaverpapirer - sertifikater. Sertifikatene har foreløpig en løpetid på opptil 1 år og kan utstedes av staten, banker, finansierings-selskaper og private og offentlige foretak. Utstedelse av statssertifikater og Norges Banks operasjoner i annenhåndsmarkedet for sertifikater er tenkt å skulle bli sentrale virkemidler i den kortsiktige likviditetsstyringen. I de 11 første månedene i 1985

ble det brutto emittert sertifikater for 39 milliarder kroner, herav 31 milliarder statssertifikater. Ved utgangen av november var den utestående beholdningen av sertifikater 13 milliarder kroner.

Etter at kreditttilførselen i 1984 ble betydelig større enn forutsatt, la regjeringen i Nasjonalbudsjettet for 1985 opp til å redusere både kreditttilførselen og pengemengdeveksten. Det ble særlig pekt på behovet for å dempe låneetterspørselen og utlånsveksten fra forretnings- og sparebankene og understreket at myndighetene ville føre en fleksibel rentepolitikk for å oppnå dette.

Den innenlandske kreditttilførselen til private og kommuner ble vel 61 milliarder kroner i 1984 - eller om lag 20 milliarder mer enn i 1983. For 1985 ble det lagt opp til en innenlandsk kreditttilførsel på 49 milliarder kroner. På grunn av sterk utlånsvekst fra forretnings- og sparebankene ble anslaget for 1985 økt til om lag 65 milliarder kroner i Nasjonalbudsjettet 1986. Dette forutsatte imidlertid en klar avdempning av utlånsveksten i siste del av året, noe som ikke har slått til. I ettertid ser det dermed ut til at det også fra 1984 til 1985 har vært en betydelig sterkere vekst i innenlandsk kreditttilførsel enn forutsatt av myndighetene.

Den sterke kredittveksten er blitt framholdt som en viktig årsak til den sterke etterspørselsveksten i 1985 og som en mulig kilde til økt prisstigning framover. Utviklingen i 1985 kan imidlertid også være påvirket av spesielle forhold som gjør det vanskelig å tolke tallene for kreditttilførselen og som det ikke er grunn til å tro får samme betydning i 1986. Vi må anta at de stramme reguleringene som det i perioder

har vært på kredittmarkedet, har satt effektive grenser for hvordan en del husholdninger og bedrifter har kunnet tilpasse sine fordringer og sin gjeld. De har dermed fått en annen sammensetning av sin finanskapital enn de ville hatt ved en fri tilpasning til gjeldende renter og skatteregler. Blant annet må vi anta at bedriftenes avveining mellom lånefinansiering og egenfinansiering av investeringer har blitt påvirket. Etter at reguleringene i løpet av de siste to årene er blitt gradvis opphevet, er det derfor ikke overraskende at vi får en periode der både fordringer og gjeld viser relativt store endringer. Liberaliseringsprosessen har lagt grunnlaget for en bedre sammensetning av realinvesteringene og dermed en mer effektiv utnyttelse av produksjonsressursene. Samtidig har den gjort det mulig, i større grad enn tidligere, å utnytte den økonomiske gevinsten som kan oppnås ved å lånefinansiere finansinvesteringer der avkastningen er skattemessig særbehandlet. Det er også grunn til å tro at en del av de spesielle sparestimulerende tiltakene som har vært satt i verk, med meget høy avkastning og lav risiko, har blitt utnyttet ved at husholdningene har økt sin gjeld.

Overskridelsene av kredittrammene de siste årene skyldes særlig at veksten i utlånene fra forretnings- og sparebankene er blitt vesentlig høyere enn forutsatt. I løpet av de elleve første månedene av 1985 økte således utlånene med 42,3 milliarder kroner, eller nærmere 26 prosent av utlånsmassen ved inngangen til året. Til sammenlikning ble utlånsveksten for hele 1985 anslått til 35 milliarder i Nasjonalbudsjettet for 1986 - en oppjustering av tidligere anslag med 16 milliarder kroner. Samlet kan dermed utlånsveksten i 1985 ha vært mer enn 2 1/2 ganger høyere enn det som opprinnelig ble

lagt til grunn for regjeringens økonomisk-politiske opplegg for 1985.

For å dempe veksten i kreditttilførselen ble primærreservekravet for sørnorske banker og finansieringsselskaper økt til 11 prosent fra 1. februar 1985. Dette innebar en økning på 1 prosentenheter for bankene og 4 prosentenheter for finansieringsselskapene. Fra 1. juli ble reservekravet økt til 15 prosent for sørnorske banker. Samtidig ble beregningsgrunnlaget redusert for å knytte det nærmere til bankenes kreditttyting til private og kommuner.

Blant annet en gunstig skattemessig behandling av forsikringssparing, har ført til at livsforsikringsselskapene har hatt sterk økning i tilgangen på midler de siste årene. Dette har gitt grunnlag for en sterk vekst i utlånene. I Nasjonalbudsjettet 1986 ble utlånene fra livsforsikringsselskaper, pensjonskasser og -fond anslått å øke med 7 milliarder kroner i 1985. Dette tilsvarer en økning i utlånsmassen på 22 prosent i løpet av året.

Det nominelle rentenivået endret seg lite i 1985. Fortsatt redusert prisstigning førte dermed til at realrenten før skatt økte for de fleste låneformer. Etter at renteerklæringen ble opphevet høsten 1985 er tanken at renten i pengemarkedet skal være "signalrente" for kortsiktige utlånsrenter, mens renten på obligasjonsmarkedet skal være signal til endringer i langsiktige utlånsrenter. Styringen med disse rentene vil skje gjennom vilkårene for statssertifikater og statsobligasjoner og gjennom Norges Banks operasjoner i annenhåndsmarkedet for disse papirene.

Innenfor en markedsorientert kredittpolitikk er det ikke mulig samtidig å ha stramme

målsetninger knyttet både til rentenivået og kreditttilførselen. Selv om rentenivået i Norge, særlig nominelt men også reelt, er høyt sammenliknet med andre land, er realrenten etter skatt for mange låntakere fortsatt svært lav. Uten endringer i skatte-reglene, eller forventninger om slike endringer, må vi regne med at publikum vil ønske å sitte med stor gjeld også i årene framover. Samtidig vil et høyt nominelt norsk rentenivå gjøre det lønnsomt for utlendinger og norske selskaper som relativt fritt kan foreta finansielle transaksjoner i utenlandsk valuta, å gjøre finansielle plasseringer i Norge. Dette kan i så fall føre til at myndighetene mister kontrollen over likviditetsutviklingen. På tross av de reguleringene som ble innført høsten 1984 på inngående kapitalbevegelser, er det sannsynligvis begrenset hvor høyt det norske rentenivået kan bli før kapitalstrømmene finner nye veier. Denne manglende handlefriheten i rentepolitikken, som blant annet henger sammen med skattesystemet, er i øyeblikket en viktig hindring for en mer markedsorientert penge- og kredittpolitikk i Norge.

FINANSPOLITISKE INDIKATORER

Virkningene av den økonomiske politikken og av andre forhold som påvirker den økonomiske utviklingen, kan i ettertid leses ut fra målstørrelser som sysselsetting, driftsbalanse overfor utlandet, prisstigning, inntektsvekst m.v. Utviklingen i disse størrelsene i 1985 er omtalt andre steder i Økonomisk utsyn. Ved vurderingen av hvordan den økonomiske politikken påvirker aktiviteten i økonomien, blir det ofte lagt stor vekt på såkalte finanspolitiske indikatorer som overskudd før lånetransaksjoner, nivået på offentlig konsum og investering og likviditetstilførselen til publikum (penge-

mengdeveksten). Slike enkeltstående indikatorer kan være nyttige for visse formål, men gir nødvendigvis svært summariske uttrykk for virkningene av den økonomiske politikken. I tillegg har stadige endringer i føringsprinsippene gjort det vanskeligere å vurdere utviklingen av indikatorene over tid.

Overskuddet før lånetransaksjoner i offentlig forvaltning (medregnet skatteoppkreverkonti) ble, etter foreløpige og usikre beregninger, om lag 28 milliarder kroner i 1985. Holdes utgifter til statlig petroleumsvirksomhet utenom, var overskuddet om lag 36 milliarder. Dette tilsvarer 7,3 prosent av bruttonasjonalproduktet mot 5,7 prosent i 1984. Ved vurderingen av hvordan budsjettoverskuddet virker på det innenlandske aktivitetsnivået, holdes ofte oljeskattene utenfor fordi en antar at økt skattlegging av oljeselskapene bare i liten grad virker tilbake på den innenlandske etterspørselen. Det samme gjelder finansielle transaksjoner mellom det offentlige og utlandet. Dersom både statlige utgifter til petroleumsvirksomhet, overføringer fra Norges Bank, oljeskatter og netto renteutgifter og stønader til utlandet holdes utenom budsjettoverskuddet, var det i 1985 et underskudd før lånetransaksjoner i offentlig forvaltning, som på usikkert grunnlag er anslått til om lag 10 milliarder kroner eller 5 milliarder lavere enn året før. Regnet som andel av bruttonasjonalproduktet utenom oljevirkosomhet og sjøfart, var dette korrigerte underskuddet 2,6 prosent mot 4,3 prosent i 1984. Det var i 1985 en sterk vekst i produksjon, inntekter og innenlandsk etterspørsel som i stor grad henger sammen med den konjunkturfasen Norge er inne i. Denne veksten har gjennom innebygde stabiliserende elementer i skattesystemet, ført til sterk inntektsvekst for det offentlige.

Vridningene i sammensetningen av etterspørselen i retning av høyt avgiftsbelagte varer som f.eks. biler, har også trukket i samme retning. Dette har ført til at det korrigerte underskuddet i offentlig forvaltning ble lavere i 1985 enn året før.

Konsum og bruttoinvestering i offentlig forvaltning som andel av innenlandsk bruk av varer og tjenester kan anslås til knapt 24 prosent i 1985, som er noe lavere enn i 1984. Veksten i offentlig konsum og bruttoinvesteringer var imidlertid noe høyere i 1985 enn året før.

Veksten i publikums likviditet - pengemengden - oppsummerer likviditetseffekten av finanspolitikken, den innenlandske kreditttilførselen og utviklingen i utenriksøkonomien. Likviditetsveksten kan deles i tilførsel fra statlig sektor, private banker og publikums valutatransaksjoner. Veksten i publikums likviditet i 1985 ble i Nasjonalbudsjettet 1986 anslått til 13,5 prosent

mot hele 19,9 prosent i 1984. Foreløpige anslag tyder imidlertid på at veksten i 1985 blir noe høyere enn tidligere antatt på grunn av utviklingen i bankutlånene. Sammenliknet med 1984 er vekstbidraget både fra den statlige sektoren og fra publikums valutatransaksjoner anslått å bli redusert i 1985.

Gjennomgangen av de tre finanspolitiske indikatorer gir et inntrykk av at finanspolitikken var mindre ekspansiv i 1985 enn året før. Ved en vurdering bør en imidlertid som nevnt, ta utgangspunkt i de viktigste målstørrelsene for den økonomiske politikken. Myndighetene har i 1985 bidratt til å muliggjøre den høye innenlandske etterspørselsvekst ved blant annet reduserte skattesatser, moderate avgiftsøkninger, en markedsorientert kredittpolitikk og relativt stor økning i offentlige overføringer. Med dette som utgangspunkt må politikken likevel kunne karakteriseres som ganske ekspansiv.

PRODUKSJON

Bruttonasjonalproduktet i 1985 er foreløpig anslått til nær 493 milliarder kroner. Produksjonsveksten fra 1984 fortsatte i 1985. Veksten i bruttonasjonalproduktet er beregnet til 4,4 prosent i 1985 mot 3,8 prosent i 1984. I 1984 vokste bruttoproduktet i oljevirkosomhet og sjøfart med hele 8 prosent og bidro dermed sterkt til å trekke BNP-veksten oppover. I 1985 var veksten i disse sektorene på linje med BNP totalt. BNP-veksten i 1985 regnet eksklusive oljevirkosomhet og sjøfart var 4,5 prosent mot 2,7 prosent året før.

For første gang på flere år vokste brutto-

produktet i utenriks sjøfart med anslagsvis 4,2 prosent. Innenfor oljesektoren var det oljeboring som viste svakest utvikling med en nedgang på 15,8 prosent mens rørtransport sank med 5,3 prosent. Den dominerende undergruppen; utvinning av råolje og naturgass, vokste derimot med 6 prosent.

Som i 1984 vokste bruttoproduktet i industrien også i fjor svakere enn BNP. Økningen i 1985 var på 2,6 prosent for industri totalt, omtrent på linje med veksten i 1984. Mens utekonkurrerende industri stod for mye av veksten i 1984, ser denne delen av industrien ut til å ha hatt en svak produk-

sjonsnedgang i 1985. Hjemmekonkurrerende industri viste derimot en vekst på 4,3 prosent. Hvis vi ser bort fra skipsbygging, som også i 1985 hadde nedgang i bruttoproduktet, var veksten i hjemmekonkurrerende industri hele 5,6 prosent. Dette kan i stor grad forklares ved den sterke investeringsoppgangen, og særlig investeringene i forbindelse med oljeaktiviteten i Nordsjøen.

Produksjonsveksten innenfor primærnæringene, som var hele 5 prosent i 1984, ble 2,3 prosent i 1985. Som i 1984 bidro veksten i planteproduksjon mest mens bruttoproduktet innen fiske og fangst falt svakt, hovedsakelig som følge av liten ressurstilgang.

Bruttonasjonalprodukt etter næring.
Prosentvis volumendring fra året før.

	1984	1985
Primærnæringer	5,0	2,3
Utvinning og rørtransport . av råolje og naturgass	11,3	5,3
Industri og bergverksdrift	2,5	2,5
Skjermet industri	0,0	1,3
Utekonkurrerende industri	10,0	-0,2
Hjemmekonkurrerende industri	-0,1	4,3
Elektrisitetsforsyning	0,4	-3,3
Bygge-og anleggsvirksomhet	-0,4	2,5
Varehandel	3,4	4,6
Sjøfart og oljeboring	-4,4	-1,8
Samferdsel	4,7	5,4
Boligtjenester	3,5	3,8
Annen privat tjenesteyting	1,8	7,2
Offentlig forvaltning	3,2	3,1
Bruttonasjonalprodukt	3,8	4,4
- utenom oljevirkosmhet og sjøfart	2,7	4,5

Investeringsoppgangen førte også til en vekst innenfor bygge- og anleggsvirksomhet i fjor, foreløpig anslått til 2,5 prosent. Bruttonasjonalproduktet i elektrisitetsforsyning falt derimot med 3,3 prosent.

Også innenfor tjenesteytende næringer økte veksttakten i 1985. Dette gjaldt særlig sektoren "annen privat tjenesteyting" (bl.a. forretningsmessig tjenesteyting), der bruttoproduktet økte med hele 7,2 prosent fra 1984 til 1985. Bruttonasjonalproduktet i offentlig forvaltning vokste med 3,1 prosent, omtrent på linje med veksten i 1984.

INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT

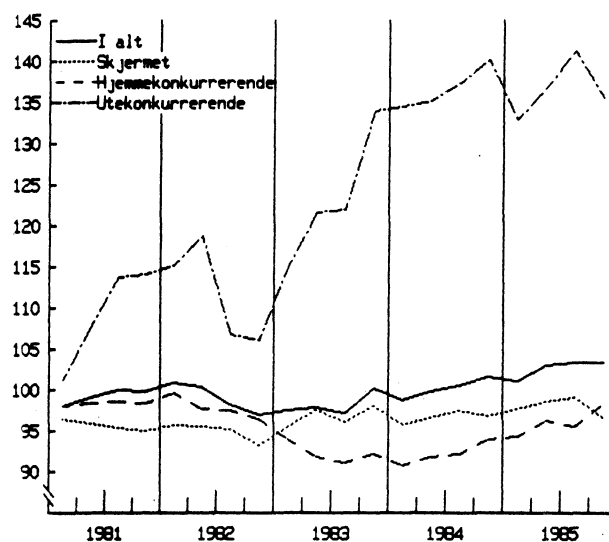
Veksten i industriproduksjonen fortsatte også gjennom 1985, og produksjonsnivået lå ved utgangen av året over nivået fra forrige konjunkturtopp, i 1979. Industriproduksjonen vokste klart også gjennom året, og veksten fra 1984 til 1985 var på 2,6 prosent. Oppgangen i industriproduksjonen har nå vart i hele 3 år. Viktige forklaringer på denne langvarige oppgangen er at investeringsvareproduksjonen tiltok samtidig som det høye nivået på eksportvareproduksjonen holdt seg gjennom mesteparten av 1985.

Ved utgangen av 1985 var det klare tegn til nedgang for utekonkurrerende industri, etter at produksjonen har vært relativt jevn ett års tid. Omslaget er klarest for produksjon av kjemiske råvarer, der bruttoproduktet ser ut til å ha sunket med 3,4 prosent fra 1984 til 1985. Dette skyldes delvis streiken ved Norsk Hydro rundt forrige årsskifte, men produksjonen viste ny nedgang gjennom siste del av året. Ordresituasjonen peker også i retning av nedgang, idet ordretilgangen i verdi har vært om lag uendret. Lagervolumet, som viste et kraftig fall i 1.kvartal som

refleks av Hydro-streiken, er nå i oppgang. For metallproduksjon synes den underliggende trenden å ha vært negativ. Nedgangen fra 1984 til 1985 ble allikevel ikke større enn 0,9 prosent. Produsentprisene for metallproduksjon stagnerte mot slutten av 1984 og har vært i klar nedgang siden 1. kvartal 1985. Ved slutten av året hadde de sunket med om lag 10 prosent fra nivået i 1. kvartal. Ordretilgangen for metallproduksjon har vært i nedgang siden 1. kvartal i fjor. For produksjon av treforedlingsprodukter fortsatte veksten gjennom første halvår 1985, men også her er det nå klare tendenser til stagnasjon. Statistisk Sentralbyrås konjunkturbarometer for bergverksdrift og industri peker således i retning av fortsatt svikt i eksportvareproduksjonen. Gjennom hele 1985 har bedriftenes bedømmelse av situasjonen i kommende kvartal forverret seg. Blant metallprodusentene var det i 4. kvartal 1985 f.eks. 65 prosent som vurderte utsikten framover dårlig, mot bare 3 prosent i 1.kvartal. Tilsvarende tall for treforedlingsbedrifter var henholdsvis 46 prosent og 8 prosent, mens tallene for kjemiske råvarer var 8 prosent i 4. kvartal mot 2 prosent i 2. kvartal. Resultatene fra konjunkturbarometeret antyder også at kapasitetsutnyttelsen innenfor både kjemiske råvarer og metallproduksjon har vist et klart fall gjennom 1985.

For hjemmekonkurrerende industri startet produksjonsoppgangen ved inngangen til 1984, og veksten har nå pågått med jevn styrke i to år. Fra 1984 til 1985 er veksten i hjemmekonkurrerende industri anslått til 4,3 prosent. Hvis vi ser bort fra skipsbygging, som også i fjor hadde produksjonsnedgang, viste alle undergruppene klar vekst. Bygging av oljeplattformer vokste særlig sterkt med 15,5 prosent i fjor. Den sterke oppgangen i investeringene, særlig i

BRUTTOPRODUKT I INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT. 1980 = 100.

industrien, førte videre til at produksjon av verkstedprodukter utenom transportmidler økte med 5,7 prosent. Hjemmekonkurrerende konsumvareproduksjon har også fått en viss vekst fra 1984 til 1985, bl.a. vokste teko-produksjonen med 3,6 prosent og trevareproduksjonen med 2,2, prosent. Ordretilgangen for disse næringene har vokst sterkt i verdi gjennom 1985, særlig for verkstedprodukter. På grunn av forventninger om fortsatt oppgang i industriinvesteringene, samt investeringsetterspørselen fra Nordsjøen, vil produksjon av verkstedprodukter trolig vokse klart også i 1986. Ifølge konjunkturbarometeret har produsentene i verkstedindustrien vurdert situasjonen stadig bedre gjennom 1985. I 4. kvartal var det 40 prosent av bedriftene som trodde på bedret situasjon framover, mot bare 21 prosent i 1. kvartal. Konsumvareproduksjonen kan derimot flate mer ut mot slutten av 1986, dersom det private konsumet stagnerer etter den kraftige veksten i 1985.

Etter å ha vært om lag uendret fra 1983 til 1984, tok produksjonen i skjermet industri seg noe opp i 1985. Veksten fra 1984 til

1985 er beregnet til 1,3 prosent. Skjermet industri omfatter stort sett konsumvareproduserende næringer, og det er tydelig at den sterke vekst i konsumetterspørselen bare i mindre grad har rettet seg mot denne delen av industrien (matvarekonsumet vokste ikke i 1985). Av enkeltsektorene var det grafisk produksjon og forlag som vokste sterkest med 1,8 prosent, mens produksjon av nærings- og nytelsesmidler fikk en vekst på 1 prosent.

Innenfor bergverksdrift falt produksjonen kraftig gjennom første halvår av 1985, men tok seg opp igjen mot slutten av året. Bruttoproduktet på årsbasis er anslått å øke med 2,4 prosent.

Bruttoprodukt i industri og bergverksdrift.
Prosentvis volumendring fra året før

	1984	1985
Bergverksdrift	0,6	2,4
Industri	2,5	2,6
Skjermet industri	0,0	1,3
- nærings- og nytelses- midler	-0,8	1,0
- grafisk produksjon	0,8	1,8
Utekonkurrerende industri	11,2	-0,6
- treforedling	11,4	3,4
- kjemiske råvarer	10,9	-3,4
- raffinerte oljeprodukter	6,3	5,1
- metaller	12,2	-0,9
Hjemmekonkurrerende industri	-0,1	4,3
- tekstil- og bekleddingsvarer	-2,1	3,6
- trevarer, møbler og innredninger	-1,9	2,2
- kjemiske og mineralske produkter	-1,4	5,7
- skip og oljeplattformer		0,8
- andre verkstedprodukter	0,8	5,7

OLJEUTVINNING OG RØRTRANSPORT

Olje- og gassproduksjonen var i 1985 på 65,1 mill. tonn oljekvivalenter (toe), fordelt med 38,4 mill. toe på råolje og 26,7 mill. toe på naturgass. Samlet økte produksjonen med 4,1 prosent fra 1984 til 1985. Oljeproduksjonen økte med 9,6 prosent, mens gassproduksjonen viste en nedgang på 3 prosent.

Økningen i oljeproduksjonen fant i særlig grad sted på Statfjordfeltet hvor C-plattformen kom i produksjon i begynnelsen av 2. halvår. Produksjonen på Statfjordfeltet økte med 29 prosent fra 1984 til 1985. Feltet som er Nordsjøens største oljeproduserende felt, hadde i 4. kvartal 1985 en gjennomsnittsproduksjon på over 700 000 fat pr. dag. Den norske andelen av feltet utgjorde i samme periode nær 70 prosent av total norsk oljeproduksjon.

Oljeproduksjonen på Ekofiskfeltet gikk derimot ned med 9,7 prosent fra 1984 til 1985. Produksjonen på Ekofisk har avtatt siden 1980, og nedgangen i fjor var av samme størrelse som de senere år. Feltet stod likevel for om lag 27 prosent av samlet oljeproduksjon på norsk sokkel.

Samlet har norsk oljeproduksjon vist en sterk vekst gjennom 1985 og produksjonen i 4. kvartal var knapt 900 000 fat pr. dag. Dette tilsvarer den offisielle produksjonskvote Kuwait har som medlem av OPEC.

Dersom produksjonen i 4. kvartal 1985 holder seg gjennom 1986, vil vi få 13 prosent økning i oljeproduksjonen fra 1985 til 1986. Det tilsvarer en oljeproduksjon i 1986 på over 43 mill. toe. Vedlikeholdsarbeid og en fortsatt nedgang i produksjonen på Ekofiskfeltet vil imidlertid trekke dette tallet noe ned. Ulafeltet kommer i produksjon mot

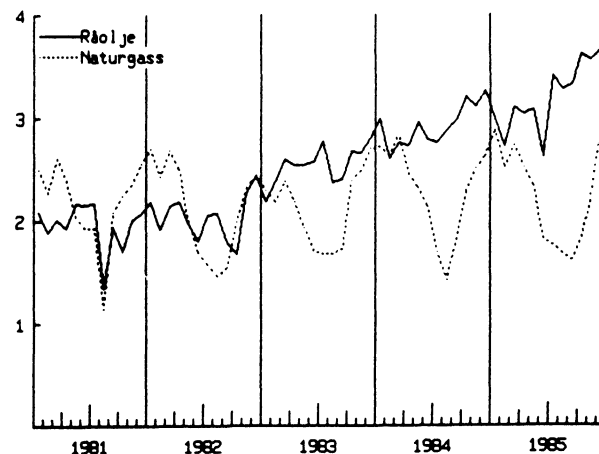
slutten av året, men ventes ikke å gi betydelig tilskudd til produksjonen i 1986.

Produksjon av råolje og naturgass etter felt i 1985

	Produk- sjon i 1984	Produk- sjon i 1985	Andel av total produk- sjon i 1985
	Mill. toe		Prosent
Ekofisk			
- olje	11,5	10,4	16,0
- gass	13,0	11,7	17,9
Frigg			
- olje	0,0	0,1	0,1
- gass	13,7	13,7	21,0
Statfjord			
- olje	18,6	24,0	36,9
- gass	0,2	0,8	1,1
Murchison			
- olje	2,4	1,4	2,2
- gass	0,1	0,1	0,1
Valhall			
- olje	2,4	2,5	3,8
- gass	0,5	0,4	0,7
I alt	62,5	65,1	100,0

Nedgangen i gassproduksjonen kommer i første rekke av reduksjon i leveransene fra Ekofisk. I 1985 ble det slått fast at havbunnen under Ekofisksenteret hadde sunket betydelig og fortsatt sank raskt. Det ble inngått en avtale med gasskjøperne på kontinentet om å redusere leveransene med 25 prosent i gjennomsnitt over en toårsperiode for å kunne pumpe en større del av gassen tilbake til reservoaret og dermed opprettholde trykket.

OLJE- OG GASSPRODUKSJON
Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

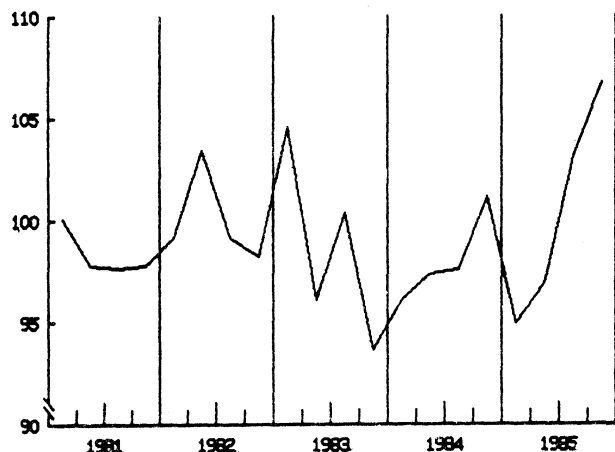
Gassproduksjonen på Friggfeltet holdt seg tilnærmet uendret fra 1984 til 1985. Friggfeltet produserte 13,7 mill. toe gass i 1985, som er vel 50 prosent av norsk gassproduksjon.

Utsiktene for norsk gassproduksjon i år vil preges av reduksjonen i leveransene fra Ekofisk. Leveransene fra Statfjord og Heimdal vil imidlertid kompensere for dette. De første leveransene av Statfjordgass til kontinentet har startet og gassfeltet Heimdal settes i produksjon tidlig i 1986. Norsk gassproduksjon vil derfor trolig bli tilnærmet uendret fra 1985 til 1986. Samlet innebærer dette at olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel vil kunne komme opp mot 70 mill. toe i 1986.

Bruttoproduksjonen i rørtransportsektoren ble redusert med 5,3 prosent fra 1984 til 1985 i faste priser. Denne reduksjonen avspeiler reduksjonen i gassproduksjonen på norsk sokkel i 1985.

BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET

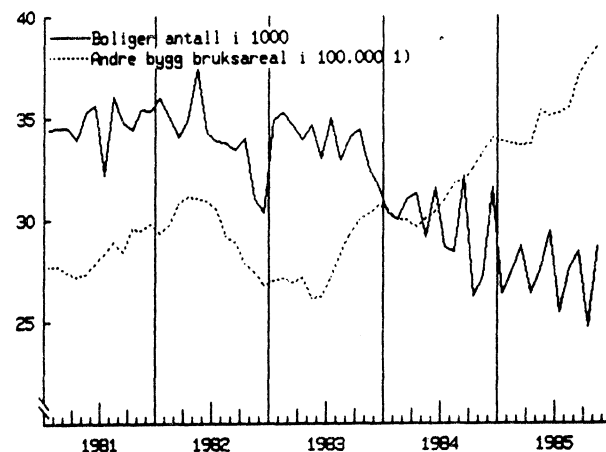
Bruttoproduksjonen i bygge- og anleggs-

BRUTTOPRODUKT I BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET
1980=100. Sesongjustert.

sektoren økte med 2,5 prosent fra 1984 til 1985, ifølge foreløpige beregninger. Bygge- og anleggsvirksomheten var sterkt rammet av den kalde og snørike vinteren over store deler av landet, og veksten i næringen er i sin helhet kommet mot slutten av året.

En oppdeling av produksjonen på de enkelte aktiviteter viser at svikten i boligbyggingen satte sitt preg på produksjonsutviklingen i bygge- og anleggssektoren også i 1985, men på langt nær så mye som i de to foregående år. Nedgangen i tallet på boliger under arbeid ser imidlertid nå ut til å ha stoppet opp, og igangsettingstallene viser svak stigning. Når det gjelder bygging av driftsbygg, har derimot aktiviteten økt gjennom hele 1985. Igangsettingstallene for årets 11 første måneder lå vel 14 prosent høyere enn i tilsvarende periode i fjor. Veksten i industriinvesteringene og i investeringene i forretningsbygg samt i bank-, finans- og forsikringsvirksomhet bidro sterkt til dette.

Ordretilgangen til bygge- og anleggssektoren har totalt sett vært forholdsvis høy i 1985. Verdiindeksen for ordretil-

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kv.m. bruksareal.

Bruttoproduksjon i bygge- og anleggsvirksomhet. Prosentvis volumendring fra året før.

	1984	1985
Produksjon av:		
- boliger	-7,5	-1,5
- andre bygninger og anlegg	1,7	4,4
- annet, inkl. vedlikehold og reparasjoner	1,5	3,0
Total produksjon ...	-0,8	2,5

gangen av byggeprosjekter lå i hele 1985 betydelig høyere enn i foregående år. Særlig gjaldt dette boligbygg der ordretilgangen i 3. kvartal 1985 var mer enn dobbelt så høy som i samme kvartal i 1984, noe som allerede ser ut til å ha påvirket igangsettingstallene. Også ordretilgangen for anleggsvirksomhet har holdt seg på et stabilt, svakt økende nivå. Tilgangen av ordre for kraftanlegg er derimot betydelig redusert.

Den høye ordretilgangen har ført til at

BEREGNEDE BIDRAG TIL ENDRINGER I PRODUKSJON, IMPORT OG SYSSELSETTING I 1985

	Beregnet virkning på		
	Bto. nasjonal-	Import	Sysse-
	produkt		setting
	Prosentenheter		Arsverk 1)
<u>Leveranser til/fra sjøfart og oljevirksomhet</u>			
- Oljeutvinning og rørtransport	0,6	1,3	5 800
- Sjøfart og oljeboring	-0,1	-0,6	-1 800
<u>Innenlandsk sluttanvendelse utenom olje og sjøfart</u>			
- Private investeringer utenom olje og sjøfart	0,3	-0,5	5 300
- Privat konsum	2,0	3,2	28 600
- Statlig kjøp av varer og tjenester	0,2	0,1	4 700
- Kommunalt kjøp av varer og tjenester	0,4	0,1	11 200
<u>Eksport utenom olje og sjøfart</u>	0,3	0,7	6 300
<u>Andre faktorer</u>			
- Lagerinvestering utenom skip og plattformer under arbeid	0,4	0,8	7 500
- Endring i importandeler	-0,5	1,3	-12 900
- Produktivitet m.v.	0,1	-0,1	-8 200
Bregnede bidrag i alt	3,7	7,3	46 500
Foreløpig regnskap	4,4	7,0	47 000

1) Nasjonalregnskapets anslag er avrundet til nærmeste hele 1 000, de beregnede bidragene til nærmeste 100.

Ovenfor har en forsøkt å beregne hvilke bidrag enkelte etterspørsels- og tilbuds-komponenter isolert sett ga til veksten i produksjon, import og sysselsetting i 1983. En slik oppdeling i komponenter kan gjøres på mange måter, i dette tilfellet har en nyttet en oppdeling som følger av den makroøkonomiske modellen MODIS IV. Dekomponeringen viser først og fremst virkninger som følger av definisjonssammenhenger og av kryssleveranser mellom de ulike næringer.

I virkeligheten vil de enkelte komponentene kunne virke inn på økonomien på en langt mer komplisert måte enn de modellen fanger opp. Dessuten vil de enkelte komponentene kunne virke inn på hverandre. Beregningene gir derfor ikke uten videre uttrykk for årsak-virkning sammenhenger. Formålet er først og fremst å anslå de enkelte komponentenes relative betydning for endringen i produksjon, import og sysselsetting. Usikkerhetsmarginen er imidlertid stor.

Leveranser til/fra sjøfart og oljevirksomhet påvirker den økonomiske utvikling direkte gjennom produksjonsutviklingen i næringene og indirekte gjennom vareinnsatsetterspørsel og investeringsetterspørsel. Bidrag fra innenlandske sluttanvendelser og eksport utenom olje og sjøfart omfatter virkningen på totalproduksjon, import og sysselsetting av en endring i privat konsum og investeringer, i offentlig kjøp av varer og tjenester og i eksport.

Beregningen av virkningene ovenfor er gjort under forutsetning av uendrede lagerinvesteringer, importandeler og arbeidskraftsproduktivitet. Endringer i disse faktorer er tatt med i gruppen andre faktorer. En økning i lagerinvesteringer virker positivt på aktivitetsnivået mens en økning i importandelen øker importen, men senker produksjon og sysselsetting. Bedringer i arbeidskraftproduktiviteten trekker isolert sett sysselsettingen nedover.

ordrerreservene økte en del fra det lave 1984-nivået. Dette sammen med tegn til økt aktivitet i boligmarkedet og forventninger om fortsatt høy investeringsaktivitet i industrien bør kunne gi grunnlag for økt aktivitet i bygge- og anleggsvirksomheten.

Ettersom veksten i 1985 kom mot slutten av året, og kapasitetsutnyttningen økte betydelig, kan det imidlertid tenkes at veksttakten mot slutten av 1986 vil bli noe dempet etter hvert som deler av næringen når kapasitetsgrensen.

ARBEIDSMARKEDET

Utviklingen på arbeidsmarkedet i 1985 var preget av sterk sysselsettingsvekst og klar nedgang i arbeidsledigheten. Antall utførte årsverk vokste med 2,7 prosent. Dette er den sterkeste vekst i sysselsettingen på ett år siden gjenoppbyggingen etter krigen. Omtrent hele sysselsettingsveksten i 1985 fant sted i de tjenesteytende næringer, og var en direkte følge av den sterke veksten i innenlandsk etterspørsel. Sysselsettingen i industrien økte for første gang siden 1977.

Som i 1984 kan veksten i antall utførte årsverk tilskrives en økning både i antall sysselsatte og i gjennomsnittlig arbeidstid. 1984 og 1985 bryter dermed utviklingen mot stadig lavere gjennomsnittlig arbeidstid som har pågått siden 60-tallet. Dette har sammenheng med økt arbeidstid for deltids-

Utførte årsverk, personer i arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt (1 000)

	Endring fra	
	1985	1984
Arbeidsstyrken	2 064	33
Sysselsatte	2 012	42
Arbeidssøkere	51	-10
Utførte årsverk	1 774	47

arbeidende kvinner og økt bruk av overtid i næringer i sterk vekst.

Den klare veksten i tallet på sysselsatte var imidlertid den viktigste faktoren bak veksten i årsverkene fra 1984 til 1985. Etter en forholdsvis svak utvikling i hvert av årene siden 1980 vokste tallet på sysselsatte ifølge arbeidskraftundersøkelsene (AKU) med 42 000 personer eller 2,1 prosent regnet som årsgjennomsnitt. Mesteparten av sysselsettingsveksten fant sted blant kvinner og ungdom i aldersgruppen 16-24 år.

En del av sysselsettingsveksten kom også mannlig arbeidskraft til gode, og det var i første rekke blant voksne menn at arbeidsledigheten gikk tilbake i 1985. Regnet som årsgjennomsnitt var det i alt 51 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette utgjorde 2,5 prosent av arbeidsstyrken mot 3,0 prosent i 1984.

Arbeidsstyrken vokste med i alt 33 000 personer i 1985 etter en forholdsvis svak økning i 1984. Veksten i 1985 var noe sterkere enn i årene 1981-83, men ikke fullt så sterk som i 1980, da det som i 1985 også var en betydelig økning i etterspørselen etter arbeidskraft. Det var særlig blant kvinner og ungdom i aldersgruppen 16-24 år at arbeidsstyrken viste klar vekst i 1985.

Veksten i sysselsettingen og nedgangen i ledigheten gjorde seg gjeldende gjennom hele 1985. Når en tar hensyn til normale sesongvariasjoner, ser det ut til at utviklingen i 2. halvår var spesielt gunstig. Ved utgangen av desember var det ved arbeidskontorene registrert 42 700 helt ledige, en nedgang på 22 200 sammenlignet med samme måned i 1984. Selv om den gunstige utviklingen ventas å fortsette inn i 1986, vil veksten i sysselsettingen og nedgangen i ledigheten neppe bli like sterk som i 1985.

SYSSELSETTING

Justert for normale sesongvariasjoner har tallet på sysselsatte personer vært i klar vekst siden 3. kvartal 1984. Kombinert med en vekst i gjennomsnittlig arbeidstid har dette ført til at tallet på utførte årsverk økte med 2,7 prosent fra 1984 til 1985; veksten i antall sysselsatte personer bidro med 2,1 prosent av dette, mens økningen i gjennomsnittlig arbeidstid bidro med resten. Ikke i noe år siden gjenoppbyggingen etter krigen har sysselsettingen målt i årsverk økt tilnærmelesvis så mye som i 1985; den høyeste veksten som er observert i senere år var på 2,0 prosent i 1977.

Det var spesielt innenfor privat tjenesteyting at sysselsettingen vokste sterkt i 1985. Dette har nær sammenheng med den sterke veksten i privat konsum, som har ført til klar sysselsettingsvekst både i varehandel og hotell- og restaurantvirksomhet. Den relativt sterke økningen i sysselsettingen fant likevel sted innenfor næringene bank- og forsikringsvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting. I tillegg til virkningen av økningen i privat konsum kan dette i stor grad tilskrives økt behov for tjenester i tilknytning til oljevirksomheten og generell vekst i størsteparten av det

øvrige næringsliv.

Veksten i sysselsettingen innenfor offentlig forvaltning ser ut til å ha vært noe sterkere i 1985 enn i årene 1982-84. Mesteparten av denne veksten fant sted i kommuneforvaltningen, i første rekke innenfor helsesektoren, men også til en viss grad innenfor kommuneadministrasjonen og skoleverket. Tallet på personer i offentlige sysselsettingstiltak var om lag det samme i 1985 som i 1984.

I industrien økte tallet på utførte årsverk med i overkant av 1 prosent i 1985 etter å ha vært i nedgang i alle år siden 1977; tilbakegangen fra 1977 til 1984 var i alt på 56 600 årsverk eller 14,6 prosent. Så å si hele veksten i industrisysselsettingen i 1985 fant sted i hjemmekonkurrerende industri, i første rekke verkstedindustrien. Dette har trolig sammenheng med økte leveranser i forbindelse med investeringene i oljevirksomheten, men kan også forklares med økte leveranser av maskiner og elektrisk utstyr til det øvrige næringsliv. Den internasjonale konjunkturoppgangen i de siste årene bidro til at sysselsettingen i utekonkurrerende industri holdt seg oppe i 1985.

Som i 1984 kan en del av årsverksveksten tilskrives en økning i gjennomsnittlig arbeidstid. Dette representerer et brudd med utviklingen før 1984 hvor økt omfang av deltidsarbeid i alle år siden slutten av 60-tallet bidro til at gjennomsnittlig arbeidstid gikk ned også i år hvor det ikke ble foretatt generelle arbeidstidsforkortelser. Selv om det også i de siste to årene har blitt ansatt personer i deltidsstillinger og småjobber, har dette blitt motvirket av en overgang til lengre arbeidstid, særlig blant deltidsarbeidende kvinner.

Den gjennomsnittlige arbeidstid for menn økte også i 1985. Både dette og deler av

Sysselsetting. 1 000 utførte årsverk

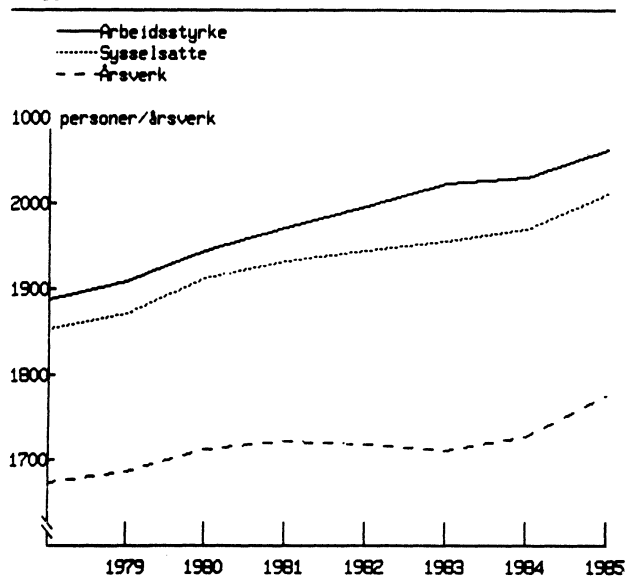
	1985	Endring fra 1984	
		Absolutt	Prosent
<u>Næringsvirksomhet</u>	1 353,1	34,6	2,6
Primærnæringer	126,1	-0,3	-0,2
Olje- og gassutvin- ning og rørtransport	11,9	1,4	13,3
Industri og berg- verksdrift	343,1	3,8	1,1
- skjermet	92,6	0,2	0,2
- utekonkur- rerende	55,3	0,1	0,2
- hjemmekon- kurrerende	195,2	3,5	1,8
Kraft- og vann- forsyning	18,8	0,1	0,5
Bygge- og anleggs- virksomhet	134,7	1,8	1,3
Varehandel	241,4	10,5	4,5
Sjøfart og olje- boring	42,9	-0,8	-1,8
Annen samferdsel ..	132,3	1,4	1,1
Forretningsmessig tjenesteyting ...	63,0	6,4	11,3
Annen privat tjenesteyting ...	238,9	10,3	4,5
<u>Offentlig forvaltning</u>	421,1	12,0	2,9
Statsforvaltningen.	141,2	2,0	1,4
Kommunefor- valtningen	279,9	10,0	3,7
Sysselsetting			
i alt	1 774,2	46,6	2,7
- utenom olje- virksomhet og sjøfart	1 719,4	46,0	2,7

den økte gjennomsnittlige arbeidstid for kvinner kan forklares ved en økning i omfanget av overtidsarbeid, i første rekke i privat tjenesteyting. Ved økt behov for arbeidskraft i en konjunkturoppgang vil bedriftene vanligvis avveie kostnadene med å øke antall sysselsatte raskt mot kostnadene ved bruk av overtid. I en slik situasjon kan det derfor gå noen kvartaler før tallet på sysselsatte blir justert slik at det økte behovet i første omgang vil gi seg utslag i økt bruk av overtid. Den gjennomsnittlige arbeidstid kan i et slikt tilfelle øke på kort sikt. Mens dette var mest utpreget for industrien i 1984, var økningen i bruken av overtid størst i de tjenesteytende næringer i 1985, ettersom det var her ekspansjonen var sterkest.

I tillegg til økt arbeidstid for deltidsarbeidende kvinner og økt bruk av overtid, var en sterk reduksjon i tallet på personer omfattet av innskrenket ukentlig arbeidstid også en medvirkende faktor bak økningen i den gjennomsnittlige arbeidstid. Regnet som årsgjennomsnitt var det om lag 5 600 personer som arbeidet på innskrenket tid i 1985 mot 9 000 i 1984 og mer enn 14 000 i 1983.

Selv om økningen i den gjennomsnittlige arbeidstid ga et vesentlig bidrag til årsverksveksten fra 1984 til 1985, var det veksten i antall sysselsatte som utgjorde den viktigste faktoren. Veksten i antall sysselsatte gjorde seg gjeldende gjennom hele 1985, og når en tar hensyn til normale sesongvariasjoner, ser det ut til at utviklingen i 2. halvår var spesielt gunstig. Regnet som årsgjennomsnitt vokste tallet på sysselsatte ifølge arbeidskraftundersøkelsene (AKU) med 42 000 personer eller 2,1 prosent, og det totale antall sysselsatte personer i Norge passerte i 1985 for første gang 2 millioner. Etter en forholdsvis svak

ARBEIDSSTYRKE OG SYSSELSETTING
 Årsgjennomsnitt i tusen, 1979-1985.

utvikling i sysselsettingen i de senere årene var veksten i antall sysselsatte i 1985 på linje med veksten i 1980.

Tilveksten i sysselsettingen i 1985 fant i første rekke sted blant kvinner og ungdom i

aldersgruppen 16-24 år og avspeiler den sterke veksten i privat tjenesteyting. En del av sysselsettingsveksten blant ungdom har sammenheng med en sterk økning i inntaket av lærlinger i 1985. Tallet på nye inngåtte lærlingekontrakter økte med nesten 2 800, eller 45 prosent, og kom opp i 8 900.

ARBEIDSSTYRKEN

Sysselsettingsveksten for kvinner og ungdom hadde sin parallell i veksten i arbeidsstyrken for disse gruppene. Etter en forholdsvis svak utvikling i 1984 vokste arbeidsstyrken i alt med 33 000 personer eller 1,7 prosent i 1985. Dette er en noe sterkere vekst enn i årene 1981-83, og har blant annet sammenheng med den sterke økningen i etterspørselen etter arbeidskraft. I 1984 var det nokså vanskelig for kvinner og ungdom å få arbeid, mens situasjonen endret seg i løpet av 1985 og bidro til at yrkesprosentene økte merkbart for begge grupper.

Personer i arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt etter kjønn og alder. Årsgjennomsnitt. 1 000 personer 1)

	<u>Arbeidsstyrken</u>		<u>Sysseisatte</u>		<u>Arbeidssøkere</u>	
	1985	Endring fra 1984	1985	Endring fra 1984	1985	Endring fra 1984
16-19 år	119	11	108	12	11	-2
20-24 år	218	9	206	8	12	1
25-66 år						
Menn	963	2	950	10	12	-9
Kvinner	722	16	706	16	15	-1
67-74	42	-5	42	-4	0	-1
16-74 år	2 064	33	2 012	42	51	-10

1) Summene stemmer ikke helt på grunn av avrundning

ARBEIDSLEDIGHETEN

Sysselsettingsveksten i 1985 bidro til en nedgang i arbeidsledigheten, og ifølge arbeidskraftundersøkelsene kom så å si hele denne nedgangen voksne menn til gode. Den sterke sysselsettingsveksten blant kvinner og ungdom ble i sin helhet motvirket av økt tilvekst i arbeidsstyrken. Ifølge AKU var det i 1985 i gjennomsnitt 51 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette utgjorde 2,5 prosent av arbeidsstyrken og representerte en nedgang på 0,5 prosentpoeng eller 10 000 personer i forhold til gjennomsnittet for 1984.

Etter at tallet på registrerte ledige ved arbeidskontorene lå over tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i 1984, var den registrerte ledigheten ved utgangen av 1985 igjen kommet under AKU-ledigheten, en situasjon som var vanlig før 4. kvartal 1983. Regnet som årsgjennomsnitt var forskjellen omtrent utjevnet i 1985 ved at det ved arbeidskontorene var registrert 51 400 helt ledige, en nedgang på 15 200 sammenlignet

med 1984.

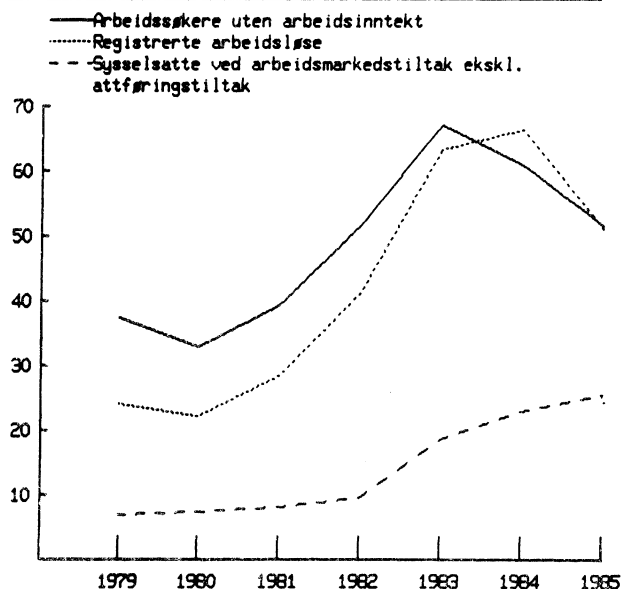
Arsaken til at den registrerte ledigheten viste sterkere nedgang enn AKU-ledigheten i 1985 kan ha sammenheng med at enkelte registrerte ledige i en periode med høy og langvarig arbeidsledighet kan bli definert som sysselsatte eller utenfor arbeidsstyrken ifølge AKU-definisjonen. Samtidig kan meldetilbøyeligheten for kvinner og ungdom ha avtatt i løpet av 1985 etter hvert som det har blitt lettere å skaffe seg jobb eller skoleplass på egen hånd. Mens arbeidskraftundersøkelsene viste om lag samme ledighet for kvinner og ungdom under 20 år i 1985 som i 1984, gikk den registrerte ledigheten for disse gruppene tilbake med henholdsvis 3 900 og 2 300 regnet som årsgjennomsnitt.

Den underliggende tendens i den registrerte ledigheten har vært synkende siden februar 1984, og nedgangen var spesielt sterk i 2. halvår av 1985. Selv om økningen i tallet på skoleelever, en svak økning i arbeidsmarkedstiltakene og tendenser til lavere meldetilbøyelighet kan ha bidratt til å trekke den registrerte ledigheten nedover, synes det likevel klart at det er den økte etterspørselen etter arbeidskraft som har vært den viktigste årsaken til nedgangen i ledigheten i 1985.

Ved utgangen av desember var det ved arbeidskontorene registrert 42 700 helt ledige, en nedgang på 22 200 sammenlignet med desember i 1984. Den registrerte ledigheten ved utgangen av desember lå da bare om lag 10 000 over gjennomsnittet for denne måneden i 1980 og 1981.

Ifølge en undersøkelse foretatt av Arbeidsdirektoratet var den gjennomsnittlige varigheten av ledigheten for de registrerte

ARBEIDSLEDIGE OG SYSSELSATTE VED ARBEIDSMARKEDSTILTAK
Årsgjennomsnitt i tusen. 1979-1985

ledige ved utgangen av september på 24 uker, en økning på om lag 1 uke sammenlignet med september 1984. Tallene fra denne undersøkelsen og opplysninger fra AKU for 4. kvartal kan tyde på at den sterke økningen i ledighetens varighet som har funnet sted de siste årene har stoppet opp, og at ledighetens varighet er i ferd med å gå tilbake. Tallet på registrerte ledige har avtatt innen alle varighetsgrupper. Ved utgangen av september hadde 13 800 personer vært registrert ledige i mer enn et halvt år, en nedgang på 6 100 sammenlignet med samme måned året før.

Ledige plasser: Klar vekst, men ingen store mistilpasningsproblemer

Regnet som årsgjennomsnitt økte bestanden av ledige plasser ved utgangen av måneden med om lag 1 500 og kom opp i 5 800. Dette er det høyeste tallet som er registrert siden 1981, men er fortsatt 2 300 under årsgjennomsnittet for toppåret 1980. Tilgangen på ledige plasser viste også klar vekst i 1985, men en god del av denne veksten skyldes at arbeidskontorene nå er pålagt å registrere alle ledige stillinger som blir lyst ut i dagspressen.

En yrkesvis sammenligning av bestanden av ledige plasser ved utgangen av måneden med den registrerte ledigheten gir ikke grunnlag for å hevde at mistilpasninger på arbeidsmarkedet utgjorde noe stort problem i 1985. Nedgangen i ledigheten kom alle yrkesgrupper tilgode, men var relativt minst for yrkesgruppen teknisk, vitenskapelig og humanistisk arbeid. Etersom denne yrkesgruppen også utgjorde en forholdsvis stor del av beholdningen av de ledige plassene, ser det ut som om den klareste mistilpasningen består i manglende samsvar mellom tilbud og etterspørsel av enkelte kategorier med

høyere utdanning. Dessuten viser tallene på ledige plasser at det også var en viss mangel på faglært arbeidskraft innen industrien. Opplysninger i konjunkturbarometerundersøkelsene tyder imidlertid på at denne mangelen ikke var av større omfang enn under den forrige konjunkturtoppen i 1980.

Sammenlignet med 1984 fant det i 1985 sted en geografisk utjamning av arbeidsledigheten ved at ledighetsprosenten gikk sterkest tilbake i de fylker hvor den i utgangspunktet var høyest. Dette indikerer at even-

Utviklingen i arbeidsledighet, arbeidsmarkedstiltak, elevplasser og innskrenket arbeidstid fra november 1984 til november 1985. (1.000 personer).

	November 1984	November 1985	Endring
Registrerte			
ledige	58	39	-19
Ikke-registrerte			
arbeidssøkere ...	0	3	3
Personer berørt			
av innskrenket			
arbeidstid	7	4	-3
Sysselsatte ved			
arbeidsmarkeds-			
tiltak 1)	30	29	-1
I alt	95	75	-20
Vekst i antall			
skoleelever i			
videregående skoler			5
Endring i alt inkl.			
skoleelever			-15

1) Eksklusive attføringstiltak.

tuelle geografiske mistilpasningsproblemer har avtatt. På grunn av sterk sysselsetningsvekst var imidlertid arbeidsledigheten i Oslo, Akershus og Buskerud mot slutten av året blitt så lav at presstendenser gjorde seg gjeldende i disse fylkene.

Arbeidsmarkedstiltak: Mot nedtrapping

Bortsett fra en midlertidig nedtrapping i sommermånedene og rundt hvert årsskifte ble arbeidsmarkedstiltakene holdt på et høyt nivå i 1985, til tross for at ledigheten gikk sterkt tilbake. Regnet som årsgjennomsnitt var det utenom attføringstiltakene sysselsatt om lag 25 500 personer ved arbeidsmarkedstiltak, en økning på 2 300 fra 1984. Mot slutten av året lå imidlertid arbeidsmarkedstiltakene litt i underkant av nivået i slutten av 1984.

Ledighet og tiltak sett i sammenheng : Klar bedring

For å få et samlet inntrykk av situasjonen på arbeidsmarkedet kan det være nyttig å sammenholde endringen i antall registrerte ledige med endringen i arbeidssøkere som ikke melder seg ved arbeidskontorene, personer berørt av innskrenket arbeidstid, sysselsatte ved arbeidsmarkedstiltak og antall ekstraordinære elevplasser i den videregående skolen. Selv om det av mange grunner ikke vil være riktig å tolke dette målet som et uttrykk for brutto-ledighet, kan endringen i totalen være av interesse. Av tabellen går det fram at situasjonen på arbeidsmarkedet målt på denne måten har vært i klar bedring i løpet av 1985.

PRISER OG LØNNINGER

Prisstigningen i Norge ble lavere i 1985 enn året før. Veksten i prisindeksen for bruttonasjonalproduktet var 5,7 prosent, en nedgang fra 7,2 prosent i 1984.

Blant de enkelte hovedstørrelsene i nasjonalregnskapet var nedgangen i prisstigningstakten særlig sterk for eksport. Dette skyldes dels utflating og nedgang i nominelle olje- og gasspriser på verdensmarkedet og dels en generell konjunkturavmatning internasjonalt som har gitt prisfall på flere tradisjonelle eksportvarer. En vesentlig grunn til at prisstigningen på eksport nå er betydelig lavere enn på import, er at olje og oljeprodukter utgjør en mye større andel av eksporten enn av importen. Nedgangen i oljeprisene har

Prisindekser for hovedstørrelsene i nasjonalregnskapet. Prosentvis endring fra året før.

	1984 1)	1985 2)
Bruttonasjonalprodukt	7,2	5,7
Import	6,6	7,0
Privat konsum	6,6	6,1
Offentlig konsum	5,2	6,4
Bruttoinvestering		
i fast kapital	3,3	7,3
Eksport	11,2	5,4

1) Basisår 1980

2) Basisår 1984

derfor påvirket prisen på total eksport mer enn på total import.

I 2. halvår 1984 ble den norske kronen devaluert. I 1985 har således kursen på norske kroner ligget om lag 2 1/4 prosent under nivået i 1984 sammenliknet med et veiet gjennomsnitt av valutakursene for handelspartnere (valutakurven). Dette har særlig bidratt til økt importpris-, men også i noen grad til eksportprisvekst og førte til høyere prisstigning i Norge i 1985 enn hva som ellers ville vært tilfelle.

Tariffoppjøret mellom LO og NAF ble gjort opp uten generelle tillegg i 1984. Men konjunkturoppgangen, som utover i 1985 bredte seg til skjermet industri og tjenesteyting, har medført høy lønnsglidning. Lønnsveksten i industri og privat tjenesteyting ble dermed bare svakt redusert i forhold til 1984.

KONSUMPRISER

Den offisielle konsumprisindeksen steg med 5,7 prosent fra 1984 til 1985, mens stig-

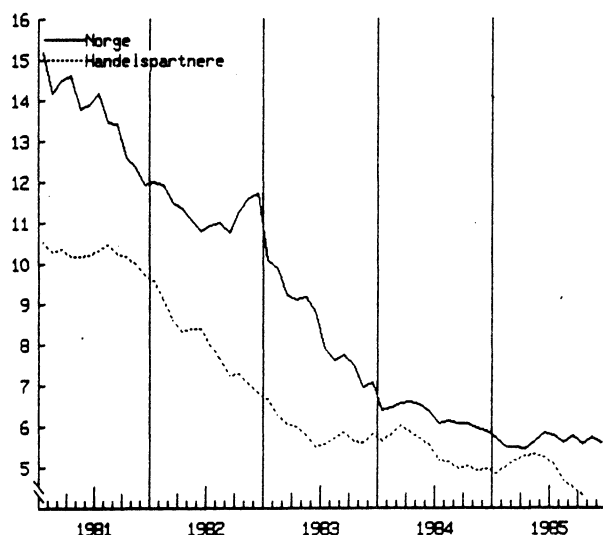
ningen var 6,3 prosent året før. Veksttaket viste bare små endringer gjennom 1985.

Avstanden mellom inflasjonen i Norge og hos handelspartnerne var i gjennomsnitt den samme i 1985 som året før. Handelspartnernes inflasjon avtok til 4 1/2 prosent i 1985, en nedgang på 0,6 prosent, det samme tallet som

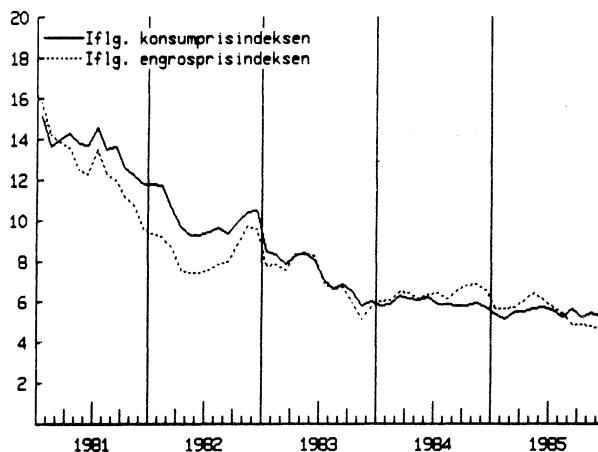
Konsumprisindeksen etter vare- og tjenestegrupper. Prosentvis endring fra året før.

	1983	1984	1985
Matvarer	8,1	6,9	6,5
Drikkevarer og tobakk	10,1	5,4	4,4
Klær og skotøy	5,3	5,7	7,2
Bolig, lys og brensel	9,9	7,7	6,2
Møbler og husholdnings-			
artikler	7,9	4,7	4,8
Helsepleie	6,6	5,0	6,4
Reiser og transport	9,9	6,3	3,7
Fritidssysler og utdanning	6,6	6,3	6,4
Andre varer og tjenester .	8,9	4,6	6,0
I alt	8,4	6,3	5,7

KONSUMPRISVEKST
I Norge og hos Norges handelspartnere.

PRISSTIGNING FOR KONSUMVARER 1).
Prosent endring fra ett år tidligere.

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer levert til konsum.

BEREGNEDE BIDRAG TIL KONSUMPRISSTIGNINGEN I ÅRENE 1982-1985

Bidrag fra	1982	1983	1984	1985
Offentlig regulerte og avtalebestemte priser:				
- jordbrukspriser	1,0	0,6	0,5	0,7
- husleie	1,5	1,1	0,9	0,5
- offentlig regulerte priser	1,5	1,2	0,7	0,6
Priser på importerte varer	1,7	1,8	1,7	1,7
Priser på norskproduserte varer som konkurrerer med import	0,7	0,5	0,3	0,2
Kostnadsbestemte priser:				
- lønninger	2,7	1,9	1,6	1,6
- produktivitet	-0,3	0,0	-0,5	-0,1
- driftsresultat	1,9	0,7	0,5	0,3
Økte avgifter	0,4	0,5	0,5	0,1
Reduserte subsidier	0,2	0,1	0,1	0,1
Konsumprisindeksen i alt	11,3	8,4	6,3	5,7

Bidraget fra driftsresultatet er beregnet residualt og er derfor mer usikkert enn de andre anslagene. Beregningene for 1982, 1983 og 1984 er utført av Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene.

Ovenfor har en forsøkt å beregne hvilke bidrag ulike kostnadskomponenter isolert sett ga til veksten i konsumprisene. En slik oppdeling i komponenter kan gjøres på flere måter. En har her nyttet en oppdeling som følger av den makroøkonomiske modellen MODIS IV. I prisdelen av denne modellen er varene som inngår i konsumprisindeksen, delt i fire hovedgrupper:

- Varer hvor prisene i høy grad reguleres av det offentlige, blant annet jordbruksvarer, kollektivtransport, elektrisitet og husleie.
- Varer som importeres og som derfor får sine priser bestemt internasjonalt.
- Norskproduserte varer med sterk pris konkurranse fra utenlandske produsenter.
- Varer som i stor grad er skjermet fra internasjonal pris konkurranse og hvor økte kostnader ved produksjon slår ut i høyere priser.

Utviklingen i offentlig regulerte priser, priser på importerte varer og priser på norskproduserte varer som konkurrerer med import, påvirker utviklingen i konsumprisindeksen på to måter: Dels ved at varene anvendes direkte til konsum, og dels ved at de inngår som vareinsats i produksjonen av skjermede produkter hvor de representerer et kostnadselement som slår ut i prisene.

Utviklingen i lønninger og driftsresultat påvirker også prisutviklingen på de skjermede produkter. Bedringer i produktiviteten bidrar til å dempe prisstigningen.

for Norge. I andre halvår 1985 har imidlertid avviket i inflasjonstakt økt.

Flere vare- og tjenestegrupper i konsumprisindeksen hadde sterkere prisvekst i 1985 enn i 1984. Dette gjelder bl.a. gruppene klær og skotøy, helsepleie og andre varer og tjenester. Matvarer, drikkevarer og tobakk samt reiser og transport hadde svakere prisstigning i 1985 enn året før.

En dekomponering av bidragene til veksten i konsumprisene tyder på at de viktigste faktorene bak nedgangen i prisstigningen de siste årene har vært nedgangen i offentlig regulerte priser og innenlandske kostnader. Bidraget fra fallende importpriser har vært mer beskjedent.

I 1985 var bidraget fra innenlandske kostnader større en året før, noe som skyldtes uendret bidrag fra lønninger samt avtakende produktivitsvekst og høyere driftsmarginer enn året før. Lav vekst i avgiftssatser ga det største bidraget til redusert prisstigning i 1985.

Prisutviklingen på husleie ga et mindre vekstbidrag til konsumprisstigningen i 1985 enn året før. Derimot var bidraget fra jordbruksprisene større enn i 1984. Bakgrunnen var trolig bedre balanse mellom produksjon og etterspørsel etter flere matvarer, noe som i større grad enn i 1984 gjorde det mulig å oppnå de avtalte jordbruksprisene i markedet.

Vekst i lønningene bidro like mye til konsumprisstigningen i 1985 som i 1984 til tross for svakt avtakende lønnsvekst for økonomien sett under ett. En av grunnene til dette var at hovedbidraget til den reduserte lønnsveksten kom fra avtakende lønnsvekst i offentlig sektor. Lønningene her

har ikke noen direkte effekt på konsumprisene.

Det samlede bidraget fra produktivitsvekst og driftsresultat var større enn i 1984. Den sterke økningen i privat konsum gjennom 1985 har trolig muliggjort en økning i driftsmarginene, bl.a. i tjenesteyting. Imidlertid var det negative vekstbidraget fra økt produktivitet mindre enn året før. Bakgrunnen er at den sterke produksjonsveksten i privat tjenesteyting i 1985 ble fulgt av en sterk sysselsettingvekst.

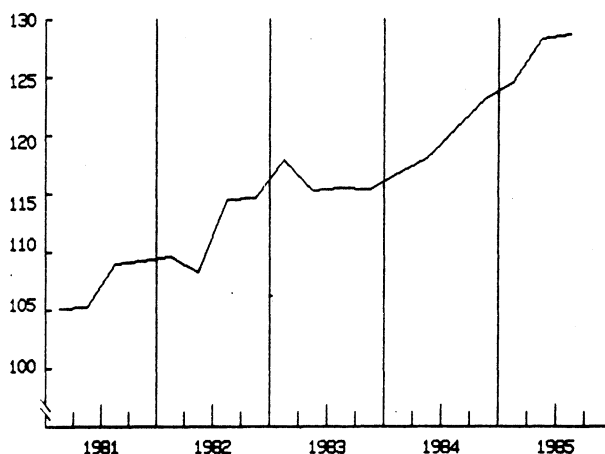
Arbeidskraftsproduktivitet. Prosentvis endring fra året før.

	1984 1)	1985 2)
Skjermet industri	-0,8	1,1
Hjemmekonkurrerende industri	1,5	2,4
Utekonkurrerende industri ..	10,1	-0,4
Bygg og anlegg	0,9	0,8
Tjenesteyting	0,7	0,2
Alle næringer	2,7	1,3

1) Basisår 1980

2) Basisår 1984

PRISINDEKS
Import av varer ekskl. skip og oljeplattformer. 1980=100

De siste årene har det vært en sterk nedgang i prisstigningen internasjonalt. Bidraget til konsumprisveksten i Norge fra internasjonalt bestemte priser har imidlertid bare avtatt svakt de siste årene, også i 1985. Norges valutakurspolitikk, som har medført flere devalueringer de siste årene, er hovedårsaken til dette. Kursjusteringene sommeren og høsten 1984 medførte en kronenedskrivning overfor valutakurven på om lag 2 1/4 prosent fra 1984 til 1985. Devalueringen slo inn i norsk økonomi i siste halvår 1984 og virkningen var trolig utspilt sommeren 1985. Ved siden av den direkte effekt på konsumprisene og indirekte via importert vareinnsats, har devalueringen bedret lønnsomheten for store deler av industrien. Det er sannsynlig at dette ga opphav til større lønnstillegg i industrien høsten 1984 og våren 1985 enn hva som ellers ville vært tilfelle. Selv om det direkte prisbidraget fra industrilønningene er beskjedent, kan prisvirkningene av devalueringen ha vært større i den grad lønnsveksten spredte seg til privat tjenesteyting. Effekten av devalueringene på konsumprisveksten fra 1984 til 1985 kan samlet anslås til mellom 0,5 og 1 prosent.

I siste halvår 1985 har prisimpulsene fra utlandet vært avtakende etter en midlertidig økning i prisstigningen i første halvår. Dette gjenspeiles både i importprisindeksen og i konsumprisene hos Norges handelspartnere. Den midlertidige økningen i første halvår har trolig sin bakgrunn i valutakursbevegelsene mellom dollar og de øvrige OECD-valutaene. I siste halvår 1984 og fram til 1. kvartal 1985 steg dollar sterkt i verdi overfor de fleste andre valutaer for deretter å falle igjen. Den påfølgende kortvarige økningen i de øvrige OECD-landenes prisstigning ga deretter en midlertidig økt prisvekst i Norge. I samme

retning trakk den direkte effekten av dollarkursendringen på norske importpriser i første halvår 1985.

I andre halvår tyder både importprisindeksen fra handelsstatistikken og prisstigningen i utlandet på avtakende prisimpulser fra norske importpriser. Men dette har foreløpig ikke slått ut i de norske konsumprisene og kan tyde på en økning i driftsmarginene i andre halvår. Etter å ha hatt sterkere vekst enn indeksen for varer i konsumprisindeksen fra sommeren 1984, lå veksttakten i engrosprisene for konsumvarer noe lavere enn konsumprisveksten i andre halvår 1985. Det er rimelig å tro at den midlertidige økningen i importprisveksten i første halvår delvis reduserte driftsmarginene og at dette ble tatt igjen i andre halvår 1985 da importprisveksten avtok igjen. Med fortsatt avtakende lønns- og prisvekst i utlandet kan vi vente fortsatt lav og avtakende importprisvekst i 1986. Trolig vil dette slå ut i lavere konsumprisvekst i 1986.

LØNNINGER

Lønningene i industrien steg om lag som i 1984. Tariffoppgjøret mellom LO og NAF ble gjort opp uten generelle tillegg. For mannlige arbeidere var lønnsveksten fra 3. kvartal 1984 til 3. kvartal 1985 7,6 prosent, korrigert for etterbetalinger etter tariffoppgjøret i 3. kvartal 1984. Med antakelse om en viss nedgang i lønnsglidningen i 4. kvartal 1985, kan årslønnsveksten for arbeidere bli rundt 7 3/4 prosent. Samtidig hadde funksjonærer i NAF's medlemsbedrifter en årslønnsvekst på 8,5 prosent. For alle lønnstakere i industrien kan dermed lønnsveksten anslås til om lag 8 prosent i 1985.

Konjunkturoppsvinget, forsterket av devalu-

eringene, bidro trolig sterkt til store lokale lønnstillegg i industrien høsten 1984 og i begynnelsen av 1985. Effekten på lønns-
glidningen, som måles som prosentvis vekst i forhold til samme kvartal året før fratrukket tillegg med de sentrale oppgjør, vil derfor være ut 1985. Lønnsveksten i 1984 var særlig høy i enkelte utekonkurrerende industri-
sektorer som treforedling og elektrokjemisk industri. Konjunkturavmatningen på eksportmarkedene utover i 1985 ser ut til å ha gitt en viss nedgang i lokale lønns-
tillegg i flere konkurransutsatte bransjer. Den høye konsumerter spør selen i 1985 har gitt grunnlag for store lokale tillegg i skjermete og hjemmekonkurrerende industri-
sektorer utover i 1985. For tredje år på rad har det vært økning i omfanget av

overtid i industrien i 1985, og dette har bidratt til en økning i årslønnsveksten på 0,3-0,4 prosent. Også i 3. kvartal 1985 var omfanget av overtid større enn i 3. kvartal 1984, men det ser ut til at omfanget av overtid begynte å avta fra slutten av 1985.

Også i privat tjenesteyting var lønnsveksten sterk i 1985. I varehandel var lønnsveksten i underkant av 8 prosent, i øvrig privat tjenesteyting om lag 7 1/2 prosent. Enkelte sektorer, bl.a. bank og forsikring, hadde større lønnsvekst i 1985 enn i 1984. Bare offentlige sektorer har hatt markert lavere lønnsvekst i 1985 enn i 1984. I staten steg lønnsnivået med 6,7 prosent, noe høyere i kommunene.

INNTEKSTSUTVIKLINGEN

I nasjonalregnskapet beregnes for hver næring en faktorinntekt som skal gi uttrykk for den inntekt som tilfaller arbeidskraft og kapital. Faktorinntekten er beregnet etter en indirekte metode, som bruttoprodukt minus kapitalslit og netto indirekte skatter for hver enkelt næring og gir etter fradrag av lønnskostnader driftsresultat som residual.

Foreløpige anslag viser at den samlede faktorinntekten økte med 36,3 milliarder kroner fra 1984 til 1985. Dette gir en vekst i faktorinntekten på nær 11 prosent, om lag som året før. Det må tas forbehold om at usikkerheten som hefter ved foreløpige tall, kan gi store utslag i residualstørrelser som faktorinntekt, driftsresultat og sparing. De foreløpige tall for de siste årene viser at det kan være betydelig avvik fra endelige tall.

Driftsresultatet gir ikke uttrykk for lønnsomhet i bedriftsøkonomisk forstand, særlig fordi det også inkluderer direkte skatter og finansielle kostnader. Beregningene viser

Bruttonasjonalprodukt etter inntektsart.

	1985	Prosentvis
	Milliarder	endring
	kroner	fra 1984
Bruttonasjonal-		
produkt	492,8	10,3
Kapitalslit ..	68,6	5,7
Indirekte		
skatter, netto	55,7	12,7
Faktorinntekt ..	368,5	10,9
Lønnskostnader	237,9	10,8
Driftsresultat	130,6	11,2

at samlet driftsresultat økte med 11,2 prosent fra 1984 til 1985 mot 17,5 prosent året før. De samlede lønnskostnadene økte med 10,8 prosent fra 1984 til 1985 mot 8,3 prosent året før. Økningen var noe sterkere i næringsvirksomhet, fordelt med en økning i antall lønnstakerårsverk på 3,2 prosent og en økning i lønnskostnadene pr. årsverk på 7,6 prosent.

FAKTORINNTEKT

Oljevirksomheten svarte for vel 7 milliarder kroner, eller 20 prosent av veksten i samlet

Faktorinntekt etter næring

	1985 Milli- arder kroner	Prosent- vis endring fra 1984
Primærnæringer	17,8	20,3
Utvinning og rørtransport		
av råolje og naturgass	66,2	12,9
Industri og bergverksdrift	61,0	4,6
Skjermet industri	13,9	4,8
Utekonkurrerende industri	13,7	-4,3
Hjemmekonkurrerende		
industri	33,4	8,7
Elektrisitetsforsyning ...	10,5	10,0
Bygge- og anleggsvirksomhet	19,6	12,1
Varehandel	39,8	10,4
Sjøfart og oljeboring	7,7	14,3
Samferdsel	18,5	6,1
Boligtjenester	11,9	9,2
Annen privat tjenesteyting	69,2	13,5
Korreksjonssektorer	-17,5	4,8
Offentlig forvaltning	63,8	10,0
Faktorinntekt i alt	368,5	10,9
- utenom oljevirksomhet		
og sjøfart	294,6	10,4

faktorinntekt fra 1984 til 1985. Faktorinntekten økte ellers betydelig i primærnæringene og privat tjenesteyting hvor særlig forretningsmessig tjenesteyting hadde en kraftig økning på vel 20 prosent.

For industri og bergverksdrift økte faktorinntekten med 4,6 prosent. Dette er klart svakere enn økningen i 1984 på 11,9 prosent. Inntektsutviklingen innen industri var best for hjemmekonkurrerende industri, men selv her var utviklingen svakere enn for hele økonomien. Utekonkurrerende industri hadde en nedgang på 4,3 prosent etter en meget sterk oppgang i 1984. Det var spesielt prisnedgangen på metaller som bidro til dette. For skjermet industri var inntektsveksten 4,8 prosent fra 1984 til 1985, som også var betydelig svakere enn fra 1983 til 1984.

LØNSKOSTNADER

De foreløpige anslagene tyder på at veksten i lønnskostnadene var sterkest i oljevirksomheten og forretningsmessig tjenesteyting, henholdsvis 21,2 prosent og 23,3 prosent, i høy grad som følge av den sterke sysselsettingsøkningen her. Økningen i lønnskostnadene for industri var lavere enn for gjennomsnittet av næringene, men prosentvis sterkere enn økningen i faktorinntekten for industrien. For de tjenesteytende næringer med unntak av offentlig forvaltning og samferdsel lå lønnskostnadsøkningen over gjennomsnittet. Dette gjenspeiler hovedsakelig at sysselsettingsøkningen var størst i de tjenesteytende næringer. For næringsvirksomhet utgjorde lønnskostnadene i alt i 1985 om lag 57 prosent av total faktorinntekt. Dette er samme andel som i 1984.

Lønnskostnader etter næring

	1985 Milli- arder kroner	Prosent- vis endring fra 1984
Primærnæringer	1,7	7,0
Utvinning og rørtransport		
av råolje og naturgass	4,5	21,2
Industri og bergverksdrift	49,8	9,1
Skjermet industri	11,9	8,3
Utekonkurrerende industri	9,3	9,2
Hjemmekonkurrerende		
industri	28,5	9,5
Elektrisitetsforsyning ...	3,1	7,9
Bygge- og anleggsvirksomhet	17,2	9,4
Varehandel	30,8	13,5
Sjøfart og oljeboring	9,1	4,5
Samferdsel	19,3	7,8
Boligtjenester	0,3	12,7
Annen privat tjenesteyting	38,2	15,3
Offentlig forvaltning	63,8	10,0
Lønnskostnader i alt	237,9	10,8
- utenom oljevirksomhet		
sjøfart	224,3	10,9

Driftsresultat etter næring

	1985 Milli- arder kroner	Prosent- vis endring fra 1984
Primærnæringer	16,1	21,9
Utvinning og rørtransport		
av råolje og naturgass	61,7	12,3
Industri og bergverksdrift	11,2	-11,5
Skjermet industri	2,0	-12,4
Utekonkurrerende industri	4,4	-24,1
Hjemmekonkurrerende		
industri	4,9	4,6
Elektrisitetsforsyning ...	7,4	10,9
Bygge- og anleggsvirksomhet	2,4	36,3
Varehandel	9,0	0,9
Sjøfart og oljeboring	-1,4	..
Samferdsel	-0,8	..
Boligtjenester	11,6	9,1
Annen privat tjenesteyting	31,0	11,3
Korleksjonssektorer	-17,5	4,8
Offentlig forvaltning	-	-
Driftsresultat i alt	130,6	11,2
- utenom oljevirksomhet		
og sjøfart	70,3	8,9

DRIFTSRESULTAT

Driftsresultatet i industri og bergverksdrift gikk ned med 11,5 prosent til 11,2 milliarder kroner fra det rekordhøye nivået i 1984. Likevel lå driftsresultatet for 1985 mer enn 15 prosent høyere enn i 1983. Nedgangen fra 1984 til 1985 ser ut til å ha vært sterkest for utekonkurrerende industri, med en nedgang på 24,1 prosent etter en fordobling året før. Hjemmekonkurrerende industri hadde en økning i driftsresultatet i 1985, men lå fortsatt under nivået fra 1982. Økningen i driftsresultatet var spesi-

elt sterk i primærnæringene og bygge- og anleggsvirksomhet. I oljevirksomhet, som har 43 prosent av samlet driftsresultat, var økningen 12,3 prosent. Økningen var også sterk i privat tjenesteyting med 17,1 prosent og hvor forretningsmessig tjenesteyting ifølge de foreløpige anslagene hadde en så sterk økning at driftsresultatet i 1985 var kommet opp på høyde med industriens driftsresultat.

DISPONIBEL INNTEKT OG SPARING FOR NORGE

Mens bruttonasjonalproduktet for Norge er et

uttrykk for den samlede verdiskapningen som er skjedd i løpet av året, viser størrelsen disponibel inntekt for Norge hvor stor del av verdiskapningen landet har til disposisjon for konsum og sparing. Disponibel inntekt for Norge framkommer ved at bruttonasjonalprodukt i løpende priser fratrekkes kapitalslit og nettooverføringer til utlandet i form av renter, aksjeutbytte og stønader.

De foreløpige anslagene for 1985 viser at disponibel inntekt for Norge økte med 45 milliarder kroner eller 12,4 prosent. Deflatert med nasjonalregnskapets prisindeks for netto innenlandsk bruk av varer og tjenester gir dette en økning i disponibel realinntekt for Norge på 5,6 prosent i 1985 mot 7,1 prosent i 1984.

Veksten i disponibel realinntekt for Norge kan dekomponeres i bidrag fra henholdsvis innenlandsk produksjonsvekst, endring i rente- og stønadsbalansen og endring i bytteforholdet overfor utlandet. I 1985 bidro den innenlandske produksjonsveksten med nesten hele oppgangen i landets disponible realinntekt.

Den lavere vekstraten i disponibel realinn-

Disponibel realinntekt for Norge.
Prosentvis endring fra året før

	1984	1985
Disponibel realinntekt for Norge	7,1	5,6
Bidrag fra:		
Produksjonsvekst (nettonasjonalprodukt)	3,9	5,5
Endring i bytteforhold m.v.	2,9	-0,8
Endring i rente- og stønadsbalansen overfor utlandet	0,3	0,9

tekt for Norge fra 1984 til 1985 kan i sin helhet tilskrives endringen i bytteforholdet overfor utlandet. Mens prisstigningen på den samlede eksporten var meget sterkere enn prisstigningen på importen i 1984, viser foreløpige anslag at forholdet var motsatt i 1985. Prisutviklingen på eksporten er i stor grad bestemt av oljeprisutviklingen. Nær to tredjedeler av vekstbidraget fra bytteforholdet til disponibel realinntekt for Norge i 1984 kom fra prisstigningen på olje og gass. I 1985 gav oljeprisutviklingen ifølge foreløpige tall et negativt bidrag på rundt 0,4 prosentpoeng til veksten i disponibel realinntekt.

Sparingen for Norge (disponibel inntekt fratrukket privat og offentlig konsum) økte med 7,5 milliarder kroner fra 1984 til 1985. Deflatert med samme prisindeks som for disponibel inntekt, gir dette en økning i den reelle sparing i Norge med 3,6 prosent som er en betydelig lavere økning enn i 1984. Dette innebærer om lag uendret sparerate (sparing i prosent av disponibel inntekt). Det bør påpekes at slik den nasjonale spareringen er definert ovenfor, er det ikke tatt hensyn til omvurderinger av f.eks. petroleumsreservene, andre naturressurser og utenlandsgjelden.

OLJEINNTektENE

Inntektene fra olje- og gassproduksjonen i Nordsjøen har økt sterkt de siste årene. Verdiskapningen, målt ved bruttoproduktet i oljeutvinning, utgjorde vel 90 milliarder kroner i 1985, som var nær 1/5 av bruttonasjonalproduktet. Norges oljeinntekter utgjøres av bruttoproduktet i norske selskaper samt skatter og avgifter på løpt oljeutvinning i utenlandske selskaper på norsk sokkel.

Det kan være av interesse å anslå den meravkastningen olje- og gassvirksomheten gir Norge som nasjon, sammenliknet med annen næringsvirksomhet. I Økonomisk Utsyn for 1980 ble begrepet oljerente innført som betegnelse på denne meravkastningen. Oljerenten er den delen av de samlede produksjonsinntektene ved utvinning av olje og gass som oppnås utover løpende produksjonskostnader og en beregnet normal avkastning på investert kapital. Denne normale avkastningen er satt lik 7 prosent, som tilsvarer om lag gjennomsnittlig avkastningsrate på industrikapital de siste ti år. I en slik beregning av oljerenten ser en dermed bort fra at flere innsatsfaktorer som inngår i oljesektoren antakelig får en høyere belønning enn de ville fått i annen næringsvirksomhet, f.eks. på grunn av spesielt høy risikopremiering av kapital. De kan derfor i noen grad sies å motta en del av oljerenten.

Oljeinntektene 1977 - 1985

	Brutto- produkt i utvinnings- sektoren		Olje- rentens andel av brutto- nasjonal- produkt
	Milliarder kroner	Oljerente	Prosent
1977	7,4	2,8	1,5
1978	12,8	7,0	3
1979	20,8	13,6	5,5
1980	41,1	31,8	11
1981	50,1	36,4	11
1982	55,7	37,9	10,5
1983	67,6	48,5	12
1984	81,7	57,6	13
1985	90,1	62,9	13

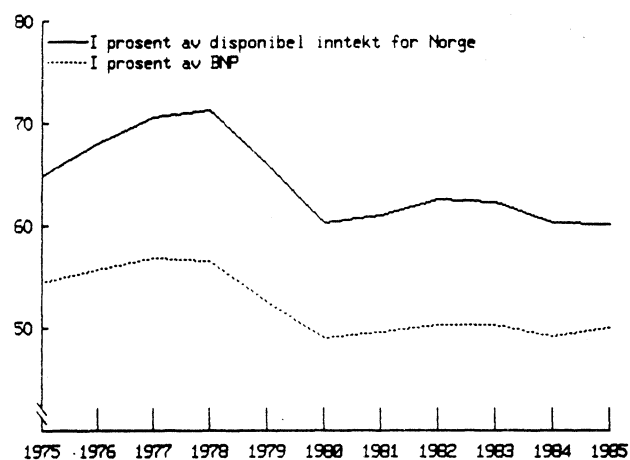
Foreløpige beregninger viser at oljerenten ble om lag 63 milliarder kroner i 1985 mot 58 milliarder i 1984. Dette utgjorde for begge år 13 prosent av bruttonasjonalproduktet eller 55 prosent av kapitalbeholdningen i utvinningssektoren. Skatter og avgifter fra utvinningssektoren utgjorde noe over 45 milliarder kroner i 1985. Resten av oljerenten, nesten 18 milliarder kroner, tilfalt private selskaper og staten i form av avkastning på investert kapital. Denne var i 1985 på 22 prosent inklusive beregnet normalavkastning, mot nesten 25 prosent i 1984.

HUSHOLDNINGENES INNTEKTER OG SPARING

For 1985 er veksten i samlet disponibel inntekt for husholdningene anslått til nær 27 milliarder kroner eller 12,2 prosent i forhold til året før. Deflatert med nasjonalregnskapets prisindeks for privat konsum gir dette en vekst i disponibel realinntekt på 5,7 prosent mot 2,0 prosent i 1984.

Disponibel inntekt for husholdningene utgjorde ifølge foreløpige tall for 1985 i overkant av 60 prosent av total disponibel inntekt for Norge. Dette er den samme

DISPONIBEL INNTEKT FOR HUSHOLDNINGER

andelen som i 1984, men 2 prosentpoeng lavere enn i 1983 og 1982.

Utviklingen på arbeidsmarkedet med sterk sysselsettingsvekst og nedgang i arbeidsledigheten har bidratt til at veksten i lønnsutbetalingene i de foreløpige anslagene for 1985 er beregnet til 11,0 prosent, hvorav 7,6 prosent kan tilskrives vekst i lønn pr. lønnstakerårsverk.

Det har også vært en forholdsvis sterk økning i trygdeutbetalingene fra 1984 til 1985. Økningen anslås til i overkant av 12 prosent. Dette skyldes både økt antall trygdemottakere og en relativt sterk vekst i satsene for enkelte stønadsarter. Grunnbeløpet i folketrygden ble hevet med 7,0 prosent samtidig som særtilleggssatsene steg med 0,5 prosentenheter. Minstepensjonistene økte derfor sin inntekt med over 7 prosent i 1985. Det har også vært en sterk økning i satsene for barnetrygden.

Driftsresultatet i husholdningssektoren, den viktigste inntektskilden for de selvstendig næringsdrivende, ser ut til å ha vokst kraftig fra 1984 til 1985. Dette skyldes i hovedsak sterk inntektsvekst i næringer som har et stort innslag av selvstendige (primærnæringene og de tjenesteytende næringer).

Det ser altså ut til at det har vært vekst i disponibel realinntekt både for de selvstendig næringsdrivende, lønnstakerne og de trygdede. Det må understrekes at omtalen gjelder grupper av husholdninger og husholdningssektoren sett under ett; anslagene avspeiler ikke uten videre inntektsutviklingen for enkelthusholdninger.

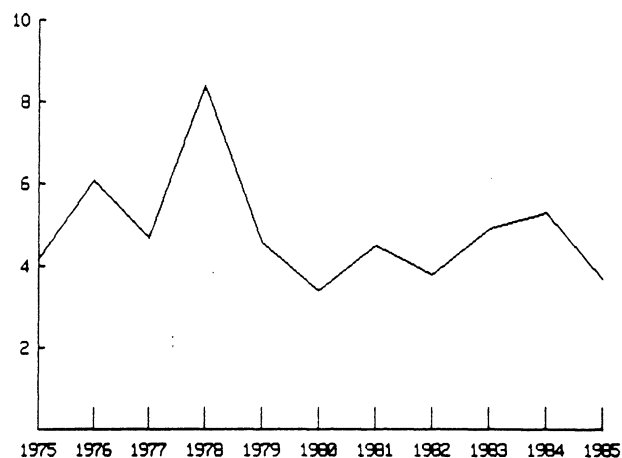
Det var den sterke lønnsveksten som ifølge de foreløpige tallene gav det største bidraget til veksten i disponibel realinntekt for

Beregnete bidrag til veksten i disponibel realinntekt for husholdninger. 1) Prosentvis endring fra året før.

	1982	1983	1984	1985
Inntekter	2,0	2,7	3,5	8,8
- Lønn	0,6	0,0	1,4	3,9
- Driftsresultat ..	0,1	-0,2	0,6	1,6
- Renteinntekter ..	0,5	0,9	0,8	1,2
- Stønader	0,9	1,6	0,7	1,8
- Andre inntekter .	-0,1	0,4	0,0	0,3
Utgifter	0,9	0,3	1,5	3,1
- Direkte skatter og trygdepremier	-0,5	-0,9	0,4	0,9
- Renteutgifter ...	1,1	1,2	1,1	1,9
- Andre utgifter ..	0,3	0,0	0,0	0,2
Disponibel realinntekt	1,1	2,4	2,0	5,7

1) Disponibel realinntekt er disponibel inntekt deflatert med nasjonalregnskapets prisindeks for privat konsum. For årene 1982, 1983 og 1984 er basisåret 1980, og for 1985 er basisåret 1984. I tabellen er inntekter og utgifter eksklusive arbeidsgiveravgift til folketrygden.

SPARERATEN FOR HUSHOLDNINGER
Sparing i prosent av disponibel inntekt.

husholdningene i 1985. Samlet bidro lønn, driftsresultat og stønader til en realinntektsvekst på 7,3 prosent. Dette er en klart sterkere vekst enn i de nærmest foregående år. Til tross for skattelettelser økte realverdien av skattene (direkte skatter og trygdepremier) som følge av den sterke inntektsveksten og den økte sysselsettingen. Dette bidro til å trekke veksten i disponibel realinntekt for husholdningene nedover. Videre viser foreløpige beregninger at en sterk utlånsvekst allerede har gitt seg utslag i økte netto renteutgifter for husholdningssektoren. Beregningene viser at differansen mellom renteinntekter og renteutgifter gav et negativt bidrag på 0,7 prosentpoeng til husholdningenes samlede

realinntektsvekst i 1985.

Husholdningenes sparing er den delen av disponibel inntekt som ikke brukes til konsum. De foreløpige tallene for 1985 for disponibel inntekt og privat konsum gir et anslag på husholdningenes sparing på i overkant av 9 milliarder kroner. Dette er rundt 2,5 milliarder kroner lavere enn i 1984. Spareraten, dvs. sparingen som andel av disponibel inntekt, er dermed beregnet til 3,7 prosent i 1985 mot 5,3 prosent i 1984. Men det må her understrekes at det hefter stor usikkerhet ved foreløpige anslag for en residualbestemt størrelse som sparingen.

KONSUM

I 1985 var for første gang siden 1977 veksten i privat konsum sterkere enn veksten i offentlig konsum. Foreløpige tall for 1985 viser en volumøkning i det samlede konsumet

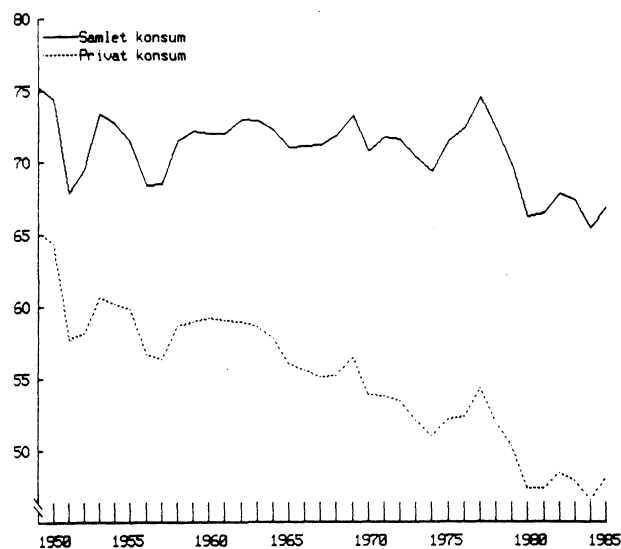
det totale konsumet nær 67 prosent, en økning på i underkant av halvannet prosentpoeng fra 1984, da den laveste konsumandelen i etterkrigstiden ble registrert. Selv om

Utviklingen i privat og offentlig konsum. Prosentvis volumendring fra året før

	Privat konsum	Offentlig konsum	Konsum i alt
1980	2,3	5,4	3,2
1981	1,1	6,1	2,6
1982	1,8	3,9	2,4
1983	1,2	3,7	2,0
1984	1,5	2,0	1,7
1985	7,5	3,2	6,3

på 6,3 prosent mot 1,7 prosent i 1984. Målt som andel av BNP i løpende priser utgjorde

KONSUM SOM ANDEL AV BRUTTONASJONALPRODUKT (BNP). Prosent.

andelen gikk opp i 1985, er den fortsatt blant de laveste i etterkrigstiden.

OFFENTLIG KONSUM

Ifølge foreløpige beregninger var veksten i offentlig konsum i overkant av 3 prosent i 1985. Dette er noe høyere enn i 1984. Veksten i militært konsum er anslått til i underkant av 5 prosent, mens økningen i det sivile konsumet var 2,9 prosent i 1985 mot 2,5 prosent året før. Også i 1985 har veksten i kommunalt konsum vært sterkere enn veksten i det sivile statlige konsumet. Kommunalt konsum steg ifølge de foreløpige tallene med 3,6 prosent i 1985 mot 2,7 prosent i 1984.

PRIVAT KONSUM

Den sterke veksten i privat konsum de tre første kvartalene i 1985 ser ut til å ha blitt ytterligere forsterket i 4. kvartal. Volumveksten fra 1984 til 1985 er anslått til 7,5 prosent. Dette er den høyeste vekst-raten for privat konsum i hele etterkrigs-tiden med unntak av 1969, året før mer-verdiavgiften ble innført i Norge. Nasjonal-regnskapets prisindeks for privat konsum viste en prisstigning på 6,1 prosent fra

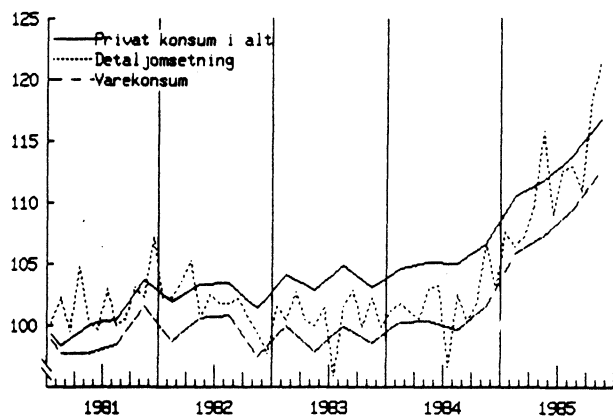
1984 til 1985. Målt i løpende priser økte det private konsumet med i overkant av 29 milliarder kroner fra året før.

Et hovedinntrykk er at veksten var sterkere for vare- og tjenestegrupper som erfaringsmessig er mest følsomme overfor inntekts-økninger. Det har også vært en relativt sterkere vekst for varer som har hatt en gunstig prisutvikling de siste årene. Selv om prisen på nye biler har økt mer enn den generelle konsumprisstigningen de siste

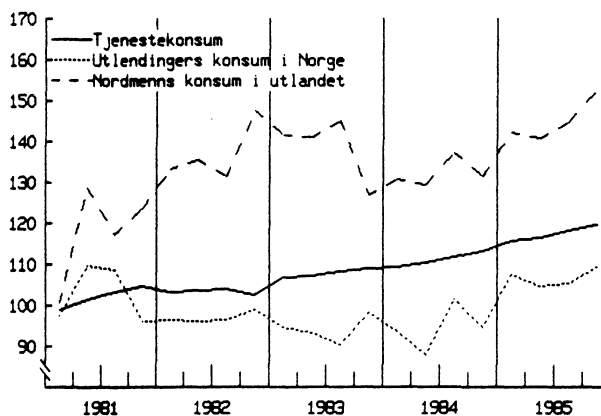
Privat konsum. Prosentvis volumendring fra året før

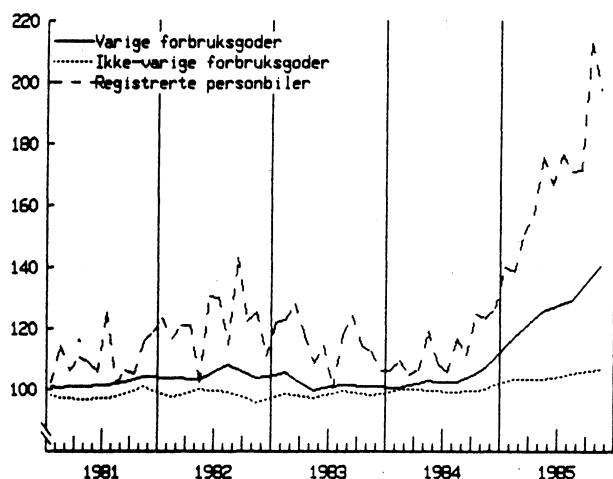
	1984	1985
Varer	1,5	8,4
Tjenester	3,3	5,7
Spesifisert innenlandsk		
konsum	2,0	7,5
+ Nordmenns konsum i		
utlandet	-4,7	9,2
- Utlendingers konsum i		
Norge	1,9	11,7
Privat konsum	1,5	7,5

PRIVAT KONSUM OG DETALJOMSETNING
1980=100. Sesongjustert.

TJENESTEKONSUMET OG KONSUM I UTLANDET
1980=100. Sesongjustert.

VAREKONSUMET
1980=100. Sesongjustert.

årene, er det stadig blitt relativt billigere å bruke bil.

I motsetning til de to siste årene var det i 1985 varekonsumet, og da særlig konsumet av varige konsumgoder, som ga det største bidraget til konsumveksten. De foreløpige tallene viser en volumøkning i varekonsumet på 8,4 prosent mens tjenestekonsumet økte med 5,7 prosent. Nær halvparten av den økte konsumvareetterspørselen var rettet mot kjøp av egne transportmidler, men det var også en klar vekst i etterspørselen etter andre varige konsumgoder. Driftsutgifter ved bruk av egne transportmidler økte sterkest blant de ikke-varige konsumgodene, noe som må ses i sammenheng med oppsvinget i salget av nye personbiler og relativt lav prisstigning på bensin. Forbruket av elektrisitet og brensel økte i volum med over 10 prosent fra 1984, noe som blant annet må tilskrives den forholdsvis kalde værtypen vi har hatt i mesteparten av landet det siste året. Mens forbruket av matvarer var like høyt i 1985 som i 1984, har forbruket av drikkevarer og tobakk økt med nær 8 prosent i volum.

Ifølge de foreløpige anslagene for 1985

Privat konsum av varer i 1985. Prosent

Varegrupper	Andel av	Volum-
	totalt privat konsum	endring fra 1984
Matvarer	18,7	0,0
Drikkevarer og tobakk ..	6,2	7,8
Klær og skotøy	7,4	5,4
Elektrisitet	5,6	10,2
Brensel	1,1	10,1
Driftsutgifter, egne transportmidler	5,3	16,8
Kjøp av egne transport- midler	7,3	41,7
Møbler og elektriske artikler	4,4	7,2
Varige fritidsvarer	1,7	11,8
Andre fritidsvarer	4,1	4,5
Andre husholdningsvarer	1,7	4,7
Andre varer	3,0	2,3
I alt	66,5	8,4

bidro veksten i tjenestekonsumet innenlands med 1,7 prosentpoeng til den samlede konsumveksten, og økningen er i hovedsak en følge av hyppigere besøk på hoteller, restauranter og kafeer, og økt bruk av transporttjenester.

Det har samtidig vært sterk vekst i forhold til året før både i nordmenns konsum i utlandet og utlendingers konsum i Norge, slik at nettobidraget fra disse korreksjonspostene i 1985 var ubetydelig.

Sterk inntektsvekst, lett tilgang til kreditt og endringer i husholdningenes forventninger om sin fremtidige økonomiske stilling antas å være viktige forklaringsfaktorer bak den sterke veksten i

privat konsum i 1985.

Privat konsum av tjenester i 1985. Prosent

Tjenestegrupper	Andel av totalt privat konsum	Volum- endring fra 1984
Bolig	10,7	3,8
Hotell- og restaurant- utgifter	4,4	11,6
Offentlige og private transporttjenester ...	4,6	8,0
Helsepleie	4,1	2,9
Skolegang mv.	2,1	6,2
Diverse husholdnings- tjenester	1,3	2,2
Diverse andre tjenester	2,7	5,6
I alt	29,9	5,7

En økning i disponibel realinntekt på 5,7 prosent forklarer sannsynligvis den største delen av veksten. Samtidig er inntektsveksten et uttrykk for at flere er i arbeid, og at arbeidsmarkedet er blitt strammere. Byråets kvartalsvise undersøkelser av konsumentenes konjunkturvurderinger viser da også at husholdningenes forventninger om den økonomiske utviklingen har skiftet i positiv retning i løpet av 1985.

Etter to år på rad med økning i den reelle sparingen, viser de foreløpige anslagene for 1985 et fall i spareraten på i overkant av halvannet prosentpoeng. Mye tyder på at det i 1985 har vært en relativt sterk vekst i nettoinvesteringene i produksjonskapital i næringer som har et betydelig innslag av selvstendig næringsdrivende. Sammenholdt med en nedgang i den totale sparingen for husholdninger indikerer dette et sterkt fall i

husholdningenes finansielle sparing.

Kredittmarkedstatistikken for forretnings- og sparebanker viser en lavere vekst for bankinnskudd fra husholdninger og en høyere vekst for utlån til husholdninger i perioden fra utgangen av 3. kvartal 1984 til utgangen av 3. kvartal 1985 i forhold til tilsvarende periode året før. På utlånssiden har veksten vært særlig sterk for utlån til annet enn boligformål.

Den sterke kreditttilførselen fra banker og finansieringsinstitusjoner i 1985 gjorde det mulig for de fleste som ønsket det å finansiere kjøp av konsumgoder ved låneopptak. Det er derfor grunn til å tro at en del av veksten i kjøp av varige konsumgoder, og da særlig biler, ble lånefinansiert.

Den sterke veksten i personbilkjøpet i 1985 må imidlertid sees i sammenheng med en relativ svak utvikling både i 1983 og 1984. Mye tyder på at mange har utsatt bilkjøp i disse årene på grunn av usikkerheten med den generelle økonomiske situasjonen. Forventningene om bedring i den økonomiske situasjonen kombinert med en sterk inntektsvekst kan derfor forklare at mange kjøpte ny bil i 1985. Et annet moment som kan trekkes fram for å forklare veksten i personbilkjøpet i 1985, er at det høye nybilsalget midt på 1970-tallet har ført til at en forholdsvis stor del av bilparken etterhvert er moden for utrangering. Dette er et forhold som vil bidra til å holde nybilsalget på et høyt nivå også i 1986.

I nasjonalregnskapet regnes konvensjonelt alle varer med en levetid på minst ett år som investeringsvarer. Et unntak er imidlertid investering i privat konsumkapital utenom boliger, dvs. kjøp av varige konsumgoder. Disse regnes som konsumert det

året de blir kjøpt til tross for at de yter tjenester over et lengre tidsrom. Beregninger viser at dersom husholdningenes kjøp av personbiler, varige fritidsgoder som båter og radio- og fjernsynsmottakere, møbler, innbo og andre elektriske artikler var blitt betraktet som investeringer, ville spareraten ikke endret seg særlig mye fra

1984 til 1985. Den rekordhøye konsumveksten og fallet i den beregnede spareraten i 1985 kan i så måte i hovedsak forklares ved at husholdningene dette året har økt investeringene i objekter som vil yte tjenester i flere år fremover, og da særlig i personbiler.

INVESTERINGER

I 1985 var bruttoinvesteringene i fast kapital om lag 106 milliarder kroner. Dette utgjør vel 21 prosent av bruttonasjonalproduktet mot om lag 25 prosent tidligere i 1980-årene. Til sammenlikning har gjennomsnittet i OECD-området ligget på vel 20 prosent, et tall som selvfølgelig inneholder store forskjeller mellom ulike land. I volum sank bruttoinvesteringene med snaut 14 prosent fra 1984 til 1985. Dette skyldes hovedsakelig en nedgang i investeringene i oljeutvinning og rørtransport på 33 prosent. Regnet eksklusiv investeringer i oljevirk-somhet og sjøfart økte investeringene med vel 3 prosent.

Foreløpige nasjonalregnskapstall tyder på at de samlede lagerbeholdninger økte betydelig i 1985. Særlig var det en økning av beholdningen av varer under arbeid, spesielt oljeplattformer under arbeid tilknyttet Gullfaks A og vanninleksjonsutbyggingen på Ekofisk. Bruttoinvesteringer inklusive lagerendringer økte i volum med 2,7 prosent fra 1984 til 1985.

Investeringsøkningen var klart sterkest i industrien med en volumøkning på 16,7 prosent. Også i mange tjenesteytende næringer, særlig varehandel og forretningsmessig

Bruttoinvesteringer i fast kapital etter art. Prosentvis volumendring fra året før.

	1984 1)	1985 2)
Investering i oljevirk-somhet	42,4	-32,4
Bygninger og anlegg	-1,5	2,3
Skip og båter
Annet transportmaterieil	8,6	2,8
Maskiner, redskap, inventar ellers	19,4	6,2
Ialt	11,1	-13,8

1) Basisår 1980

2) Basisår 1984

tjenesteyting, har det vært høy investeringsaktivitet. Investeringsveksten var svak i kraftforsyningssektoren pga. uendret utbyggingsaktivitet. Boliginvesteringene har falt helt siden 1983 og fallet fortsatte i 1985 om enn i et svakere tempo. Bruttoinvesteringene i sjøfart er også redusert kraftig gjennom flere år. Dette avspeiler både svikt i nyinvesteringene i skip og stor utflagging av eksisterende tonnasje.

Bruttoinvestering i fast kapital etter næring. Prosentvis volumendring fra året før.

	1984 1)	1985 2)
Primærnæringer	-1,6	1,8
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass .	40,5	-33,0
Industri og bergverks- drift	18,1	15,8
Skjermet industri	8,8	-4,2
Utekonkurrerende industri	37,4	37,3
Hjemmekonkurrerende industri	13,9	14,7
Elektrisitetsforsyning ..	1,5	0,9
Bygge- og anleggsvirk- somhet	-1,4	-4,3
Varehandel	3,8	6,2
Sjøfart og oljeboring
Samferdsel	13,4	1,7
Boligtjenester	-9,8	-1,5
Annen privat tjeneste- yting	26,2	8,3
Offentlig forvaltning ...	5,2	-0,4
Bruttoinvestering i alt .	11,1	-13,8
- utenom oljevirkosomhet og sjøfart	5,4	3,3

1) Basisår 1980

2) Basisår 1984

I offentlig forvaltning ble investeringsaktiviteten redusert noe i 1985, og viste en volumnedgang på 0,4 prosent.

OLJEUTVINNING OG RØRTRANSPORT

Bruttoinvesteringene i oljeutvinning og rørtransport var 23,5 milliarder kroner i 1985 ifølge foreløpige nasjonalregnskaps-tall. Dette er en volumnedgang på 33 prosent

INVESTERINGSBEGREP - OLJEVIRKSOMHET

Påløpte investeringskostnader:

Påløpte investeringskostnader er et aktivitetsmål som gir uttrykk for den løpende ressursbruken på et prosjekt uavhengig av hvor aktiviteten finner sted. Rapporteringene til Byrået er basert på operatørens kostnadskontrollrutiner.

Bruttoinvesteringer i fast kapital:

I motsetning til bygge- og anleggsleveranser, som regnes som investert i samme takt som arbeidet utføres, regnes oljeplattformer først som investert på det tidspunkt og med den verdi de har når de plasseres på produksjonsstedet. Påløpte investeringskostnader for en oljeplattform blir regnet som endring i varer under arbeid (dvs. lagerendring) inntil plattformen blir plassert på feltet. For gruppen feltutbygging vil det derfor normalt være stort avvik mellom påløpte investeringskostnader og bruttoinvesteringer i fast kapital i samme periode.

fra 1984. Nedgangen har sammenheng med at både Statfjord C- og Heimdalplattformene ble uttatt i 1984, idet plattformer regnes som investert på det tidspunkt de taes ut til feltet. I 1985 var det ingen tilsvarende stor uttattung.

Bruttoinvesteringene i rørtransportsektoren var 1,4 milliarder kroner i 1985. Dette er en kraftig reduksjon som en følge av at Statpipe-rørledningen ble fullført og satt i drift høsten 1985.

Ifølge Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse i 4. kvartal 1985 ventes bruttoinvesteringene i oljeutvinning og rør-

transport å komme opp i nesten 46 milliarder kroner i 1986. Dette er en verdiøkning på nær 100 prosent og er et rekordhøyt nivå. Både Gullfaks A- og Ekofisk vanninjeksjonsplattformene taues ut sommeren 1986.

Påløpte investeringskostnader som best reflekterer den løpende investeringsaktiviteten i oljesektoren, var i sterk vekst fra 1984 til 1985 og veksten vil fortsette i 1986. De samlede påløpte investeringskostnader i utvinningssektoren er anslått til 33,9 milliarder kroner i 1985. Det er en verdiøkning på 23,3 prosent fra året før. Påløpte kostnader i utvinningssektoren domineres av kostnader til leting og feltutbyg-

Antatte og utførte påløpte investeringskostnader i oljeutvinning og rørtransport. Milliarder kroner, løpende priser.

	1984	1985 1)	1986 1)
Utvinning av rå-			
olje og naturgass	27,5	33,9	42,8
Leting	7,5	8,9	11,5
Feltutbygging ...	14,5	20,1	26,9
Varer	8,2	10,4	13,0
Tjenester	6,0	9,0	12,6
Produksjons-			
boring	0,3	0,8	1,3
Felt i drift	2,1	2,0	2,4
Varer	0,3	0,6	0,6
Tjenester	0,4	0,1	0,1
Produksjons-			
boring	1,4	1,3	1,7
Landvirksomhet 2)	3,5	2,8	1,9
Rørtransport	4,8	1,4	0,6
Oljeutvinning i alt	32,3	35,3	43,4

1) Anslag ifølge Byråets investeringsstatistikk innhentet i 4. kvartal 1985

2) Omfatter kontorbygg, baser og terminalanlegg på land.

ging. Disse var 29 milliarder kroner og utgjorde 85 prosent av de totale påløpte investeringskostnader i sektoren. Kostnader til investeringer på felt i drift samt landvirksomhet utgjorde i 1985 om lag 4,9 milliarder kroner.

Påløpte investeringskostnader i feltutbygging er anslått til 20,1 milliarder kroner i 1985, en verdiøkning på nærmere 39 prosent fra året før. Feltutbygging omfatter de felt der utbygging er godkjent av myndighetene og omfatter kostnader fram til driftsstart. Følgende prosjekter befant seg i utbyggingsfasen ved utgangen av 1985: Heimdal, Ekofisk vanninjeksjon, Ula, Gullfaks A, B og C, Oseberg A og B og Øst-Frigg. Det er i første rekke Gullfaks- og Osebergutbyggingen som har preget investeringsaktiviteten i 1985 og vil prege den i 1986.

Kostnadene til varer utgjorde vel 50 prosent av feltutbyggingskostnadene i 1985. Veksten i varer var på vel 25 prosent og i tjenester knapt 50 prosent fra 1984. I et feltutbyggingsprosjekt vil tjenestekostnadene dominere i start- og avslutningsfasen, mens varekostnadene veier tyngst i midtfasen på grunn av byggingen av selve plattformen.

For 1986 er anslaget for påløpte investeringskostnader i feltutbygging knapt 27 milliarder kroner, noe som betyr en verdiøkning på nær 34 prosent. Varekostnadene ventes å øke med 25 prosent og tjenestekostnadene med hele 40 prosent i forhold til året før. I 1986 vil den sterke veksten i tjenestekostnadene i første rekke være en følge av at det er planlagt utført tekniske tjenester i stort omfang på sokkelen i forbindelse med sammenkoplingene av Heimdal-, Ula-, Ekofiskvanninjeksjon- og Gullfaks A-plattformene.

Kostnader til leting etter olje og gass regnes som investering i utvinningssektoren og utgjorde 8,9 milliarder kroner i 1985, en verdiøkning på 18,9 prosent fra 1984. Anslaget for 1986 viser en vekst på nær 30 prosent. Til tross for verdiøkningen viste volumindikatorene antall boremeter og antall borefartøydøgn nedgang på rundt 5 prosent fra 1984 til 1985. De viktigste forhold som forklarer dette, er at vinterboring nå er tillatt på hele den norske sokkelen og en større del av letingen foregår nord for den 62. breddegrad hvor værforhold er vanskeligere og vanddypet større.

De påløpte investeringskostnadene til felt i drift var 2,0 milliarder kroner i 1985, som bare er en mindre reduksjon fra 1984. Kostnader til produksjonsboring utgjør omtrent 2/3 av disse påløpte investeringskostnader. Anslaget for 1986 viser en økning på knapt 20 prosent i verdi.

Påløpte investeringskostnader til landvirksomheten utgjorde 2,8 milliarder kroner i 1985, en reduksjon på 17,9 prosent. Anslaget for 1986 er 1,9 milliarder kroner.

Påløpte investeringskostnader i rørtransportsektoren var 1,4 milliarder kroner i 1985, som er en reduksjon på over 70 prosent fra 1984. Anslaget for 1986 innebærer en ytterligere reduksjon og har sammenheng med fullføringen av Statpipe-prosjektet.

For 1986 er de påløpte investeringskostnader i utvinnings- og rørtransportsektoren samlet anslått til 43,4 milliarder kroner. Dette er en økning på nesten 23 prosent i verdi fra 1985 og vil medføre en betydelig etterspørselsøkning rettet mot off-shore basert virksomhet.

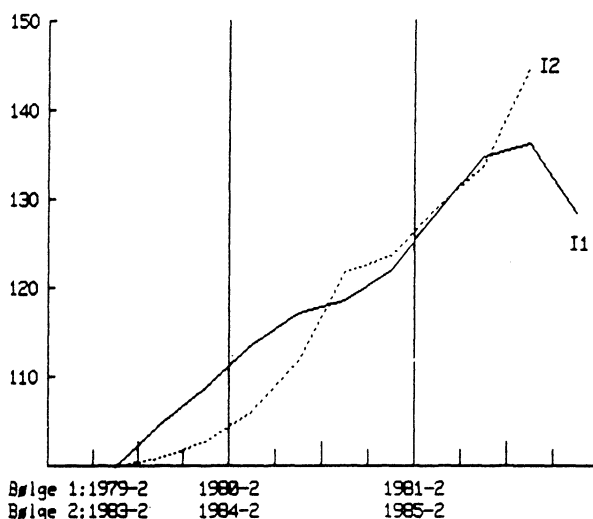
INDUSTRIINVESTERINGER

Bruttoinvesteringene i fast kapital i industrien utgjorde i 1985 11,9 milliarder kroner. I volum var det en økning på 16,7 prosent fra 1984 til 1985. Veksten var omtrent likt fordelt mellom artene bygninger/anlegg og maskiner/transportmidler. Sesongjusterte tall for industrien totalt tyder heller ikke på at det var noen vesentlig forskjell i veksttakten gjennom året for de to artene.

Det kvartalvise nasjonalregnskapet viser at denne siste investeringsoppgangen nå har vart omtrent like lenge som den foregående oppgangen, som fant sted i perioden 1978-80. Oppgangen ser nå ut til å være vel så sterk som da toppunktet i den forrige investeringsbølgen ble nådd, etter å ha vært noe svakere i begynnelsen. Oppgaver fra de kvartalvise investeringstellingene tyder på at det også i 1986 er planlagt høy investeringsaktivitet i industrien. Selv om det må kunne forventes at veksten i investeringene

OPPGANGEN I INDUSTRIINVESTERINGENE.

Investeringer i industrien for konjunkturoppgangen 1978-80 (I1) og 1983-85 (I2). Sesongjusterte kvartalvise nasjonalregnskapstall (glattede).

avtar noe ut gjennom 1986, tyder ikke bedriftenes anslag så langt på at investeringsoppgangen vil ta slutt foreløpig.

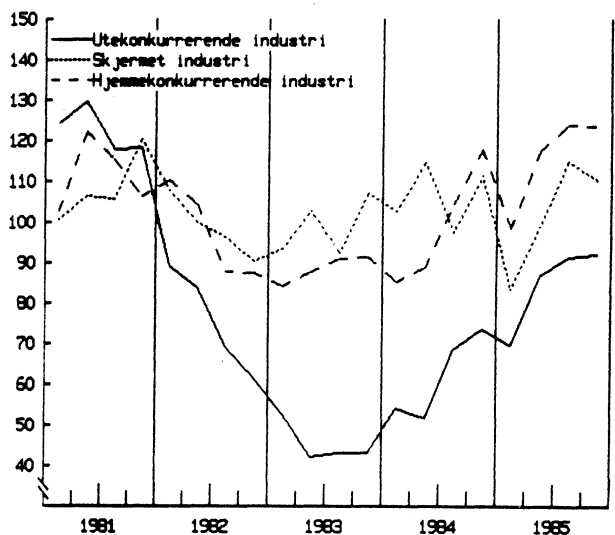
Oppgangen må ses i sammenheng med god lønnsomhet og til dels høy kapasitetsutnyttning gjennom flere år for deler av industrien. For industrien totalt har både egenkapital - og totalkapitalrentabiliteten og egenkapitalandelen økt fra 1982 til 1984 som er det siste året som det finnes tall for i regnskapsstatistikken for industrien. Bedrede lønnsomhetsforhold har således i en viss utstrekning ført til økt bruk av egenkapital for å finansiere investeringene. Bruk av langsiktig lånekapital har derfor avtatt betydelig i disse årene, både i nivå og som andel av den totale kapitaltilgangen.

Tilførselen av ny egenkapital utenfra det enkelte foretak har variert en del fra år til år. I 1984 var den om lag 30 prosent av resultatet før årsoppgjørdisposisjoner. Dette er forholdsvis høyt når den gode lønnsomheten tas i betraktning. Foretakene foretar også aksjeinvesteringer. Hvis industriforetak kjøper industriaksjer, tilføres ikke industrinæringen ny egenkapital, men det skjer en omplussing av den eksisterende kapitalen. Regnskapsstatistikken inneholder tall for industriforetakenes investeringer i aksjer og andre langsiktige verdipapirer, men det finnes ikke opplysninger om hvor denne er plassert. De har i de siste årene utgjort 15-20 prosent av resultatet før årsoppgjørdisposisjoner. Den eneste indikatoren for tilførsel av ny egenkapital i 1985 er emisjoner av aksjer ekskl. fondemisjoner i de sju første månedene. Selv om totale aksjeemisjoner lå betydelig høyere enn i samme periode i 1984, var det ingen særlig endring for emisjoner i industrien.

En indikator på lønnsomheten i 1985 er kapitalrentabiliteten, som ifølge nasjonalregnskapet har fulgt utviklingen i totalkapitalrentabiliteten ganske godt, særlig fra 1980. Anslag tyder på en viss reduksjon fra 1984 til 1985. Denne foreløpige beregningen viser imidlertid at også 1985 var et godt år lønnsomhetsmessig, selv om det ikke når helt opp til 1984-nivået. Det ser derfor ut til at de økte realinvesteringene i 1985 må være finansiert enten ved økt netto-tilgang av lånekapital eller ved reduserte finansinvesteringer, og at nettofinanskostnadene i industrien vil kunne øke for første gang på flere år.

Særlig i utekonkurrerende industri økte investeringene sterkt fra 1984 til 1985, med 44 prosent målt i volum. Metallindustrien ga et stort bidrag til denne veksten, men veksten i raffineringsindustrien har også vært svært høy. Særlig har investeringene i bygninger og anlegg vist en svært høy vekst, hele 70 prosent. Ettersom konjunkturtoppen nå ser ut til å være nådd for metallindustrien, må det forventes noe svakere investeringsvekst gjennom 1986. Foreløpige bereg-

INVESTERINGER I INDUSTRIEN
1980=100. Sesongjusterte volumindekser

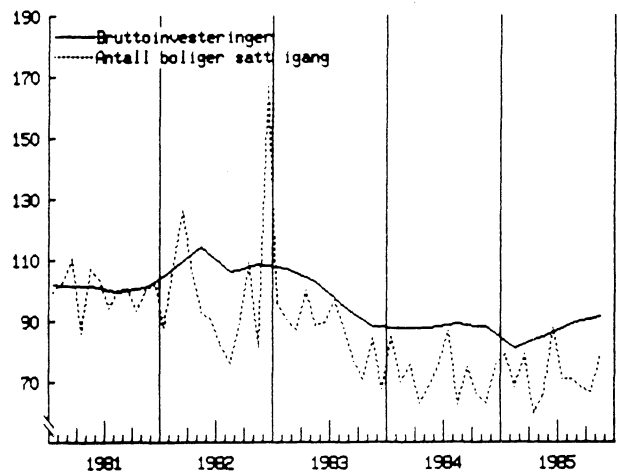

ninger av driftsresultat tyder på en nedgang fra 1984 til 1985 på grunn av svak prisutvikling, slik at toppen ser ut til å være nådd også lønnsomhetsmessig.

For hjemmekonkurrerende og skjermet industri var oppgangen klart svakere. I skjermet industri ble de samlede investeringene målt i volum redusert med 4,2 prosent fra 1984 til 1985. For bygninger og anlegg var nedgangen 15,5 prosent. Disse investeringene har faktisk vist nedgang helt fra forrige investeringstopp i slutten av 1981. I hjemmekonkurrerende industri økte investeringene med 14,7 prosent. Særlig var økningen stor i produksjon av kjemiske og mineralske produkter og i tekstil- og bekledningsvareindustrien.

I 1986 er det ifølge investeringstillingen fra 4. kvartal 1985 anslått en verdiøkning på 59 prosent fra anslag for investeringene i industrien for 1985, gitt i 4. kvartal 1984. Sett i sammenheng med forventningene om betydelig økning i oljeinvesteringene og en vekst i boliginvesteringene, er det lite sannsynlig at en så stor vekst kan bli realisert ettersom det etter hvert vil kunne bli kapasitetsproblemer i bygge- og anleggssektoren og kanskje også i verkstedindustrien. Disse anslagene ble dessuten gitt før tiltakene for å stramme inn kreditttilgangen og rentehevingene ble kjent i januar i år. Det meste av av veksten er ventet i treforedling og grafisk industri, kjemisk industri og i produksjon av ikke-jernholdige metaller. I treforedling og grafisk industri er det nå høy kapasitetsutnyttning. I konjunkturbarometeret for 4. kvartal 1985 oppga over 90 prosent av bedriftene å ha en kapasitetsutnyttingsgrad på minst 80 prosent. Det samme gjelder også for produsenter av ikke-jernholdige metaller.

BOLIGINVESTERINGER OG -IGANGSETTING
1980=100. Sesongjustert.

BOLIGINVESTERINGER

Foreløpige tall for bruttoinvesteringene i boliger viser en volumnedgang på 1,5 prosent fra 1984 til 1985. Ifølge sesongjusterte tall nådde investeringene et bunnpunkt i 1. kvartal 1985. Dette ble spesielt markert på grunn av et klimamessig gunstig 4.kvartal 1984 og et tilsvarende ugunstig 1. kvartal 1985. Det synes imidlertid som om boliginvesteringene var i ferd med å ta seg noe opp igjen mot slutten av 1985.

Igangsettingstallene holdt seg i de 11 første månedene i 1985 i underkant av nivået i tilsvarende periode i 1984 og tilsvarer om lag 26 700 boliger på årsbasis. Ifølge definisjonene i byggearealstatistikken blir en bolig regnet som igangsatt når arbeidet med såle eller grunnmur er startet opp. Statistikken omfatter, med få unntak, alle nybygg og tilbygg med minst 30 kvadratmeter nybygd bruksareal. I tillegg er alle bygg under 30 kvadratmeter som inneholder en selvstendig boligenhet tatt med. Byggevirksomhet innenfor en eksisterende bygning, f.eks. byfornyelse, er imidlertid ikke med. Målt i areal har igangsettingstallene økt

noe fra 1984 til 1985, slik at tendensen til økt areal pr. bolig vedvarer. Dette kan skyldes at den lavere igangsettingen særlig har rammet de mindre boligene. Når boliginvesteringene til tross for øking i igangsatt areal viste nedgang fra 1984 til 1985, kan dette skyldes den reduserte byggevirk-somheten i 1. kvartal da det ble igangsatt uvanlig få bygg.

Sesongjusterte tall tyder imidlertid på at igangsettingstallene har økt noe utover høsten, i hvert fall målt i areal. Ordretilgangen for boliger har også økt betydelig,

slik at boliginvesteringene bør kunne ta seg noe opp i 1986.

Den svært lave boligbyggingen i de siste årene sammen med en forholdsvis høy inntektsvekst for husholdningene i 1985 tilsier også en viss økning i boliginvesteringene. Dette underbygges av at det utover høsten var tydelig økning både i priser og omsetning av boliger. På den annen side er det uklart i hvilken utstrekning renteøkningene og de nye tiltakene for å redusere kredittilgangen i 1986 vil dempe denne forventede veksten.

UTENRIKSØKONOMI OG KONKURRANSEEVNE

Foreløpige anslag viser et overskudd på driftsregnskapet overfor utlandet i 1985 på 26,6 milliarder kroner. Dette er noe høyere enn overskuddet i 1984 (26,3 milliarder kroner). Nye talloppgaver tyder imidlertid på at 1984-tallet kan bli nedjustert. Overskuddet i 1985 fremstår dermed som det største overskudd som er registrert i Norge siden den annen verdenskrig. Overskuddets andel av bruttonasjonalproduktet var i 1985 på 5,4 prosent, høyere enn i noe annet OECD-land. Norges nettogjeld overfor utlandet ble nesten halvert gjennom 1985.

Eksportoverskuddet ble redusert med drøyt 2 milliarder kroner fra 1984 til 1985. En noe sterkere reduksjon i underskuddet på rente- og stønadsbalansen, vesentlig som følge av bedret rentebalanse, bidro til at overskuddet på driftsregnskapet likevel økte noe. Rente- og stønadsunderskuddet var i 1985 på 14,5 milliarder kroner, mens underskuddet i 1984 var 17,0 milliarder kroner.

Hovedtall i driftsregnskapet overfor utlandet. Milliarder kroner.

	1984	1985
Eksport av varer og tjenester	215,4	238,1
Import av varer og tjenester	172,1	197,0
Eksportoverskudd	43,3	41,1
Overskudd på rente- og stønadsbalansen	-17,0	-14,5
Overskudd på driftsregnskapet	26,3	26,6

Reduksjonen i eksportoverskuddet kan først og fremst tilskrives en betydelig forverring av handelsbalansen for de tradisjonelle varer (andre varer i utenriksregnskapet). Fra et underskudd på 37 milliarder kroner i 1984, økte dette underskuddet til rundt 52 milliarder kroner i 1985. På den annen side økte eksportinntektene fra salg av råolje og

naturgass med 6,7 milliarder kroner, og inntektene fra salg av nybygde og eldre skip og oljeplattformer med 5,3 milliarder kroner. Den siste økningen skyldes hovedsakelig salg av eldre skip. Netto frakter ved skipsfart økte dessuten med om lag 500 millioner kroner.

Den samlede eksport økte med 4,9 prosent fra 1984 til 1985 - målt i volum. Dette er en svak reduksjon av veksten i forhold til 1984 da veksten var 5,1 prosent. Det var en markert lavere vekst i eksporten av råolje og naturgass (3,9 prosent mot 14,4 prosent i 1984), og noe lavere vekst i eksporten av tradisjonelle varer (2,4 prosent mot 5,7 prosent i 1984 for alle varer utenom råolje, naturgass, skip og oljeplattformer ifølge handelsstatistikken). Den sterke økningen i salget av eldre skip bidro til at veksten i den samlede eksport ikke avtok mer i forhold til 1984.

Eksport av varer og tjenester. Prosentvis volumendring fra året før.

	1984 1)	1985 2)
Råolje og naturgass	14,4	3,9
Skip og oljeplattformer mv..	-6,1	43,2
Brutto frakter ved skipsfart	-5,7	1,3
Andre varer og tjenester ...	4,7	3,2
herav: ifølge handelsstat..	5,7	2,4
I alt	5,1	4,9

1) Basisår 1980.

2) Basisår 1984.

Importvolumet steg med 7,0 prosent fra 1984 til 1985. Dette er en noe sterkere stigning enn i 1984 (6,2 prosent). Importen av tradisjonelle varer ifølge handelsstatistikken viste en usedvanlig sterk økning, 13,6 prosent.

Særlig markert økning viste importen av ferdigvarer i tilknytning til den sterke veksten i privat konsum. På den annen side var det en klar reduksjon i importen av skip og oljeplattformer og råolje.

Import av varer og tjenester. Prosentvis volumendring fra året før.

	1984 1)	1985 2)
Råolje	15,2	-18,5
Skip og oljeplattformer mv..	13,6	-20,7
Skipsfartens driftsutgifter		
i utlandet	-5,7	0,3
Andre varer og tjenester ...	7,0	11,2
herav: ifølge handelsstat..	13,7	13,6
I alt	6,2	7,0

1) Basisår 1980.

2) Basisår 1984.

Importprisene økte i gjennomsnitt med 7,0 prosent og eksportprisene med 5,4 prosent i 1985. Dette innebar en forverring i bytteforholdet overfor utlandet på 1,5 prosent, mens Norge i 1984 hadde en klar forbedring i bytteforholdet på 4,3 prosent.

Ved utgangen av 1984 utgjorde Norges nettogjeld 76,9 milliarder kroner, eller 17,2 prosent av bruttonasjonalproduktet. Tar en overskuddet på driftsregnskapet i 1985 som anslag for nedbetaling av nettogjelden, og korrigerer for omvurderinger av reserver og lånegjeld som følge av valutakursendringer i løpet av året, ser det ut til at nettogjelden i 1985 gikk ned med nesten 37 milliarder kroner til om lag 40 milliarder kroner ved utgangen av året. Dette utgjør 8,1 prosent av bruttonasjonalproduktet og er den laveste gjeldsandel Norge har hatt siden 1950-tallet. Statsforvaltningens nettogjeld til ut-

landet er i løpet av 1985 omtrent i sin helhet nedbetalt. Norges Banks nettofordringer overfor utlandet økte sterkt i 1985, og utgjorde ved utgangen av året hele 106,7 milliarder kroner.

Nettogjelden overfor utlandet ved utgangen av året. Milliarder kroner.

	1984	1985
Statsforvaltningen.....	1,5	1)
Skipsfart og oljevirk- somhet.....	87,3	1)
Norges Bank.....	-85,8	-106,7
Andre norske sektorer.....	73,9	1)
I alt.....	76,9	40,0

1) Tallopgaver mangler

EKSPORT AV TRADISJONELLE VARER

Etter et par år med sterk vekst i volumet av tradisjonell vareeksport (alle varer utenom råolje, naturgass, skip og oljeplattformer ifølge handelsstatistikken), var det i 1985 klare tegn til utflating av veksten. Eksportvolumet økte med 2,4 prosent fra 1984, mot en vekst på 5,7 prosent fra 1983 til 1984.

Mesteparten av veksten i eksporten fra 1984 til 1985 registrert på årsbasis, kan forklares med at eksporten ved utgangen av 1984 lå betydelig over gjennomsnittet for 1984 (overheng). Eksportveksten avtok gjennom 1985, og i siste halvdel sank eksportvolumet for mange viktige varer. Eksporten i 4. kvartal var 2,3 prosent lavere enn i siste kvartal 1984.

Verdien av den tradisjonelle vareeksport

økte med 6,6 prosent i 1985, mot en økning på 16,4 prosent året før. Verdiøkningen for råvarer var kun halvparten av verdiøkningen for ferdigvarer. Dette reflekterer dels at volumøkningen var mindre for de mer konjunkturømfintlige varer, dels at prisstigningen for disse var mindre.

Av veksten i eksportverdien faller en vesentlig del på gruppen maskiner og transportmidler. Innen denne gruppen var økningen særlig stor for bildeler og databehandlingsutstyr. Videre fant det sted en betydelig økning i eksportverdien for fisk og fiskevarer (særlig oppdrettsfisk), papir, mineraloljeprodukter, nikkell og kjemiske produkter. For aluminium var det derimot en reduksjon i eksportverdien på rundt 7 prosent.

Mens prisene på tradisjonelle eksportvarer økte med 10,1 prosent fra 1983 til 1984, ble prisstigningen fra 1984 til 1985 kun 4,2 prosent. Det var en klar tendens gjennom året til avtakende prisstigningstakt. For mange viktige varer falt prisene fra annen halvdel av 1985. Prisfallet rammet særlig varene i gruppen ferrolegering og metaller. Også prisene på treforedlingsprodukter, malmer og mineraloljeprodukter falt. For fisk og fiskeprodukter var det derimot en klar prisvekst gjennom hele året.

Volumtall for norsk eksport i 1985 er beregnet i det kvartalsvise nasjonalregnskap. Tallene for 4. kvartal er foreløpige, slik at vekstratene for 1985 som gjengis her, kan bli revidert senere.

Ifølge det kvartalsvise nasjonalregnskap var volumveksten i vareeksporten fra industri i gjennomsnitt 3,9 prosent. Industrivarene utgjorde rundt 31 prosent av den samlede norske eksport.

Eksporten fra skjermet industri steg med 2,0 prosent målt i volum og bidro til 13 prosent av eksportinntektene fra industrien. Utekonkurrerende industri stod for 55 prosent av industriens eksportinntekter og volumveksten var her på 2,6 prosent. Veksten var i volum 4,1 prosent for treforedling, 17,9 prosent for raffinerte oljeprodukter og kun 0,4 prosent for metaller. Eksportvolumet av kjemiske råvarer sank med 3,9 prosent.

Eksportinntektene fra gruppen hjemmekonkurrerende industri innbrakte de resterende 32 prosent av industriens eksportinntekter. Volumveksten var på 8,3 prosent, fordelt på 23,4 prosent for tekstil og bekledning, 10,6 prosent for kjemiske og mineralske produkter og 11,3 prosent for verkstedprodukter utenom

Eksport av tradisjonelle varer 1) etter leverende sektor. Prosentvis volumendring fra året før.

	1984 2)	1985 3)
I alt	5,7	2,4
Jordbruk, skogbruk og fiske	5,1	10,2
Skjermet industri	-1,3	2,0
Utekonkurrerende industri og bergverksdrift 4) ..	6,9	2,6
Hjemmekonkurrerende industri 5)	8,9	8,3

1) Inndelingen i varer og tjenester i kvartalsvis nasjonalregnskap avviker noe fra inndelingen i det årlige nasjonalregnskapet og utenriksregnskapet. Tabellen (med unntak av summen) refererer seg til kvartalsregnskapets inndeling.

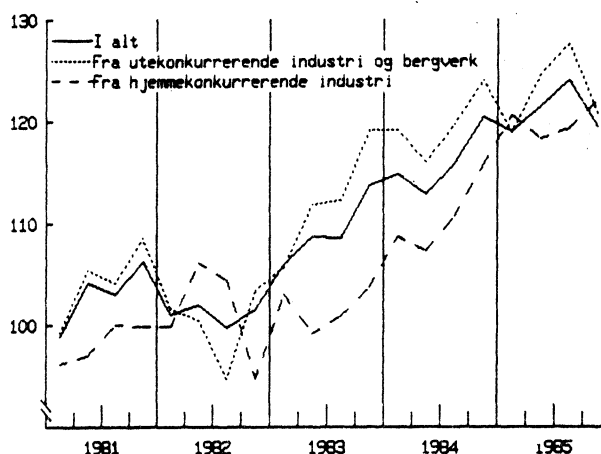
2) Basisår 1980.

3) Basisår 1984.

4) Utenom råolje og naturgass.

5) Utenom skip og oljeplattformer.

EKSSPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.

skip og oljeplattformer. Eksportvolumet av trevarer og møbler gikk ned med 18,5 prosent.

Sammensetningen av eksporten på land endret seg lite i 1985 i forhold til året før. Den relative økning i eksportverdien til Sverige og Finland var noe større enn gjennomsnittet, mens økningen til EF-landene fulgte veksten i samlet norsk eksport. Blant EF-landene skilte Vest-Tyskland seg negativt ut med omtrent uendret mottak av norske eksportvarer. Det skyldtes blant annet en betydelig nedgang i eksporten av mineraloljeprodukter.

Økningen i eksporten til USA var vesentlig sterkere enn gjennomsnittet, i hovedsak som en følge av reeksport av brukte fly i oktober. Eksporten til Øst-Europa steg mindre enn gjennomsnittet.

IMPORT AV TRADISJONELLE VARER

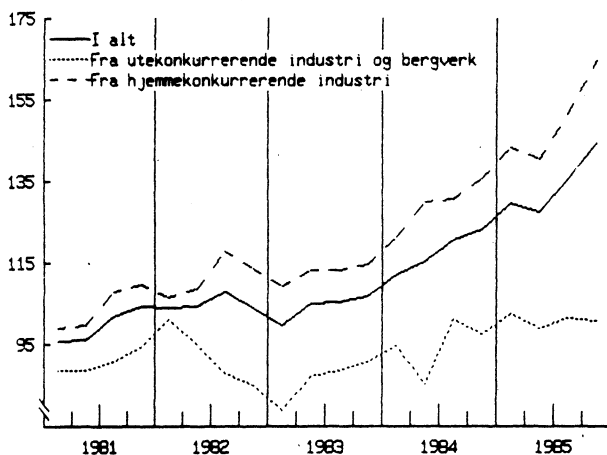
Importvolumet av tradisjonelle varer ifølge handelsstatistikken steg med 13,6 prosent fra 1984 til 1985. Importøkningen har vært sterkest for ferdigvarer. Også veksten i råvareimporten var høy i 1985, men tendensen

for disse varer var avtakende vekst. Dette skyldes i hovedsak redusert vekst i de eksportproduserende næringers behov for vareinnsats.

Verdiøkningen av den tradisjonelle vareimporten var på 20,1 prosent i 1985, herav 5,7 prosent prisstigning. Prisstigningen var avtagende gjennom året. Mer enn en tredjedel av verdiøkningen fant sted i varegruppen maskiner og transportmidler. Innenfor denne gruppen var det særlig personbiler som trakk veksten opp. Personbilimporten ble nær fordoblet fra 1984 til 1985. Selv om personbilimporten kun utgjorde 3 prosent av den samlede vareimport i 1984, sto den for 14 prosent av verdiveksten.

En vesentlig del av økningen i importverdien fant også sted for varegruppene "bearbeidede varer" og "forskjellige ferdige varer". Deres bidrag til økningen var henholdsvis 18 og 20 prosent. Importen av matvarer, drikkevarer og tobakk steg med mindre enn gjennomsnittet for vareimporten, og bidro kun i beskjeden grad til veksten i vareimporten. Importverdien av råvarer steg kun med 2,6 prosent fra 1984 til 1985, mot hele 29,1 prosent året før.

IMPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.

De foreløpige volumtallene fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet viser at importøkningen av "utekonkurrerende industrivarer" var på 6,2 prosent fra 1984 til 1985. (Med utekonkurrerende industrivarer menes varer av samme type som produseres av den utekonkurrerende industrisektor.) Importvolumet av "hjemmekonkurrerende industrivarer" økte med vel 17 prosent, mens veksten for "skjermede industrivarer" var på 17,1 prosent.

Import av tradisjonelle varer 1) etter leverende sektor. Prosentvis volumendring fra året før.

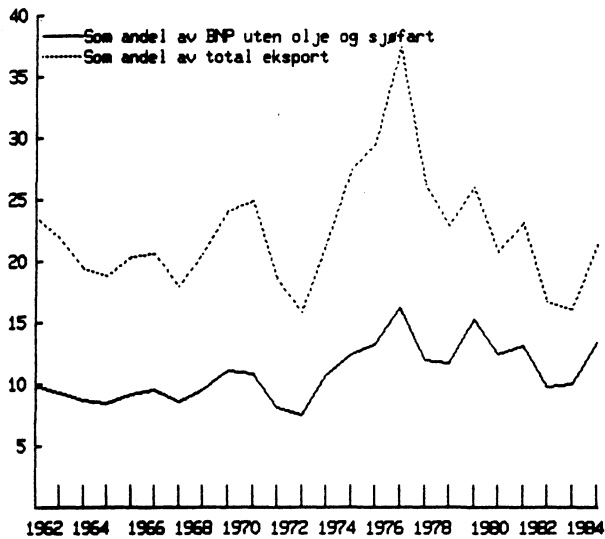
	1984 2)	1985 3)
I alt	13,7	13,6
Jordbruk, skogbruk og		
fiske	-1,7	-1,6
Skjermet industri	4,9	17,1
Utekonkurrerende industri		
og bergverksdrift 3) ..	9,5	6,2
Hjemmekonkurrerende		
industri 4)	17,5	17,2
Transportmidler mv. uten		
tilsvarende norsk		
produksjon	2,1	5,2

- 1) Som i eksporttabellen.
- 2) Basisår 1980.
- 3) Basisår 1984.
- 4) Utenom råolje.
- 5) Utenom skip og oljeplattformer.

UNDERSKUDET I HANDELSBALANSEN FOR TRADISJONELLE VARER

Med en vekst i importverdien på 20,1 prosent mot 6,6 prosent for eksportverdien, ble handelsbalansen for tradisjonelle varer (ifølge handelsstatistikken) klart forverret i 1985. Underskuddet ble på 51,0 milliarder,

Underskudd på handelsbalanse for tradisjonelle varer.

som er 16,3 milliarder mer enn i 1984.

Figuren viser utviklingen i underskuddet målt som andel av bruttonasjonalproduktet eksklusiv olje, gass og utenriks sjøfart (den heltrukne kurven). En stigning i denne andelen tas ofte som et tegn på svekkelse av "Fastlands-Norges" utenriksøkonomi og dermed økt avhengighet av oljeinntekter. Andelen var i 1985 høyere enn i de fleste andre år siden 1962, kun i 1977 og i 1981 var den høyere.

En slik betraktningsmåte er basert på at det lar seg gjøre å skille oljevirksomheten fra resten av norsk økonomi. Dette er imidlertid svært problematisk.

- Deler av vareimporten skyldes investeringer som gjøres direkte i oljevirksomheten eller indirekte i virksomheter som leverer varer og tjenester til oljevirksomheten.
- Norske leveranser til investeringer og drift i oljevirksomheten bruker ressurser som ellers kunne vært brukt til konkurre-

rende vare- og tjenesteproduksjon.

- Innenlandsk anvendelse av oljeinntektene medfører at næringer som produserer konkurrerende varer og tjenester fortrenses dersom produksjonskapasiteten i landet som helhet er begrenset.

Ved vurdering av størrelsen på underskuddet i varebalansen for tradisjonelle varer, bør man se dette underskuddet i sammenheng med resten av komponentene i driftsregnskapet. Et alternativ til å se underskuddet i forhold til bruttonasjonalproduktet uten olje- og sjøfart, er å betrakte det i forhold til landets samlede eksportinntekter. Ved å bruke dette målet, vil man fange opp at oljevirksomheten, som bidrar til underskuddet på den tradisjonelle varebalanse, også bidrar til eksportinntekter som underskuddet kan betales med. Underskuddet på handelsbalansen for tradisjonelle varer som andel av samlet eksportinntekt var 21,4 prosent i 1985, noe som ikke var spesielt høyt i forhold til tidligere år. Bortsett fra tre år på 80-tallet, var andelen høyere i årene tilbake til 1974. I 1977 var andelen hele 37,5 prosent.

Det er store svingninger i den tradisjonelle varebalanse - og i andre komponenter av driftsregnskapet. Det er flere årsaker til slike fluktasjoner.

- Ved en internasjonal konjunkturoppgang er gjerne norsk eksport, som for en stor del består av råvarer, tidlig ute. Toppunktet for norsk vareeksport nås hurtigere enn toppen i den internasjonale konjunktur- bølgen. Eksportøkningen gir en direkte virkning på importen, ved at eksport- industrien må importere noen av sine råvarer. Virkningen kommer ikke umiddelbart fordi bedriftene reduserer råvare-

lagrene. Den indirekte virkning på importen, som skyldes økt investeringsvilje i eksportindustrien og økte inntekter og etterspørsel innenlands, følger senere. Disse sammenhenger kan til en viss grad forklare at underskuddet på den tradisjonelle varebalanse i 1985 var betydelig større enn i de to foregående år. Toppunktet for vareeksporten ble nådd i 1984. Delvis som følge av tidsforsinkelsene i de nevnte indirekte virkninger, fortsatte importen å stige sterkt også inn i 1985.

- Det er store svingninger i investeringsaktiviteten i oljevirkksomheten.
- Fordi eksport av olje og gass nå utgjør en stor del av eksportinntektene (drøyt en tredjedel i 1985), vil svingninger i olje- og gassprisen målt i norske kroner kunne slå ut i store svingninger i den totale eksportverdi. Eksempelvis vil et fall i olje- og gassprisene på 25 prosent i 1986 i forhold til 1985 isolert sett innebære en svekkelse av driftsbalansen med om lag 20 milliarder kroner.

Siden det normalt kan forventes store svingninger i driftsbalansen, må en være forsiktig med å tillegge endringer fra ett år til det neste stor vekt. Det er landets evne til å opprettholde balanse på driftsregnskapet på lang sikt som man i hovedsak bør fokusere oppmerksomheten på.

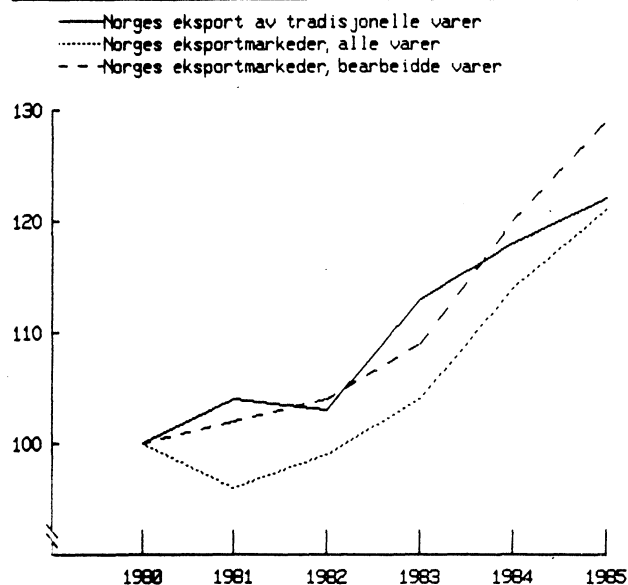
INDUSTRIENS KONKURRANSEEVNE

Et lands konkurransevne uttrykker evnen til å sørge for en effektiv ressursutnyttelse samtidig som en har en tilfredstillende balanse i utenriksøkonomien. For å kunne oppnå det siste må norske bedrifter være i stand til å hevde seg i konkurransen med

utenlandske bedrifter på eksportmarkedene og på hjemmemarkedet. Samtidig må det konkurranseutsatte næringslivet være i stand til å tiltrekke seg nok arbeidskraft, kapital og råvarer i konkurranse med både utenlandske bedrifter og skjermede, norske næringer. Næringslivets konkurransevne vil følgelig avhenge av en rekke faktorer som produktivitet, produktutvikling, omstillingsevne, markedsføring, valutakurser og priser på ulike innsatsfaktorer.

I den løpende økonomiske debatt blir det gjerne satt likhetstegn mellom konkurranseutsatt næringsliv og industri. Også her vil vi konsentrere oss om industriens konkurransevne. En må imidlertid ha klart for seg at for balansen i utenriksøkonomien er også andre næringer viktige, i særdeleshet olje- og gassutvinningen, men også enkelte tjenesteytende næringer.

VERDENSHANDELEN OG NORGES VAREEKSPORT 1980-1985 1)
Volumindekser, 1980=100.

1) Tallene for Norges eksport av tradisjonelle varer (eksport av varer utenom råolje, naturgass, skip og plattformer) bygger på handelsstatistikken. Indeksene for eksportmarkeder er beregnet som et gjennomsnitt av andre lands import, hvor beregningsgrunnlaget er henholdsvis samlet import av varer og import av bearbeidde varer. Vektene som er benyttet er landenes andel av norsk eksport. Tallene for 1985 bygger på anslag fra OECD.

Markedsandeler

 Utviklingen i industriens konkurranseevne kan i ettertid avleses i markedsandelene for industriprodukter hjemme og ute. Norsk industris samlede eksportmarkedsandel kan belyses ved å sammenligne endringer i verdien av norsk eksport av tradisjonelle varer med indikatorer for endringer i størrelsen på de norske eksportmarkedene. Gjennom perioden 1980-85 har norske eksportører opprettholdt sin posisjon når en ser markedet for tradisjonelle varer under ett, mens de har tapt andeler på markedet for bearbeidede varer. Utviklingen i markedsandelene viser et tydelig konjunkturforløp. Således økte markedsandelen i første del av perioden, men

sank igjen de siste årene. Dette har bl.a sammenheng med sammensetningen av norsk eksport i forhold til varesammensetningen på eksportmarkedene. I tidlige faser av en konjunkturoppgang vokser særlig markedene for råvarer og lite bearbeidede varer, hvor de norske markedsandelene relativt sett er størst. I senere faser er det markedene for bearbeidede varer, med relativt mindre norske andeler, som ekspanderer.

For mer detaljerte varegrupper har vi bare tall i verdi, og disse kan derfor ikke sammenlignes direkte med de forannevnte totaltall i volum. En gjenfinner imidlertid for en stor del et lignende konjunkturmønster, selv om det til dels har vært en

Markedsandeler for norsk eksport av utvalgte varegrupper. Verdiandeler. Indekstall, 1980=100.1)

	1981	1982	1983	1984	1985
Førstoffer for dyr, unntatt korn	98,2	74,5	91,1	79,0	72,4
Papirmasse og papiravfall	121,1	115,9	107,0	95,3	84,2
Malmer og avfall av metall	137,1	102,0	132,7	124,7	95,0
Organisk-kjemiske produkter	97,7	87,4	107,9	100,1	86,9
Kunstgjødsel	87,8	97,0	98,5	98,5	87,5
Kunstharpikser og plast, cellulose, estere og etere.....	100,5	91,1	94,4	94,1	83,0
Papir og papp og varer derav	95,4	83,2	82,7	84,8	84,0
Jern og stål	100,5	85,4	98,9	95,4	84,9
Metaller unntatt jern og stål	132,5	116,9	111,3	132,8	123,5
Maskiner	107,1	96,5	77,1	64,6	59,5
Møbler	82,6	70,2	63,8	60,8	51,7
Varene ovenfor i alt, veiet med norske eksportvekter	118,8	99,0	97,9	100,4	91,4

1) Markedsandelene er beregnet som verdiandeler og angir verdien av eksport fra Norge til våre viktigste samhandelsland i forhold til en veid sum av importverdien til disse landene. Tallene for 1985 er i hovedsak beregnet på grunnlag av oppgaver for de første kvartalene.

Markedsandeler for importkonkurrerende varer
Verdiandeler

	1981	1982	1983	1984	1985
Nærings- og ny-					
telsesmidler	91,8	92,0	91,5	90,9	89,8
Treforedling .	71,4	70,2	67,6	67,5	65,7
Kjemiske rå-					
varer	43,9	44,2	44,2	42,5	41,4
Raffinerte olje-					
produkter ..	59,5	56,1	63,0	64,8	63,8
Metaller	26,9	25,0	28,0	30,0	27,5
Tekstil- og					
bekled-					
ningsvarer .	32,2	29,8	27,7	25,0	21,1
Trevarer	81,0	78,9	78,2	76,4	73,0
Kjemiske og					
mineralske					
produkter ..	46,5	44,5	44,1	40,9	39,2
Skip og olje-					
plattformer	63,8	53,9	48,6	49,5	55,6
Andre verksteds-					
produkter ..	50,9	49,3	48,6	46,2	43,8
Varene ovenfor					
i alt	59,9	57,5	57,2	55,2	53,1

mer entydig negativ utvikling. Dette kan delvis forklares med et prisfall på norsk eksport i forhold til markedet for øvrig. Gruppene forstoffer, maskiner og møbler har fått redusert sine markedsandeler med mellom 25 og 50 prosent. Konjunktursvingningene er størst for malmer og metaller. Foreløpige beregninger (som må tolkes med forsiktighet da de bare baserer seg på oppgaver for årets første kvartaler) tyder på at Norge tapte andeler på eksportmarkedene for de fleste varegruppene i 1985.

På hjemmemarkedet har det for de fleste varegruppene vært tap av markedsandeler gjennom 80-tallet, både i verdi og i volum.

For verkstedprodukter var det ett større fall i volum enn i verdi. Tapet i volum ble altså delvis motvirket av en prisøkning på norsk produksjon i forhold til import. Treforedling har derimot opprettholdt sin markedsandel i volum, men prisene har økt mindre enn de tilsvarende importprisene. I 1984 økte oljeraffineringssektoren, metaller og skips- og plattformproduzentene sine markedsandeler, men av disse var det bare skips- og plattformproduzentene som fortsatte denne positive utviklingen i 1985. Alle de andre varegruppene tapte markedsandeler på hjemmemarkedet i 1985. Særlig stort var tapet for tekstil- og bekledningsvarer og for metaller.

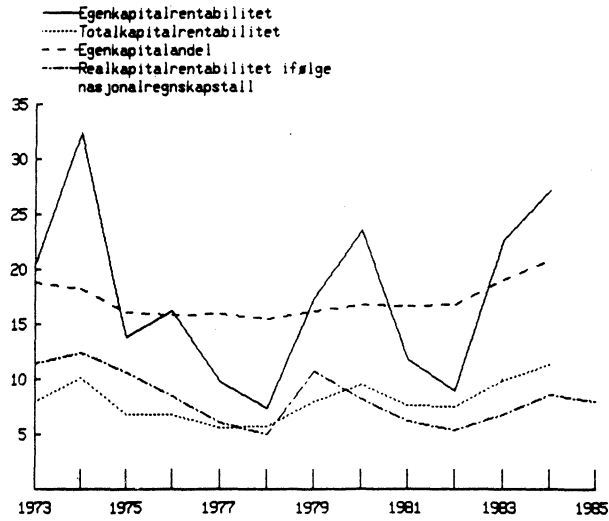
Lønnsomhet

Mens utviklingen i markedsandeler avspeiler tidligere perioders konkurranseevne står ulike lønnsomhetsmål i en mellomstilling, idet de i tillegg også sier noe om fremtidig konkurranseevne. Muligheten for å gjennomføre omstilling, produktutvikling, produktivitetsforbedringer og andre konkurranseevnefremmende tiltak i fremtiden vil avhenge av lønnsomheten i dag.

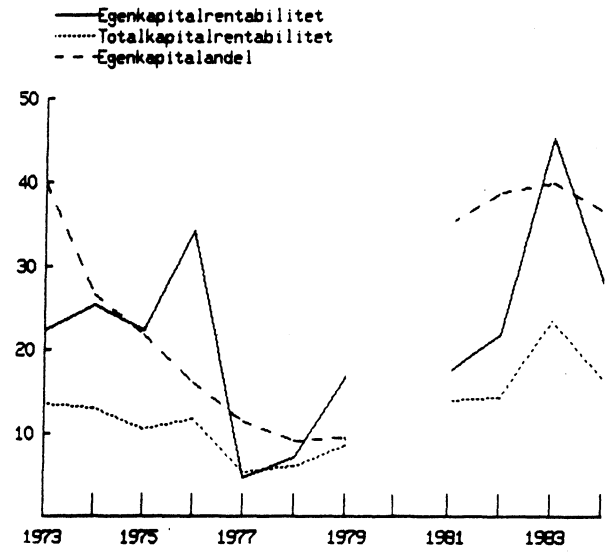
Det er en svakhet ved de lønnsomhetsmål som presenteres nedenfor, at de ikke er sammenlignet med tilsvarende mål for våre konkurrentland og med andre norske næringer. Dessuten må en ha i tankene at lønnsomhetsmålene i varierende grad er påvirket av offentlig støtte til industrien.

Sett fra samfunnets synspunkt er en nærings totalkapitalrentabiliteten mest interessant, idet den forteller noe om avkastningen på samlet kapital i næringen. Sett fra den enkelte bedrifts og investors side er egenkapitalrentabiliteten mer interessant fordi den viser avkastningen på den kapitalen som

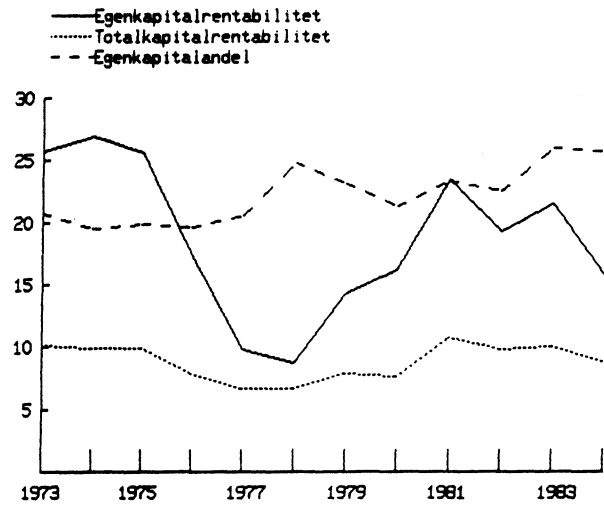
RENTABILITET OG SOLIDITET
Industri totalt.

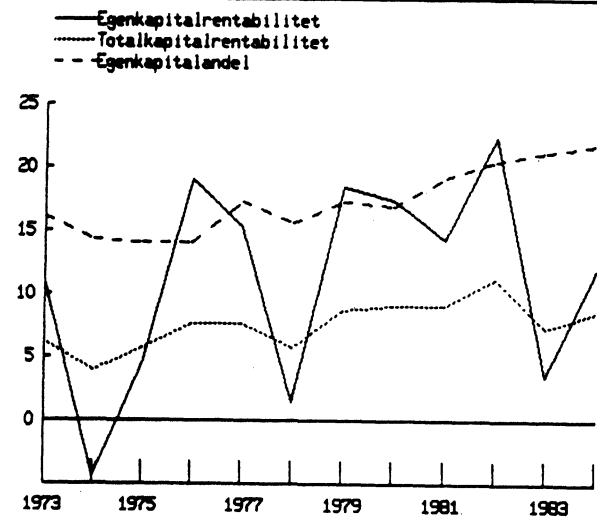
RENTABILITET OG SOLIDITET
Kjemiske råvarer.

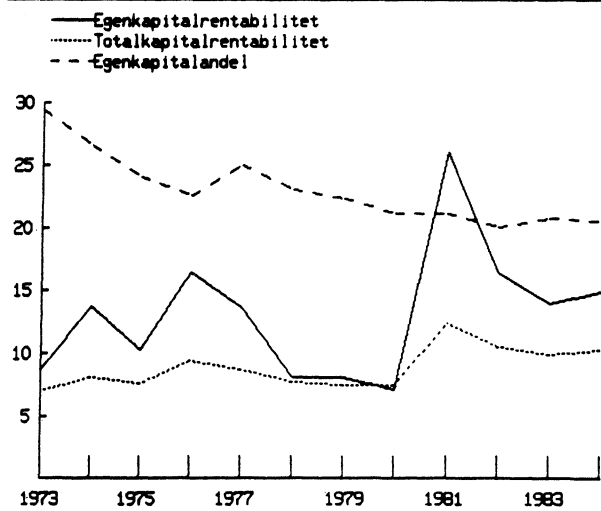
Elektriske apparater og materiell.

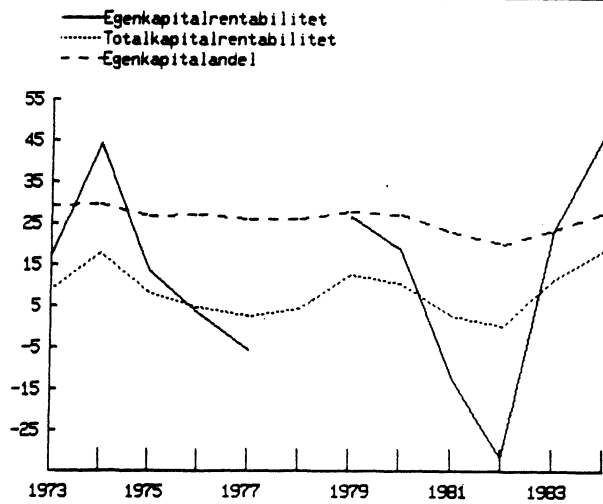
Tekstil, bekledning og lærvarer.

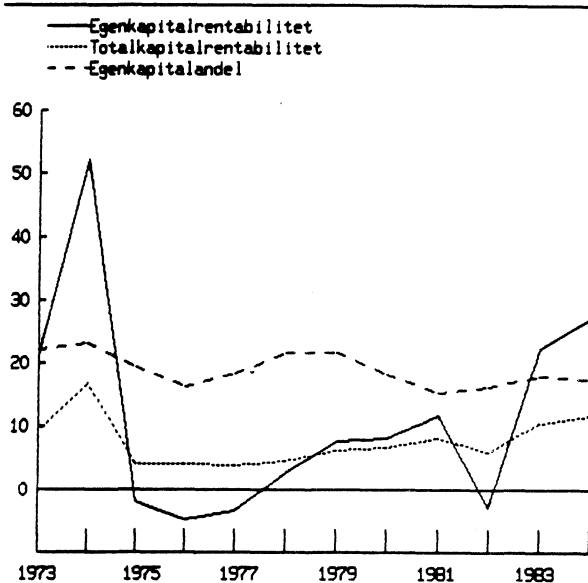

Mineralske produkter.

Metaller.

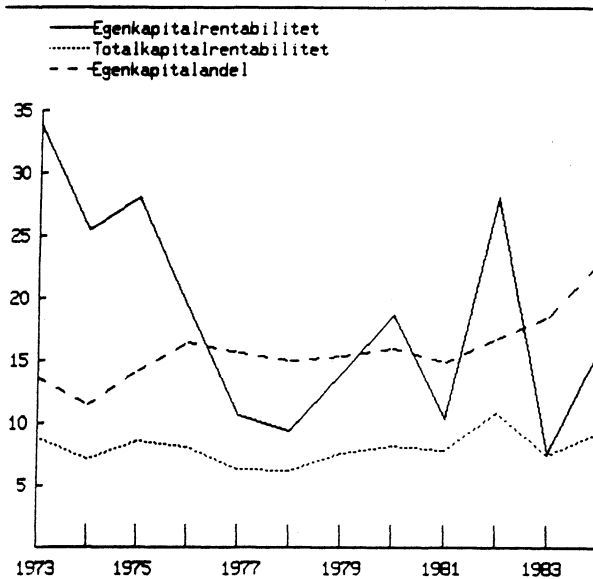

RENTABILITET OG SOLIDITET
Treforedling.

bedriften eier.

Både egenkapital- og totalkapitalrentabiliteten i industrien er svært konjunkturømfintlige. Rentabiliteten var, ifølge Byråets regnskapsstatistikk, avtagende under konjunkturedgangen fra 1980 til 1982, mens den deretter steg. 1984 ser etter de foreløpige beregninger ut til å ha vært et godt år etter norske forhold, nesten på nivå med toppåret 1974. Renteabiliteten for realkapital i industrien totalt, basert på nasjonalregnskapets tall, har ligget om lag på nivå med totalkapitalrentabiliteten. Beregnet verdi for realkapitalrentabiliteten tyder på at også 1985 var et relativt tilfredsstillende år for norsk industri, om enn ikke så godt som 1984.

Tall for enkelte konkurranseutsatte næringer på mer detaljert nivå, viser at svingningene over tid i egenkapitalavkastningen er størst for metaller og kjemiske råvarer, noe som reflekterer at dette er de næringene som har størst konjunkturrelle utslag i produksjon og priser. De fleste næringene ser ut til å ha

RENTABILITET OG SOLIDITET
Metallvarer.

passert et lønnsomhetsbunnpunkt i 1982-83 og har hatt bedre år etter det. Tall for 1985 er ennå ikke tilgjengelige, men foreløpige nasjonalregnskapstall peker i retning av at særlig utekonkurrerende industri hadde et svakere år i 1985 enn i 1984.

Egenkapitalandelen er et mål på bedriftenes soliditet, dvs. deres evne til å motstå tap på lengre sikt. For industrien totalt har egenkapitalandelen steget jevnt fra et bunnpunkt på 15.5 prosent i 1978 til 21.3 prosent i 1984 (foreløpig tall). En liknende utvikling har en hatt i enkelt-næringene. Unntagelsene her er mineralske produkter hvor egenkapitalandelen har vært fallende på hele 1980-tallet, men fremdeles er over 20 prosent, og treforedling og metaller som fikk svekket sin soliditet fra 1979 til 1981-82, men som deretter har fått styrket den igjen. Mens egenkapitalandelen for de fleste næringene er rundt 20 prosent, er den spesielt høy for kjemiske råvarer (ca. 40 prosent) og for metaller (ca. 30 prosent), noe som bl.a. er en følge av gode resultater i disse næringene de aller siste

årene. Egenkapitalandelen kan imidlertid også ha økt som en følge av at bedriftene har tilpasset sin finansielle kapitalstruktur til blant annet et høyere rentenivå i de senere år og liberaliseringen av aksjemarkedet.

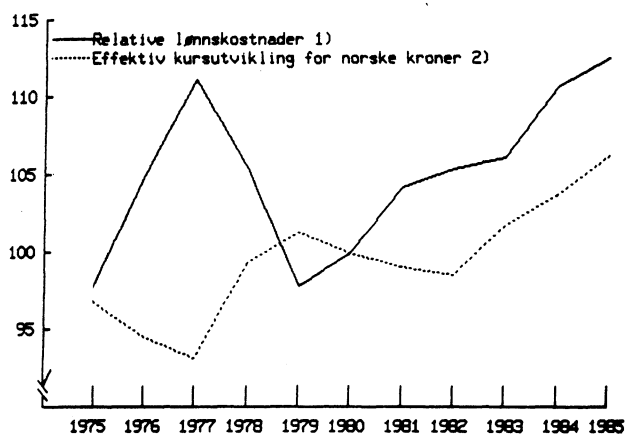
Relative lønnskostnader

Som påpekt foran, er utviklingen i prisene på de ulike innsatsfaktorene av sentral betydning for utviklingen i konkurransevnen. Nivået på arbeidskraftskostnadene er spesielt viktig fordi de ikke bare påvirker kostnadene i de konkurranseutsatte bedriftene direkte, men også indirekte gjennom betydningen for prisene på norsk-produserte kapitalvarer og vareinnsats. Av de totale variable enhetskostnader utgjør lønnskostnadene direkte og indirekte om lag halvparten. Den mest brukte indikatoren på norsk industris konkurransevne er utviklingen i norske arbeidskraftsomkostninger i forhold til i utlandet målt ved relative lønnskostnader pr. produsert enhet (RLPE).

En må imidlertid ha klart for seg at også renteutgifter, energikostnadene og importerte kapital- og råvarer veier tungt på kostnadssiden. Selv på kort sikt, hvor ikke alle kostnadskomponenter er variable, kan derfor utviklingen i relative lønnskostnader pr. produsert enhet gi et lite presist uttrykk for konkurransesituasjonene for flere viktige industrier. Internasjonalt sammenlignbare tall for slike kostnadskomponenter er imidlertid vanskelig tilgjengelige.

Siden 1979 har lønnskostnader pr. produsert enhet økt med i gjennomsnitt om lag 2 prosent pr. år mer i Norge enn i konkurrentlandene. I de siste årene har dette skjedd til tross for at den norske kronen er blitt

EFFEKTIV KURSVIKLING OG LØNSKOSTNADER FOR INDUSTRIEN 1980=100.

1) Forholdet mellom lønnskostnader pr. produsert enhet for norsk industri og et veid gjennomsnitt av lønnskostnader pr. produsert enhet for industrien i Norges viktigste konkurrentland, målt i felles valuta.

2) Forholdet mellom kursen for norske kroner og et veid gjennomsnitt av valutakursene for Norges viktigste konkurrentland.

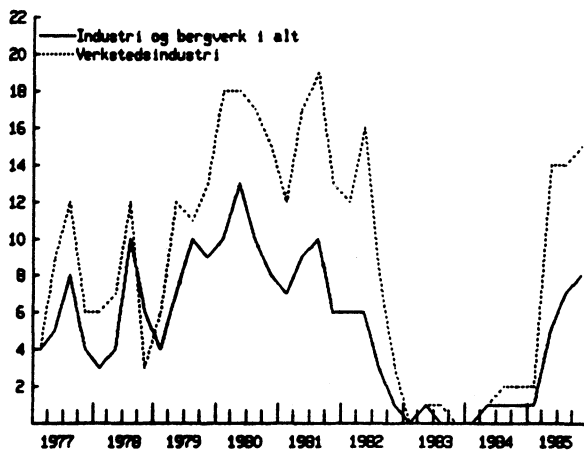
Kilde: Norges Bank og IMF.

depresiert med 2-3 prosent pr. år. Årsaken er dels at den norske arbeidskraftsproduktiviteten har utviklet seg dårligere enn i utlandet, og dels at norske lønninger har økt, til tider mye, mer enn de utenlandske.

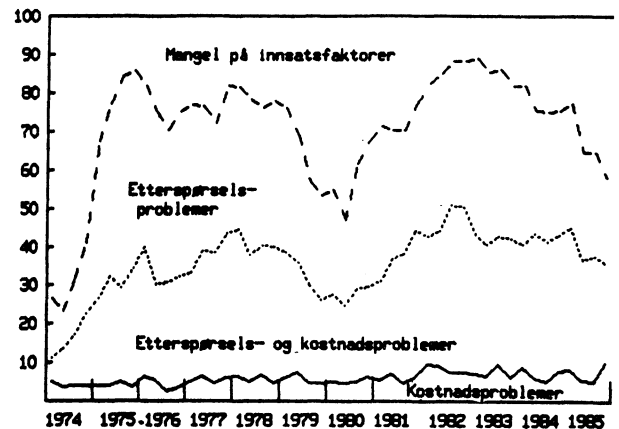
Totalbildet

Industriens posisjon i norsk økonomi er totalt sett blitt svekket i de senere år. Andelen av bruttonasjonalproduktet og total sysselsetting er gått ned, og industrien har tapt markedsandeler på hjemmemarkedet i forhold til import. Slik sett er industriens konkurransevne utvilsomt blitt svekket. På den positive stiden bør en framheve at eksportindustrien synes å ha opprettholdt markedsandelen og at egenkapitalandelen og lønnsomheten har bedret seg. Alt i alt bør en derfor være forsiktig med å trekke for generelle konklusjoner om utviklingen i norsk industris konkurransevne de siste årene.

Sysselatte i bedrifter hvor produksjon er begrenset av mangel på arbeidskraft. Prosent av total sysselsetting i sektoren.

Faktorer som begrenset produksjonen.

Mangel på arbeidskraft utgjorde ikke noe generelt problem gjennom 1983 og 1984 for norsk industri sett under ett. Andelen av bedriftene hvor produksjonen ble begrenset av mangel på arbeidskraft tok seg imidlertid kraftig opp gjennom 1985. Andelen var fortsatt klart lavere enn i 1980, som var det forrige høykonjunkturåret for norsk økonomi. Et viktig unntak var verkstedsindustrien, der andelen av bedrifter som rapporterte at mangel på arbeidskraft begrenset produksjonen mot slutten av 1985 nærmet seg nivået fra 1980-1981.

Også om en inkluderer bedrifter der produksjonen er begrenset av andre typer innsatsfaktorer (råstoff, energi, produksjonskapasitet) ser en at innslaget av

generell overskuddsetterspørsel i norsk industri ved utgangen av 1985 ennå ikke var så sterk som under forrige høykonjunktur. Likevel var innslaget av rene etterspørselsproblemer nede på samme nivå, det var således andelen bedrifter med rene kostnadsproblemer eller kombinerte etterspørsels- og kostnadsproblemer som var høyere. Det synes å ha vært en underliggende tendens helt siden disse undersøkelsene startet opp i 1974 at innslaget av kostnadsproblemer har økt i norsk industri. Dette kan blant annet avleses i de økte konkurranseproblemene norsk industri har blitt stilt overfor i denne perioden - både på produktmarkedene og på faktormarkedene.

PERSPEKTIVER

1985 vil bli stående som året da veksten i privat konsum nådde uvanlige høyder. Særlig på bakgrunn av utviklingen i den forutgående perioden 1980-84 med en gjennomsnittlig årlig vekst i privat konsum på om lag 1,5 prosent, er veksten i 1985 på hele 7,5 prosent formidabel. Den sterke konsumveksten har skjedd samtidig med sterk privat realinntektsvekst, stor sysselsettingsvekst og redusert arbeidsledighet.

Men andre utviklingstrekk var mer problemfylte. Importveksten var sterk, og 1985 var det sjette året på rad med en høyere prisstigning hjemme enn hos våre viktigste handelspartnere. Myndighetene har ikke lyktes å bringe den nominelle inntektsveksten ned på det samme nivå som hos våre handelspartnere. Samtidig er produktivitetsveksten fortsatt lav, faktisk lavere enn i alle år siden 1970 - med unntak av bunnårene 1981 og 1982 - og klart lavere enn i de fleste andre industriland.

Med sterkere produktivitetsvekst ville det trolig vært mulig å få til den samme utviklingen i realinntekt for arbeidstakerne med lavere nominelle inntektstillegg og bedring i vår relative kostnadsutvikling. De forsøk som har vært gjort på å oppnå relativ kostnadsforbedring ved hjelp av skattepolitikk og devalueringer synes ikke å ha ført fram. Selv om 1985 på mange måter var et positivt år for norsk økonomi ble altså ennå en gang hovedsvakheter i virkemåten til økonomien blottlagt.

Oljevirkomheten spiller nå en nøkkelrolle i norsk økonomi; først og fremst ved de store inntekter som tilføres det norske samfunn,

men også ved den store betydning investeringsnivået har for deler av norsk industri. De usikre markedsforholdene for olje og gass viser nødvendigheten av å ha en vekstkraftig økonomi utenom oljesektoren for å opprettholde et høyt sysselsettingsnivå og en rimelig inntektsvekst. Skal dette la seg realisere, må næringslivets konkurransevne styrkes. Nøkkelfaktorer her er kostnadsnivået, dvs. produktivitet og priser på ulike innsatsfaktorer som arbeidskraft, kapital og energi, i tillegg til produktutvikling, omstillingsevne og markedsføring. Det realøkonomiske motstykke til vårt høye kostnadsnivå er imidlertid ikke at vi konsumerer for mye av vår inntekt, selv med den raske konsumveksten vi har hatt i det siste året. Både privat og offentlig konsum som andel av bruttonasjonalproduktet ligger lavt internasjonalt sett mens investeringsnivået er høyt. Vårt problem er først og fremst at investeringene utenom oljevirkomhet totalt sett gir lav reell avkastning når vi ser bort fra konjunkturmessige variasjoner. Den lave produktivitetsveksten er en indikasjon på dette og det er særlig bekymringsfullt at vi selv ikke i en oppgangskonjunktur kan vise til god produktivitetsutvikling. Mange skjermede næringer peker seg særlig ut i negativ retning. Kapitalavkastningen varierer betydelig mellom næringer, bl.a. kan endel nyere virksomhet vise til meget god inntjening.

Alt dette kan tyde på at det fra et samfunnsøkonomisk synspunkt er grunnleggende svakheter ved den måte kapital kanaliseres på i Norge. Store deler av investeringer i næringsvirksomhet fordeles i betydelig grad etter andre kriterier enn kapitalavkastning.

Omfattende offentlige kapitaltilskudd og støtte- og subsidieordninger til ulike typer næringsvirksomhet står sentralt her. Skattesystemet spiller også en viktig rolle i allokeringen av kapital. Med høye marginale skattesatser for mange skatteyttere og forholdsvis høy og vedvarende inflasjon vil det nominelle rentenivået måtte bli høyt for å gi en positiv reell avkastning etter skatt for finansinvesteringer. Samtidig er avkastningen av realinvesteringer - både i foretaks- og husholdningssektoren - ofte lempelig beskattet. Den skattemessige forskjellsbehandlingen av finans- og realinvesteringer forsterkes ved høye nominelle rentesatser og høy prisstigning, og variasjoner i rente og prisstigning vil kunne vri og endre avkastningsratene på en ofte uheldig og utilsiktet måte. Dette har betydning for forholdet mellom bruken av kapital og arbeidskraft og dermed for produktivitetstutviklingen i næringslivet. Anslag gjort i Byrået tyder eksempelvis på at bedrifters omkostninger ved å bruke realkapital som produksjonsfaktor (brugerprisen på realkapital) kan være blitt mer enn fordoblet i perioden 1980-1985, mens lønnskostnadene pr. sysselsatt i samme periode vokste med vel 50 prosent.

Liberaliseringen av kredittmarkedet i de senere år er ment å skulle gi en mer markedsmessig styring av kapitalmarkedet - og dermed en mer fleksibel og effektiv ressursallokering med en markedsbestemt rente som den sentrale regulator. Utformingen av skattesystemet gjør imidlertid at de tilsiktede virkningene på flere områder vanskelig lar seg realisere.

I tillegg til slike strukturelle og institusjonelle problemer som pekt på ovenfor illustrerer også utviklingen i 1985 enkelte problemer knyttet til den mer kortsiktige

styringen av norsk økonomi. De økte petroleumsinntektene i 1984-85 ga opphav til økt innenlandsk etterspørsel, blant annet gjennom en forholdsvis ekspansiv finanspolitikk, samtidig som konjunkturoppgangen ga betydelige vekstimpulser til norsk økonomi. Disse tendenser til samfall mellom endringer i konjunktursituasjonen og i oljeprisene har også skapt problemer i konjunkturstyringen tidligere. Det har vist seg vanskelig å legge til grunn et mer langsiktig perspektiv i vurderingen av bruk av oljeinntektene.

Et betydelig usikkerhetsmoment i tiden framover, både for den internasjonale og den norske økonomiske utvikling, er prisutviklingen for råolje og dollarkursen. Så langt en kan bedømme situasjonen i øyeblikket, vil oljeprisen, og dermed etterhvert gassprisen, i noen år framover kunne bli liggende på et vesentlig lavere nivå enn tidligere. Selv om en tar hensyn til at dette vil kunne gi positive bidrag til den internasjonale økonomiske veksten vil Norge kunne få følelige tap i eksport- og skatteinntekter. Hvordan en skal møte denne situasjonen ved en tilpassning av den økonomiske politikken avhenger ikke minst av de langsiktige vurderingene av utviklingen på oljemarkedene. Utviklingen på oljemarkedene i det siste gir i seg selv ikke grunn til å endre tidligere vurderinger av oljemarkedet etter 1990, men gir nok en gang en påminnelse om hvor usikre disse inntektene er.

Med det meste av konjunkturoppgangen bak oss blir det en hovedutfordring for den økonomiske politikken i de nærmeste årene å unngå at konjunkturedgang ute ledsages av innstramning hjemme, samtidig som de begrensninger som oljeinntektene setter for vår utenriksøkonomiske handlefrihet klart erkjennes.

NOEN VIRKNINGER FOR NORSK ØKONOMI AV LAVERE OLJEPRISER

De norske oljeinntektene avhenger av produksjonsnivå, oljepriser og dollarkurs. Etter en periode med stigende produksjon og høy dollarkurs og derfor store oljeinntekter, har dollarkursen gått ned og blitt etterfulgt av et betydelig prisfall. Dette kan gi store utslag i oljeinntektene for resten av 1980-tallet. På lengre sikt blir det et hovedspørsmål om det fallet i oljeprisene som vi nå opplever, kan antas å være av midlertidig eller mer langvarig karakter. Byråets vurdering er at selv om vi i siste halvpart av 1980-tallet kan få en periode med vesentlig lavere råoljepriser, vil oljeprisen i reelle termer sannsynligvis øke igjen på 1990-tallet pga. etterspørselsvekst og begrensninger i ressursgrunlaget. Verdensmarkedets reaksjon på prisfallet gjennom substitusjon av energivarer og utvikling av alternative energikilder vil også få betydning. Det fallet i råoljeprisen vi nå har opplevd, antas derfor å være av noen års varighet, men ha begrenset virkning i et lengre perspektiv.

I det følgende legges hovedvekten på å analysere konsekvensene av at oljeprisen blir liggende på et lavt reelt nivå de nærmeste årene framover. Rent illustrasjonsmessig tar beregningene utgangspunkt i en dollarkurs på kroner 7,40 og en nominell råoljepris på 22 dollar pr. fat. i de nærmeste årene framover. Dette gir en prisnedgang på råolje på om lag 30 prosent i norske kroner i forhold til 1985. I det følgende skal vi se bort fra at det gjerne tar en viss tid fra råoljeprisene faller til gassprisene faller tilsvarende og anta at også gassprisen faller med 30 prosent i forhold til 1985. Vi regner videre med at olje- og

gassproduksjonen er uendret i årene framover i forhold til 1985, selv om oljeproduksjonen kan antas å vokse med om lag 15 prosent pr. år til og med 1987 og mindre deretter dersom en la til grunn planer for igangsetting av produksjon på et felt som er under utbygging.

De direkte virkningene av prisnedgangen er under disse forutsetningene i hovedsak beregnet å bli følgende:

- En reduksjon i eksportinntektene på om lag 25 milliarder kroner i hvert år i forhold til 1985 da verdien av olje- og gasseksporten var 85 milliarder kroner. Skulle oljeproduksjonen øke i tråd med produksjonskapasiteten, vil reduksjonen i eksportinntektene bli 15 milliarder kroner hvert år.
- Statens skatteinntekter fra petroleumsvirksomheten vil ved uendrede skattesatser bli redusert med vel 20 milliarder kroner i forhold til 1985 ved uendret produksjon. Oljeselskapene får også redusert sine inntekter, mens utlandet vil få hoveddelen av gevinsten som følge av bytteforholdstapet som oljeprisnedgangen medfører for Norge.
- En del av inntektstapet for staten og oljeselskapene vil imidlertid tilfalle husholdninger og norske selskaper utenom oljesektoren fordi lavere oljepriser fører til et fall i prisene på bensin, fyringsolje m.v. Med et fall i råoljeprisene på 30 prosent er det rimelig å tenke seg en nedgang i forbrukerprisene på petroleumsprodukter på 15 prosent. Det vil gi en nedgang i konsumprisene på om lag én prosent. I tillegg kommer virkningene på næringslivets kostnader slik at den samlede virkningen på konsumprisstigningen blir om lag 1,5 prosentpoeng.

De indirekte virkningene av lavere oljepri- ser knytter seg dels til virkningene på internasjonal økonomi og dels til utformingen av den økonomiske politikken:

- For Norges viktigste handelspartnere (unntatt Storbritannia) vil prisnedgangen på råolje redusere utgiftene til energiimport og dermed bedre utenriksøkonomien i tillegg til at lavere oljepri- ser gir lavere inflasjon også i disse landene. Selv om en ikke skulle få en omlegging til en mer ekspansiv politikk som følge av dette, vil ifølge Byråets beregninger, bruttonasjonalproduktet hos Norges handelspartnere øke med om lag én prosent. Dette vil øke etterspørselen rettet mot norske eksportvarer og isolert sett føre til en bedring i Norges driftsbalanse med om lag 2 milliarder kroner.
- Lavere inflasjon internasjonalt vil gi lavere vekst i norske importpriser og dermed ytterligere redusere prisstigningen i Norge. Beregningene tyder på at importprisveksten for varer eksklusive petroleumprodukter kan bli redusert med 1,5 prosentpoeng over en toårsperiode. Isolert sett fører dette til ytterligere 0,5 prosentpoeng lavere inflasjonstakt i Norge i perioden i forhold til en utvikling uten fall i oljepri- ser.
- På bakgrunn av vesentlig lavere prisstigningstakt, er det rimelig å regne med at nominell lønnsvekst vil bli klart lavere selv om reallønnsveksten ikke reduseres. Dette gir ytterligere mindre prisvekst og er samtidig nødvendig dersom konkurranseutsatt virksomhet ikke skal tape i markedsandeler når inflasjonen synker inter-

nasjonalt.

- Antar vi at veksten i norske eksportpriser (ekskl. olje og gass) blir redusert i takt med importprisene, vil underskuddet i vare- og tjenesteeksporten (ekskl. olje og gass) bli redusert i norske kroner med anslagsvis 2 milliarder kroner pr. år. Alt i alt kan derfor eksportoverskuddet bli redusert med om lag 20 milliarder kroner som følge av oljepri- serfallet. Dette beløpet blir nesten halvert dersom oljeproduksjonen øker i takt med produksjonskapasiteten.

En foreløpig oppsummering av momentene over viser at uten politikkomlegging i utlandet og i Norge, vil hovedvirkningen for norsk økonomi av et oljepri- serfall være vesentlig mindre eksportoverskudd enn ellers og en noe lavere prisstigningstakt i noen år framover. Hvorvidt driftsbalansen overfor utlandet vil vise underskudd i de nærmeste årene, avhenger av import- og eksportutviklingen ekskl. olje og gass.

Lavere inflasjon og noe større eksport eksklusive olje- og gass gir isolert sett et noe høyere innenlandsk aktivitetsnivå. Dersom den økonomiske politikken strammes til som følge av lavere oljeskatter for staten, vil det innenlandske aktivitetsnivået kunne bli lavere enn ellers. Dersom selskapene i oljesektoren som følge av pri- serfallet, endrer sine forutsetninger om framtidig lønnsomhet av videre utbygging på norsk sokkel og derfor reduserer investeringene, kan det innenlandske aktivitetsnivået synke vesentlig.

ØKONOMISK-POLITISK KALENDER 1985

JANUAR

14. Statoil vedtar nytt midlertidig system for fastsettelse av råoljepriser; det vil ikke lenger være noen offisiell råoljepris, men selskapet skal forhandle med kundene om individuelle priser som vil bli hemmeligholdt.
14. Den britiske sentralbanken innfører en diskonto på 12 prosent. Diskontosatsen for pund har vært suspendert siden august 1981. Rentesatsene hos britiske banker øker umiddelbart.
16. Ca. 1.200 LO-organiserte i Norsk Hydro går til streik. 19/1 permitteres rundt 2.000 Hydro-ansatte. 25/1 gjenopptas arbeidet etter at Regjeringen vedtar å bruke tvungen lønnsnemnd.
18. Regjeringen vedtar en "pengepolitisk pakke" som innebærer:
- økning av primærreservekrav for sørske forretnings- og sparebanker fra 10 til 11 prosent
 - økning av primærreservekrav for sørske finansieringsselskaper fra 7 til 11 prosent
 - nedsettelse av rente på 90-dagers statskasseveksler fra 10,25 til 8,25 prosent
 - opphevelse av bankenes plasseringsplikt i obligasjoner
 - plasseringsplikten for livsforsikringselskaper og private og offentlige pensjonsfond settes lik null
 - utleggelse av statssertifikater til 12,5 prosents rente for dermed også å senke pengemarkedsrenten. Ved utløpet av tegningstiden var det kommet inn tegninger for 202 millioner kroner.
23. Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning (YF) og Sammenslutningen av akademikerforeninger i kommunene (SAK) inngår forhandlinger utifra en klausul i 1984-oppgjøret om at nye forhandlinger kunne optas dersom kommuneansatte fikk en mindrelønnsutvikling i forhold til privat sektor fra 1/5-84 til 31/12-84. Forhandlingene fører til at alle kommuneansatte igjen får samme lønnsregulativ fra 1/3-85.
25. Regjeringen gir 7 utenlandske banker tillatelse til å etablere bankvirksomhet i Norge.
28. Styret i Den norske Bankforening vedtar å innføre gebyr på 3 kroner pr. sjekktransaksjon og girooverføring (med unntak for 4 sjekker pr. måned på lønnskonti) fra 1. juli. 25/3 avviser regjeringen dette samarbeidet om minstepriser.
30. OPEC's oljeministtermøte i Genève reduserer grunnprisen på arabisk lettolje for annen gang i kartellets historie. Prisen senkes fra \$29 til \$28 pr. fat, slik at prisforskjellen på arabisk tung- og lettolje blir på ca. \$2,40 pr. fat. Samtidig slutter OPEC å benytte arabisk lettolje som referansepris.
31. Omsetningen på Oslo Børs er 164,4 millioner kroner. Dette er den høyeste omsetning som hittil er registrert på én dag.

FEBRUAR

8. Staten og arbeidstakerorganisasjonene oppnår enighet om justeringsoppgjøret for de statsansatte. Totalt var det 380 millioner kroner til fordeling. Ettterbetaling skjer fra 1/8 1984.

8. Samferdselsdepartementet legger fram St. melding nr. 48 (1984-85) Om Televerkets videre organisering og virkemåte. Meldingen foreslår en omorganisering av Televerket slik at dets monopol i prinsippet avsluttes ved abonnentens husvegg. For brukerutstyr foreslås det innført konkurranse; den delen av Televerket som skal engasjere seg her, foreslås skilt ut som eget aksjeselskap under Televerket. Televerkets forvaltningsoppgaver foreslås skilt ut og lagt til et eget organ under Samferdselsdepartementet for å sikre forvaltningsmessig nøytralitet når Televerket engasjerer seg i konkurransevirkosomhet.

8. Forbruker- og Administrasjonsdepartementet legger fram St.melding nr. 50 (1984-85) Om familipolitikken. Regjeringen går blant annet inn for en gradvis oppbygging av et småbarnstillegg i barnetrygden, utvidelse av fødselspermisjon med lønn fra 18 til 20 uker og økning av fødselspenger for hjemmeværende fra ca. 3.500 til 6.000-6.500 kr.

10. Den britiske regjering avviser avtalen om kjøp av Sleipnergass til en verdi av rundt 200 milliarder kroner under henvisning til oppjustering av anslagene for egne gassreserver.

19. Statoil tildeles operatøransvarer for en blokk på nederlandsk kontinentalsokkel. Dette er selskapets første operatørøppgave utenfor Norge.

26. Målt i norsk valuta når dollaren sin høyeste verdi i dette kvartal, kr 9,88 (i ettertid viste det seg at dette også ble den høyeste verdien i 1985).

MARS

1. Regjeringen tildeler 11 utvinningstillatelser i 9. konsesjonsrunde på norsk kontinentalsokkel. Disse er fordelt med 4 tillatelser i Nordsjøen, 3 på Haltenbanken og 4 på Tromsøflaket. 2 av tillatelsene på Tromsøflaket omfatter 2 blokker hver. Statoil og Norsk Hydro er utpekt som operatør for 3 tillatelser hver, og de utenlandske selskapene Agip, Conoco, Elf, Esso og Shell er utpekt som operatører for 1 tillatelse hver.

1. Regjeringen foreslår å bevilge 100 millioner kroner til Horten Verft for å dekke statens andel på 25 prosent fra akkordoppgjøret høsten 1984. I tillegg foreslås et ansvarlig lån på 10 millioner kroner til Horten Verft. Beløpet skal ved refinansiering omgjøres til aksjekapital.

15. Kultur- og vitenskapsdepartementet legger fram St.melding nr. 60 (1984-85) Om forskningen i Norge. I statsbudsjettet for 1985 pekte regjeringen på 4 vekstrettede områder for økt forsknings- og utviklingsinnsats (FOU): Informasjonsteknologi, havbruk, materialforskning og offshoreteknologi. Regjeringen mener at i tillegg til og delvis sammenfallende med disse områdene bør det satses på fem hovedområder for norsk forskning generelt:

- informasjonsteknologi/telematikk
- bioteknologi
- forskning knyttet til olje- og gassvirksomheten
- organisasjon, ledelse og styringssystemer

- tradisjons- og kulturformidlende forskning.

Norges totale FoU-innsats regnet i forhold til nasjonalproduktet ligger omtrent midt på OECD's skala. Totalt ble det i Norge i 1984 brukt om lag 6,5 milliarder kroner til FoU, dvs. i underkant av 1,5 prosent av bruttonasjonalproduktet. Regjeringen mener at Norges totale FoU-innsats må fortsette å vokse.

19. Stortinget vedtar endring i sparebankloven som muliggjør fusjon mellom Fellesbanken og Oslo-Akershus sparebank. Fusjonen trer i kraft 14/10 d.å.

22. Regjeringen legger fram St.melding nr. 83 (1984-85) Langtidsprogrammet 1986-1989, og framhever det som en hovedutfordring å skape flere arbeidsplasser gjennom økonomisk vekst. Det antydes et behov for å innpasse 20.000-30.000 arbeidssøkere pr. år i arbeidslivet, noe som svarer til en årlig vekst i antall sysselsatte personer på 1-1 1/2 prosent.

Med de forutsetninger som er lagt til grunn, blir bruttonasjonalproduktet utenom olje og sjøfart beregnet til å vokse med 2,5 prosent pr. år i programperioden, medregnet oljevirkosomhet og sjøfart blir vekstraten anslått til 3,3 prosent årlig. Sysselsettingen målt i årsverk antas å øke med 0,7 prosent pr. år.

Det knytter seg stor usikkerhet til petroleumsinntektenes størrelse i tiden framover, og det understrekes behov for frikobling mellom inntjening og bruk av petroleumsinntektene: Meldingen legger fram en skisse til et petroleumsfond hvor oljeinntektene bokføres og hvor den delen av oljeinntektene som skal anvendes, overføres til statskassen og inntektsføres på statsbudsjettet.

22. Miljøverndepartementet legger fram St.melding nr. 63 (1984-85) Om samlet plan for vassdrag. Siktemålet med planen er å få en mer samlet, nasjonal forvaltning av vassdragene. I planen er vurdert vannkraftprosjekter som tilsvarer en kraftmengde i underkant av 40 milliarder kilowatt-timer midlere årsproduksjon (40 TWh). Prosjekter svarende til 11 TWh kan alle konsesjonsbehandles straks. Basert på de tekniske utbyggingsløsninger som hittil er vurdert, anses nær halvparten av prosjektene (19 TWh) som ikke aktuelle for kraftutbygging pga. meget stor konfliktgrad med andre brukerinteresser og/eller høye utbyggingskostnader.

28. LO og NAF kommer til enighet om lønnsoppgjøret i privat sektor etter 3 dagers forhandlinger. Det forelå ingen krav om generelle lønnstillegg, men det gis særskilte tillegg (0,90-1,35 kr pr. time) til ca. 10.000 ansatte i næringer som har blitt hengende mest etter lønsmessig.

29. Regjeringen sanksjonerer ny avtale om samarbeid mellom Norsk Jernverk A/S og Elkem A/S. Iflg. den nye avtalen overtar Jernverket Christiania Spigerverk A/S fra Elkem. Elkem går inn med 20 prosent eierandel i Jernverket. Det etableres et utviklings-selskap, Polarstål I/S, der Elkem og Jernverket eier halvparten hver. Hvis ny stålprosess lykkes slik at det frigjøres kraft ved Jernverket, skal Elkem ha preferanser som Jernverkets samarbeidspartner.

29. Regjeringen fremmer forslag om å gjøre renter på avbetalingskjøp fradragsberettiget i inntekt f.o.m. inntektsåret 1985.

29. Olje- og energidepartementet legger fram St.melding nr. 71 (1984-85) Norges framtidige energibruk og -produksjon.

I prognosene for energietterspørsel fram

mot århundreskiftet er det forutsatt en betydelig bedret energieffektivitet. Sammenliknet med uendret energieffektivitet, innebærer prognosene et redusert forbruk tilsvarende 39 TWh i år 2000.

Meldingen hevder at energiprisene er det viktigste virkemiddel for å fremme en rasjonell bruk av energiressursene. Fortsetningen for lønnsom utvidelse av fastkraftkapasiteten er at forbrukerne er villige til å betale det det koster å framskaffe mer kraft (langtidsgrensekostnad). For kraft til alminnelig forsyning blir dermed pris i forhold til langtidsgrensekostnad avgjørende for beslutninger om kraftutbygging. Meldingen drøfter ikke særskilt prispolitikken for kraft til kraftintensiv industri og større treforedlingsindustri.

Mens fastkraftforbruket i alminnelig forsyning var 62 TWh i 1984, er antatt nivå 83 TWh i år 2000, noe som innebærer en reduksjon i veksttakten i forhold til de senere år. Fastkraftforbruket i kraftkrevende industri er antatt å øke fra 31 TWh i dag til 35 TWh i 1995 for deretter å holdes uendret til år 2000.

APRIL

11. Lønnsoppgjøret i offentlig sektor avsluttes. De ansatte får et generelt lønns tillegg på 4,5 prosent fra 1/5. Avtalen innebærer generelle tillegg på 4,35 prosent på alle lønnstrinn og varierende kronetillegg på lønnstrinnene fra 8 til 21. Rammen for årslønnsveksten er beregnet til 6,6 prosent. 0,8 prosent av årssammenheng for kommuneoppgjøret går til en justeringspott som fordeles i løpet av mai.

23. Odelstinget vedtar en ny lov om Norges Bank som bl.a. pålegger Finansdepartementet å gi Stortinget melding om de instruksjoner som Norges Bank får.

30. Stortinget vedtar stans i gråbergbrytingen på Østmalmen i A/S Sydvaranger. I tillegg til 138 millioner kroner som allerede var bevilget over statsbudsjettet, bevilges det 250 millioner for å sikre bedriftens likviditet ut året.

MAI

1. Folketrygdens grunnbeløp heves med kr 1.700 pr. år. Samtidig økes satsen for særtillegget til 53 prosent av grunnbeløpet for enslige og til 49 prosent for hver ektefelle når begge er pensjonister. Minstepensjonen økes totalt med 7,4 prosent for enslige og 7,5 prosent for ektefeller.

7. Finanskomiteen legger fram instilling om merverdiavgiftssystemet (innst.S.nr. 186 (1984-85)). Komiteen støtter regjeringens forslag om å nedsette et utvalg for å vurdere forbedringer i merverdiavgiftssystemet og ber om at utvalget også får i oppgave å vurdere det forslaget til endringer i systemet som er foreslått av Norsk Tjenestemannslag.

9. Stortinget vedtar å selge statens aksjer i Bergens Mekaniske Verksted til pari kurs, totalt 11,2 millioner kroner. Kjøpere er Ulsteingruppen og Elektro Union A/S. I løpet av mai selger staten også sine 52 prosent av aksjene i Anker Batterier til en beregnet verdi på mellom 16 og 18 millioner kroner.

10. Finans- og tolldepartementet legger fram St.melding nr. 90 (1984-85) Revidert nasjonalbudsjett 1985. Regjeringen mener at norsk økonomi er i klar bedring, men at kostnadsnivået er for høyt og at det fortsatt er betydelige strukturproblemer som svekker veksten i industriproduksjonen. Regjeringen legger vekt på at det må føres en finans- og kredittpolitikk som ikke forsterker pris- og kostnadspresset.

Mens den forventede veksten i OECD-landenes samlede nasjonalprodukt blir 3 1/4 prosent inneværende år (mot 4,9 prosent i 1984), er tallene for fastlands-Norge 3,2 (mot 2,7) prosent og for Norge totalt 2,1 (mot 3,8) prosent.

Det forventes et overskudd på driftsbalansen overfor utlandet på 12-13 milliarder kroner. Dette er en nedgang på 14 milliarder kroner i forhold til 1984, noe som i stor grad skyldes økning i tradisjonell vareimport.

Statsbudsjettet, medregnet folketryden, viser for 1985 et anslått overskudd før lånetransaksjoner på 9,6 milliarder kroner (2 prosent av BNP), noe som er en økning på 4,7 milliarder kroner i forhold til det vedtatte budsjett. Holdes oljeskatter, overføringer fra Norges Bank og statlig petroleumsvirksomhet utenfor, er det et underskudd på 7,3 prosent av nasjonalproduktet utenom olje og sjøfart.

13. Odelstinget vedtar å innføre et nytt inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner. Formålet er å gi større handlefrihet til kommuner og fylkeskommuner og gi disse bedre oversikt over sine inntektsforhold. Det er ventet at det nye systemet vil gi mer effektiv ressursbruk.

Det nye systemet er basert på bruk av sektortilskudd og generelt tilskudd. Kostnadsnøkklene for de ulike sektortilskuddene baseres på objektive kriterier som f.eks. antall innbyggere i ulike aldersgrupper, godkjent årstimetall i grunnskolen og antall sosialhjelpstilfeller. Tilskuddene skal kunne disponeres fritt uten øremerking eller bindinger fra statens side.

Systemet omfatter statlige tilskudd til driftsformål - inklusive skatteutjevningmidlene - på tilsammen 30 milliarder kroner noe som tilsvarer ca. 1/3 av kommuneforvaltningens inntekter.

13. Det kommer til brudd i lønnsforhandlingene mellom Rederiansatte oljearbeideres forbund (ROF) og Arbeidsgiverforeningen for skip og offshorefartøyer. De organiserte i ROF på mobile rigger tas ut i streik fra 25/5. 15/6 og 17/6 går organiserte i Oljearbeidernes Fellessammenslutning til hhv. 12 og 3 timers sympatistreik.

14. Den svenske sentralbanken hever diskontoen fra 9,5 til 11,5 prosent.

29. Stortinget vedtar vern av Etna-vassdraget og utbygging av Dokka-vassdraget.

30. Odelstinget vedtar opprettelse av en verdipapirsentral. Ordningen innebærer at rettigheter til aksjer og obligasjoner knyttes til en registrering i stedet for til et dokument.

JUNI

3. Staten og bondeorganisasjonene oppnår enighet om en ramme i inntektsoppgjøret på 1.220 millioner kroner for perioden 1. juli 1985 til 30. juni 1986. Det gis kompensasjon for økte kraftfôrpriser på 124,9 millioner kroner. Ca. 58 prosent av totalrammen forutsettes dekket gjennom prisøkninger og resten ved økte bevilgninger over statsbudsjettet.

3. Saga Petroleum A/S undertegner en avtale med et banksyndikat bestående av 35 banker om lån av inntil 1 milliard dollar. Lånet skal benyttes til finansiering av Gullfaks fase II og Oseberg-utbyggingen.

7. Stortinget behandler Energi- og industrikomiteens innstilling om utbygging av Gullfaks fase II. Statoil er operatør og har anslått de utvinnbare reservene til ca. 75 millioner Sm³ olje og ca. 9 milliarder Sm³ gass. Produksjonen er planlagt å starte

i 1990. Topproduksjonen er anslått til om lag 200.000 fat olje pr. dag i 1994.

7. Regjeringen gir Norsk Hydro samtykke til å utvide produksjonsanlegget for fullgjødsel ved Porsgrunn Fabrikker. Bedriften vil bygge en ny fabrikk, noe som vil utvide årskapasiteten fra 1,1 millioner tonn til ca. 1,7 millioner tonn innen 1987. Investeringene er beregnet til å koste 560 millioner kroner.

11. Stortinget vedtar ny lov om ansvarlige selskap og kommandittselskaper. Loven pålegger deltakerne i et kommandittselskap å betale inn 40 prosent av ansvarskapitalen innen 2 år.

18. Stortinget bevilger midler til refinansiering av Horten Verft; 41 millioner kroner skal benyttes til aksjekapital, og 14,8 millioner kroner gis i lån til datterselskapene. Industridepartementet får adgang til å stille garantier for 120 millioner kroner i forbindelse med nye større oppdrag. Stortinget gir sin tilslutning til at datterselskapet Tangen Verft kan privatiseres.

20. Enighet oppnås mellom de norske selgerne med Statoil i spissen og det vest-europeiske kjøperkonsortiet ledet av Ruhrgas om at leveransene av Troll-gass - og eventuell annen norsk gass fra andre nye felt - til Vest-Europa skal begynne i 1995. Leveransene skal over få år gradvis trappes opp til et årlig volum på 15 milliarder kubikkmeter. Kjøperne har sikret seg en opsjon på å kunne øke dette volumet etter år 2000.

Avtalen skal gjelde for 20 år og vil være verdt mellom 300 og 500 milliarder kroner, avhengig av prisen på gassen og om kjøperne benytter seg av opsjonen. Prisforhandlingene starter i september.

20. Stortinget samtykker i at Statoil inngår en avtale med Exxon Corporation om overtakelse av alle aksjer i Esso Invest AB i Sverige. Statoil skal betale rundt 2,5 milliarder kroner for Essos petrokjemianlegg og 422 bensinstasjoner. I april inngikk Norsk Hydro avtale med svensk Mobil om å kjøpe 220 bensinstasjoner.

21. Kongsberg Våpenfabrikk inngår samarbeidsavtale med det amerikanske konsernet Dresser Industries Inc. for å utvikle og markedsføre gassturbiner.

28. Regjeringen vedtar å bruke tvungen lønnsnemnd i konflikten mellom Rederiansatte oljearbeideres forbund (ROF) og Arbeidsgiverforeningen for skip og offshorefartøyer.

JULI

1. Lov om petroleumsvirksomhet med forskrifter trer i kraft. I forhold til de kongelige resolusjoner som loven erstatter innebærer den en videreføring samt en kodifisering av den praksis som har vært fulgt. Nye bestemmelser av særlig betydning er bestemmelsene om konsekvensanalyser i forbindelse med åpning av nye områder, om erstatningsansvar ved forurensningsskader og om registrering og pantsettelse av tillatelser og faste innretninger.

Med hjemmel i loven har Olje- og energidepartementet gitt forskrifter for Petroleumsregisteret som er et register over utvinningstillatelser og der det skal kunne registreres pant i tillatelser og faste innretninger med den virkning at pantsettelsen får rettsvern.

Formålet er å bedre oljeselskapenes finansieringsmuligheter i forbindelse med deres virksomhet på kontinentalsokkelen.

1. A/S Sydvarangers gruveplan, som utreder bedriftens tekniske grunnlag, legges fram. Den økonomiske siden av gruvedriften vurderes av konsulentfirmaet McKinsey. Deres rapport anbefaler et såkalt mellomlangt driftsalternativ - med fortsatt drift i 4-6 år.

1. Primærreservekravet for sørnorske foretnings- og sparebanker økes fra 11 til 15 prosent. Samtidig endres beregningsgrunnlaget til kun å omfatte bankenes utlån og obligasjonslån til publikum.

1. Mobils drift av Statfjord-feltet overføres til en egen Statfjord-divisjon bestående av Mobilansatte og underlagt Mobil. Fra 1/1-87 skal Statfjord-divisjonen underlegges Statoil, som da overtar operatøransvaret.

2. Produksjonen på Statfjord C-plattformen startes offisielt.

11. Den svenske diskontoen senkes med 1 prosentpoeng til 10,5 prosent.

12. Norsk Hydro og Store Norske Spitsbergen Kullkompani inngår en avtale, med forbehold om godkjenning av norske myndigheter, om kartlegging og eventuell utvinning av naturressurser på Svalbard med tilhørende sjøterritorium.

AUGUST

8. Selskapet Laly gjør kjent at de ønsker å kjøpe 50,1 prosent av aksjene i Kosmos. 16. august hevder ledelsen i Norwegian Caribbean Line (NCL) at NCL gjennom kjøp og opsjon på kjøp av aksjer kontrollerer 40 prosent av aksjene i Kosmos. På ekstraordinær generalforsamling i Kosmos 20/8 vedtas en fondseksjon som øker den totale aksjemassen med ca. 2 millioner aksjer til rundt 12,5 millioner aksjer fra 1/10. Det gjøres kjent at Laly

og Kosmos vil samarbeide om bygging av en oljerigg.

Lørdag 12. oktober opplyser ledelsen i NCL at NCL har avhendet sine aksjer i Kosmos.

22. Avtalen mellom andelshaverne i Ekofisk-gruppen og de vest-europeiske gasskjøperne om å redusere gassleveransene fra Ekofisk med 25 prosent i en periode på 2 år trer i kraft. Gassen skal pumpes tilbake i reservoaret for å opprettholde trykket og motvirke at havbunnen synker.

22. På bakgrunn av Stortingets vedtak i mai om innføring av internasjonalslån, tildeler Industrifondet de første lån. Lånene utbetales i utenlandsk valuta og kan gis i forbindelse med etablering eller overtakelse av produksjonsselskaper og større salgsselskaper. Andre prosjekter kan også komme i vurdering. Total utlånssamme for 1985 er satt til 500 millioner kroner.

23. Regjeringen tildeler 8 utvinningstillatelser for petroleum i Nordsjøen i 10. konsesjonsrunde del A. Statoil, Norsk Hydro, Saga og Total utpekes som operatører for hhv. 2, 2, 1 og 1 blokk hver. Mobil får tilbud om - men takker nei til - 2 blokker, som deretter tildeles BP og Shell. Norsk Hydro, som får tildelt den lovende blokken 34/8, får i oppdrag å utrede sitt behov for teknisk assistanse fra Conoco eller Elf.

26. Rikslønnsnemda avgir kjennelse vedrørende tariffoppgjøret for Rederiansatte Oljearbeideres Forbund (ROF). Medlemmene i ROF får et generelt tillegg på 5,7 prosent fra 26/6-85.

28. Saga Petroleum mottar melding om at Benins myndigheter ønsker å skifte ut Saga med det sveitsiske selskapet Pan Ocean Oil

som operatør på oljefeltet Sème utenfor Benins kyst. Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) står i fare for å tape ca. 650 millioner kroner som de har utestående.

SEPTEMBER

1. De norske bankene innfører felles avregningssystem seg imellom i forbindelse med betalingsformidling, såkalt interbankgebyr.

8-9. Det avholdes Stortingsvalg. Koalisjonsregjeringen mellom Høyre, Kristlig Folkeparti og Senterpartiet fortsetter, men regjeringspartiene har ikke lengre alene flertall i Stortinget.

Tabell 1: Mandatsfordeling ved de 2 siste Stortingsvalg og prosentvis fordeling av avgitte stemmer.

	1981		1985	
	Repre- sen- tanter	Prosent av totalt antall stemmer	Repre- sen- tanter	Prosent av totalt antall stemmer
DNA	66	37,2	71	40,8
Frp	4	4,5	2	3,7
H	53	31,7	50	30,4
KrF	15	9,4	16	8,3
Sp	11	6,7	12	6,6
SV	4	4,9	6	5,5
V	2	3,9	0	3,1
Andre	0	1,6	0	1,7
I alt	155	100,0	157	100,0

13. Regjeringen gir konsesjon til drift av det nye livsforsikringsselskapet David Livsforsikring A/S, som vil være i drift fra desember. Aksjekapitalen i det nye selskapet vil være ca. 30 millioner kroner.

13. Regjeringen vedtar å styrke beredskapsbevilgningene til arbeidsmarkedstiltak med 160 millioner kroner. De samlede bevilgninger for 1985 er kommet opp i 1.660 millioner kroner.

16. Styret i Bjølsen Valsemølle går enstemmig inn for fusjon med Nora Industrier og Idun Gjærfabrikken. De to andre styrene har allerede anbefalt det samme. Fusjonen skal regnskapsmessig tre ikraft fra 1/1-86. Det nye selskapet vil få en årlig omsetning på over 2 milliarder kroner.

16. Staten legger ut Spar'85-obligasjoner, som gir en fast rente på 7 prosent p.a. I tillegg kommer en trinnsvis stigende bonus som er fritatt for inntektsskatt. I løpet av tegningsperioden selges obligasjoner for rundt 600 millioner kroner.

22. Sentralbanksjefene og finansministrene i USA, Japan, Frankrike, Storbritannia og Vest-Tyskland kommer til enighet om å endre dollarens verdi. Fra fredag 20. til mandag 23. september faller dollarens verdi målt i norske kroner med 32,55 øre til 8,1075 kr.

24. Renteerklæringen oppheves og erstattes med en løpende overvåking av renteutviklingen fra Finansdepartementets og Norges Banks side. Banker og livsforsikringsselskaper kan dermed i prinsippet fritt fastsette sine utlånsrenter.

OKTOBER

4. Regjeringen legger sitt forslag til statsbudsjett for 1986 fram for Stortinget. Regjeringen foreslår at statens samlede utgifter blir på 222 milliarder kroner. Mens overskuddet før lånetransaksjoner i 1985 er beregnet til å bli 19 milliarder kroner, mot budsjetterte 5 milliarder, er det for 1986 et budsjettunderskudd på 1 milliard kroner.

Endringen mellom beregnet overskudd for 1985 og budsjettet for 1986 skyldes bl.a. en forventet nedgang i petroleumsskatter fra 46 milliarder til 36 milliarder kroner og at utgiftene til statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten øker med 6,5 milliarder kroner. Underskuddet før lånetransaksjoner eksklusive petroleumsvirksomhet, oljeskatter og overføring fra Norges Bank for 1986 er budsjettetert til 27,5 milliarder mot beregnet 23 milliarder kroner for 1985.

Regjeringen legger opp til en avdemping av likviditetsveksten og til en reduksjon av pengetilførselen over det ordinære kredittmarkedet.

Ifølge budsjettforslaget vil statens samlede kjøp av varer og tjenester øke i volum med ca. 2 prosent og at de samlede overføringer utenom renter vil øke nominelt med 9,3 prosent.

Progresjonsgrenser og fradrag i person- og familiebeskatningen justeres gjennomgående med ca. 7 prosent, noe som gir en samlet reell skattelettelse på 625 millioner kroner ved 5,5 prosent prisstigning. Satsene for barnetrygd øker i gjennomsnitt med 8,1 prosent.

Lettelser i bedriftsbeskatningen gjennomføres ved økning av satser for konsolideringsfond fra 22 prosent til 23 prosent med virkning fra inntektsåret 1985 og med virkning fra samme tid reduseres formuesskatt til staten fra aksjeselskaper fra 0,4 prosent til 0,3 prosent. Regjeringen foreslår lettelse i skatten på personlig formue ved å øke progresjonsgrensene med 7 prosent.

Når det gjelder offentlig regulerte takster, foreslås bl.a. pris pr. tellerskritt holdt uendret og en økning av porto med 3,2 prosent, av NRK-lisens med 5 prosent og transporttakster og el-priser med 7 prosent.

4. Nasjonalbudsjettet for 1985 legges fram. Bruttonasjonalproduktet ventes å øke med 2,5 prosent fra 1985 til 1986 regnet i faste priser mot 3 prosent foregående periode, privat konsum ventes å øke med 3,5 prosent mot 6 prosent i perioden 1984-85, bruttoinvesteringer i fast kapital vil øke med 16,7 prosent mot en nedgang på 7,3 prosent foregående periode, industriproduksjonen ventes å øke med 2,5 prosent.

Eksportvolumet ventes å øke med 0,5 prosent mot 3 prosent foregående år, mens økningen i importvolumet ventes å bli 2,9 prosent mot 8 prosent sist år.

Det slås fast at anslag peker i retning av at bankenes utlånsvekst for 1985 blir 35 milliarder kroner, 16 milliarder mer enn forutsatt i kredittbudsjettet for 1985.

4. Det foretas utskiftning av statsrådene i fiskeri-, justis-, landbruks- og industridepartementene.

6. Boreriggen West Vanguard er utsatt for ukontrollert gassutblåsning og påfølgende brann. 1 person omkommer og riggen får store skader. I slutten av november oppstår en mindre gassutblåsning på Gullfaks-feltet.

7. Et utvalg legger fram forslag til ny lov om verdipapirbørs som skal erstatte gjeldende lov fra 1931, slik at en får en ny og mer tidsmessig lov for børsen. Det blir foreslått at børsen ikke skal kunne nekte et aksjeselskap å vedtektsfeste stemmerettsbegrensninger. Det foreslås videre at en person eller foretak som fremsetter tilbud om kjøp av aksjer i et børsnotert selskap plikter å behandle alle aksjonærer likt i tilfelle hvor slikt tilbud vil gi bestemmende innflytelse hvis det blir akseptert. Dessuten foreslås det en regel om tilbudsplikt som innebærer at en person eller foretak som har ervervet en tredjedel

av stemmeberettigete aksjer, har plikt til å gi et ubetinget tilbud om kjøp av alle de øvrige aksjene.

14. De første gassleveransene via gassrørledningen Statpipe startes opp med en avtalefestet innkjøpingsperiode. Den regulære driften skal være i gang fra 1/2-86.

14. Sparebanken Oslo-Akershus og Fellesbanken fusjonerer under navnet ABC-bank.

30. Oslo Børs melder om ny rekordomsetning på 176,1 millioner kroner fordelt på 1,2 millioner aksjer.

NOVEMBER

1. Norsk Hydro bekjentgjør at de ikke kommer til å delta i oppgraderingen av oljeraffineriet på Mongstad. Noe seinere innledes forhandlinger med svenske OK om kjøp av eierandeler i oljeraffineriet i Lysekil.

1. Den nye 50-kroneseddelen med nynorsk tekst settes i sirkulasjon.

4. Betonglekteren Concem kantrer i Gandsfjorden og 10 personer omkommer.

8. Regjeringen legger fram St.melding nr. 22 (1985-86) Om statens samlede engasjement i oljevirkosheten.

Det opplyses at Statoil i 1986 forventer driftsinntekter på om lag 37,1 milliarder kroner, mens selskapets investeringer antas å bli om lag 6,5 milliarder. De viktigste investeringsprosjektene vil være raffineriutvidelser på Mongstad, samt utbyggingen av feltene Gullfaks, Oseberg og Statfjord.

Selskapet vil i årene framover utvide sitt engasjement innen foredling og markedsføring samt leting og utvinning i utlandet.

Netto utbetalinger for statens direkte

økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten i 1986 er anslått til 11,8 milliarder kroner. Fra og med 1989 forventes netto kontantstrøm for statens direkte økonomiske engasjement å bli positiv.

11. Under det nordiske finansministermøtet i København opplyses det at svenske banker skal få etablere seg i Norge, mot at norske banker får tilsvarende rettigheter i Sverige. Et begrenset antall svenske banker vil etter en egen søknadsrunde få konsesjon for å etablere norsk datterbanker.

13. De 2 bølgekraftverkene ved Toftestallen i Øygarden kommune åpnes offisielt. Kostnadene ligger på rundt 40 øre pr. KWh.

15. Regjeringen beslutter å undertegne en overenskomst med Storbritannia om ilandføring av kondensat fra Heimdalfeltet gjennom rørledning til Skottland.

15. LO og NAF kommer til enighet om revisjon av hovedavtalen. Den reviderte avtalen trer i kraft 1/3-86.

DESEMBER

4. Holte Prosjekt A/S offentliggjør planer om et nytt Rikshospital som kan stå ferdig 30/6-89. Hospitalet foreslås bygget på Gaustad i utkanten av Oslo. Byggeprosjektet er kostnadsberegnet til 1,7 milliarder kroner og kan medvirke til reduksjon i de årlige driftsutgiftene med 150-250 millioner kroner. Holtegruppen legger opp til mulighet for finansiering utenom statsbudsjettet, men med full statlig styring av utbygging og drift.

5. Staten og Noregs Fiskarlag kommer til enighet om en total ramme for fiskeristøtten på 1,3 milliarder kroner for 1986.

6. Regjeringen legger fram St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 15 (1985-86) Saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 1986. I proposisjonen er BNP-anslagene for 1985 og 1985 justert opp til henholdsvis 3,4 og 2,6 prosent, og veksten i privat konsum anslås til 6 3/4 prosent i 1985 og knapt 4 prosent i 1986.
9. OPEC's ministermøte i Genève avsluttes med uttalelser om at OPEC i fremtiden vil kjempe for å beholde sine markedsandeler. Det nedsettes en komité for å finne ut hvordan dette skal gjøres. OPEC-uttalelsene fører til et fall i spot-prisene på oljemarkedet.
13. Regjeringen behandler det framtidige driftsopplegget for A/S Sydvaranger. Den går inn for at A/S Sydvaranger går over til produksjon ved ett pelletsverk som vil gi drift i 12 år framover. Overgangen til ett pelletsverk skal skje fra og med 1987, og produksjonen reduseres fra dagens nivå på 1,8 millioner tonn pellets pr. år til 1,35 millioner tonn. Regjeringen foreslår at det bevilges i alt 366 millioner kroner til selskapet for 1986 i tillegg til tiltak for å skape alternative arbeidsplasser i Kirkenes-området.
16. Stortinget vedtar endringer i penge- og kredittloven som medfører en økning av primærreservekravets maksimalsats til 20 prosent for forretnings- og sparebanker samt finansieringsselskaper. Det åpnes også for adgang til å pålegge skade- og livsforsikringsselskaper (inkl. pensjonskasser og pensjonsfond) primærreservekrav med maksimalsats 20 prosent. Det foretas også endringer i beregningsgrunnlaget for plasseringsplikten og bruk av tilleggsreservekrav.
17. Den svenske regjeringen godkjenner Statoils kjøp av Exxons bensinstasjonsnett og petrokjemivirksomhet i Sverige til en verdi av snaut 2 milliarder kroner. Skattefradragene fra Statoils virksomhet blir delt mellom Sverige og Norge.
18. Ca. 150 SAS-ansatte organisert i Norsk Flyteknikerorganisasjon innleder en "gå-sakte" aksjon som avblåses f.o.m. 20/12.
19. Salderingsdebatten i Stortinget finner sted og salderingsproposisjonen vedtas etter et forlik mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Statsbudsjettets utgiftside er økt med 3 milliarder kroner i forhold til det opprinnelige budsjettforslaget som ble lagt fram 4. oktober, og inntektene er økt med 6 milliarder, alt overveiende p.g.a. økte anslag for skatte- og avgiftsinngang.
27. Norsk Hydro melder at blokk 34/8 likevel ikke inneholder de store oljereservene en hadde forventet.

TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG

Innhold	Side
A. NASJONALREGNSKAP FOR NORGE	
Tabell A1: Bruttonasjonalprodukt etter næring. Faste 1984-priser	1*
Tabell A2: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Faste 1984-priser	2*
Tabell A3: Privat konsum. Faste 1984-priser	3*
Tabell A4: Bruttoinvestering i fast kapital etter næring. Faste 1984-priser	4*
Tabell A5: Eksport. Faste 1984-priser	5*
Tabell A6: Import. Faste 1984-priser	6*
Tabell A7: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse	7*
Tabell A8: Driftsregnskap overfor utlandet	7*
Tabell A9: Eksport	8*
Tabell A10: Import	9*
Tabell A11: Faktorinntekt etter næring	10*
B. KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE	
Tabell B1: Olje- og gassproduksjon	11*
Tabell B2: Produksjonsindeksen etter næring og anvendelse	11*
Tabell B3: Industriproduksjon - produksjonsindeksen	11*
Tabell B4: Ordretilgang - industri	12*
Tabell B5: Ordreserver - industri	12*
Tabell B6: Lagerbeholdning	13*
Tabell B7: Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen	13*
Tabell B8: Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer	13*
Tabell B9: Industriinvesteringer i verdi - investeringsundersøkelsen	14*
Tabell B10: Boligbygging	14*
Tabell B11: Detaljomsetningsvolum - sesongjustert indeks	14*
Tabell B12: Detaljomsetningsvolum mv. - endring fra foregående år	14*
Tabell B13: Timefortjeneste	15*
Tabell B14: Konsumprisindeksen	15*
Tabell B15: Engrospriser	15*
Tabell B16: Utenrikshandelen - verditall	16*
Tabell B17: Utenrikshandelen - indekser	16*
Diagrammer	
Olje- og gassproduksjon	17*
Produksjonsindeksen	17*
Ordreindeksen - industri	18*
Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	19*
Ordreindeksen - anleggsvirksomhet	19*
Arbeidsledighet og sysselsetting	20*
Antatte og utførte investeringer i industrien	20*
Lager	20*
Detaljomsetning m.v.	20*
Lønninger	21*
Konsum- og engrospriser	21*
Utenrikshandel	21*
C. INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET	
Tabell C1: Produksjon av råolje på norsk sokkel	22*
Tabell C2: Produksjon av naturgass på norsk sokkel	22*
Tabell C3: Leteaktivitet på norsk sokkel	23*
Tabell C4: Påløpte kostnader til leting etter olje og gass på norsk sokkel	23*
Tabell C5: Påløpte investeringskostnader til feltutbygging på norsk sokkel	24*
Tabell C6: Råoljepriser pr. fat	25*

D. NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

Tabell D1: Bruttonasjonalprodukt	26*
Tabell D2: Privat konsum	26*
Tabell D3: Offentlig konsum	26*
Tabell D4: Bruttoinvesteringer	27*
Tabell D5: Eksport av varer og tjenester	27*
Tabell D6: Import av varer og tjenester	27*

E. KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

Tabell E1: Sverige	28*
Tabell E2: Storbritannia	28*
Tabell E3: Forbundsrepublikken Tyskland	28*
Tabell E4: Frankrike	28*
Tabell E5: USA	29*
Tabell E6: Japan	29*

1*

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A1: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER NÆRING. 1) 2)
I faste 1984-priser. Mill.kr

	1984*	1985a	1984				1985		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	446620	466407	110025	107845	111603	117148	113443	111287	117136
Næringsvirksomhet	385194	403067	94668	92488	96247	101791	97608	95452	101301
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	16777	17164	3161	1295	8947	3374	2965	1484	9099
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	84122	88889	21632	20601	18953	22936	22355	20823	21266
Bergverkadrift	1409	1443	346	360	326	377	357	356	330
Industri	60773	62324	15703	14911	13922	16237	16063	15399	14346
Skjermet industri ..	16842	17066	4178	4205	4019	4440	4259	4287	4090
Nærings- og nyttelsesmidler ...	10129	10233	2406	2578	2472	2673	2464	2625	2519
Grafisk produksjon og forlag	6713	6833	1772	1627	1547	1767	1795	1662	1571
Utekonkurrerende industri	11458	11393	2959	2847	2689	2964	2901	2884	2774
Treforedlings- produkter	2839	2934	743	696	661	739	772	726	705
Kjemiske råvarer .	2475	2392	643	609	581	643	566	622	591
Raffinering av jordolje	-342	-359	-88	-80	-84	-90	-89	-83	-85
Metaller	6486	6427	1661	1622	1531	1672	1652	1619	1563
Hjemmekonkurrerende industri	32473	33865	8566	7859	7215	8833	8903	8228	7482
Tekstil- og beklekningsvarer .	1764	1828	488	427	381	467	490	445	395
Trevarer, møbler og innredninger ..	5129	5242	1272	1227	1155	1474	1333	1255	1181
Kjemiske og mine- raliske produkter .	6663	7040	1694	1629	1570	1771	1795	1731	1665
Bygging av skip og oljeplattformer ..	4935	4972	1354	1232	1055	1293	1348	1227	1058
Andre verktøedprodukter	13982	14783	3757	3344	3054	3828	3936	3570	3184
Elektrisitetforsyning	18048	17461	5530	3995	3762	4761	5764	3724	3135
Bygge- og anleggs- virksomhet	22069	22630	5036	5451	5534	6047	4972	5414	5856
Varehandel	52227	54623	12319	12990	12578	14341	12556	13322	13241
Sjøfart og oljeboring	17819	17491	4294	4573	4649	4303	4146	4688	3904
Samferdsel	25001	26342	5936	6350	6354	6360	6259	6534	6587
Boligtjenester	16670	17306	4141	4157	4176	4197	4303	4316	4333
Annen privat tjenesteyting	64956	69663	15596	16547	16120	16692	16715	17012	17704
Korreksjonssektorer ..	5323	7732	974	1258	925	2166	1152	2380	1500
Offentlig forvaltning ..	61426	63340	15357	15357	15357	15357	15835	15835	15835

1) For året 1985 bygger beregningene for 4.kvartal i stor grad på oppgaver over antatt utvikling eller anslag gjort i Byrået.

2) Uoverensstemmelser i tabellene skyldes maskinell avrunding.

2*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A2: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)
I faste 1984-priser. Mill.kr.

	1984*	1985a	-----1984-----				-----1985-----		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	446620	466407	110025	107845	111603	117148	113443	111287	117136
Innenlandsk bruk av									
varer og tjenester	403236	424600	97462	97144	103188	105439	101606	100346	108691
Privat konsum	207997	223651	49348	50375	51273	57001	52294	53604	55622
Spesifisert innen-									
landsk konsum	200740	215866	47971	48656	48801	55312	50853	51884	52934
Konsum i utlandet,									
netto	7257	7785	1378	1718	2472	1688	1442	1720	2688
Offentlig konsum	83974	86691	20993	20993	20993	20993	21673	21673	21673
Statlig konsum	33472	34375	8368	8368	8368	8368	8594	8594	8594
Sivilt	20433	20714	5108	5108	5108	5108	5179	5179	5179
Militært	13039	13661	3260	3260	3260	3260	3415	3415	3415
Kommunalt konsum ...	50502	52316	12625	12625	12625	12625	13079	13079	13079
Bruttoinvestering	111265	114258	27121	25776	30922	27445	27639	25069	31396
Bruttoinvestering i									
fast kapital	114382	98623	23262	34199	29661	27259	21448	24747	26083
Investering i									
oljevirkosomhet ...	32862	22222	3363	14573	9967	4960	3707	5348	6721
Bygninger og									
anlegg	47756	48887	10853	11346	12249	13307	10522	11448	12841
Skip og båter	4181	-3574	2830	984	230	137	674	269	-1026
Annet transport-									
materiell	7989	8213	1683	2267	1738	2301	1821	2008	1961
Maskiner, redskap,									
inventar ellers ..	21595	22874	4535	5028	5477	6555	4724	5673	5586
Lagerendring	-3118	15635	3859	-8423	1261	186	6191	322	5313
Oljeplattformer									
under arbeid	-4361	3496	2050	-6250	-2343	2182	1351	212	562
Ekseport	215439	225957	54853	53350	51271	55965	55821	55107	53709
- Import	172057	184153	42292	42650	42857	44257	43985	44166	45265

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

3*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A3: PRIVAT KONSUM. 1)
I faste 1984-priser. Mill.kr

	1984*	1985a	1984				1985		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Privat konsum	207997	223651	49348	50375	51273	57001	52294	53604	55622
Spesifisert innen-									
landsk konsum	200740	215866	47971	48656	48801	55312	50853	51884	52934
Matvarer	41650	41650	9439	10246	10265	11700	9492	10265	10392
Drikkevarer og									
tobakk	13019	14039	2770	3426	3169	3654	3134	3523	3478
Klær og skotøy	15481	16322	3414	3713	3577	4776	3306	3859	3762
Bolig, lys og bren-									
sel	36225	38443	10255	8335	7959	9676	10869	8775	8409
Møbler og hushold-									
ningsartikler	15896	16808	3699	3501	3850	4845	3807	3687	4058
Helsepleie	8859	9115	2317	2164	2111	2268	2354	2236	2192
Transport, post- og									
teletjenester	31783	39090	7448	8231	8003	8101	8730	9906	9961
Fritidssysler og ut-									
danning	16909	18006	4030	3899	4025	4955	4168	4136	4405
Andre varer og tje-									
nester	20917	22394	4598	5142	5841	5337	4993	5497	6277
Korreksjonsposter.....	7257	7785	1378	1718	2472	1688	1442	1720	2688
Nordmenns konsum i									
utlandet	13008	14208	2370	3064	4740	2834	2585	3310	5044
Utlendingers konsum									
i Norge	-5751	-6424	-992	-1346	-2267	-1146	-1144	-1590	-2356

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

4*
NASJONALREGNSKAP FOR NØRGE

TABELL A4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST KAPITAL ETTER NØRING. 1)
I faste 1984-priser. Mill.kr

	1984*	1985a	-----1984-----				-----1985-----		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Bruttoinvestering i fast kapital	114382	98623	23262	34199	29661	27259	21448	24747	26003
Næringsvirksomhet	100985	85281	19913	30850	26312	23910	18113	21411	22747
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	5372	5469	955	1631	1541	1245	994	1648	1532
Utvinning og rørransport av råolje og naturgass	33132	22191	2987	14680	10494	4972	3937	5397	6750
Bergverksdrift	394	374	68	87	121	118	87	66	117
Industri	9636	11242	1802	2052	2296	3486	1943	2643	2843
Skjermet industri ..	2761	2644	590	670	553	948	477	582	648
Nærings og nytelsemidler ...	2113	2026	465	466	448	733	371	472	490
Grafisk produksjon og forlag	648	618	124	204	105	215	106	109	157
Utekonkurrerende industri	2414	3480	427	485	610	893	568	886	862
Treforedlingsprodukter	500	516	90	67	145	198	85	128	129
Kjemiske råvarer .	529	636	100	117	137	175	109	176	160
Raffinering av jordolje	152	414	10	14	26	101	50	113	127
Metaller	1234	1914	227	287	302	419	323	469	446
Hjemmekonkurrerende industri	4461	5117	786	897	1132	1645	898	1175	1333
Tekstil- og beklædningsvarer .	207	368	26	43	31	108	50	68	117
Trevarer, møbler og innredninger ..	682	736	156	142	173	211	104	158	222
Kjemiske og mineralske produkter .	998	1268	189	226	269	315	229	324	301
Bygging av skip og oljeplattformer ..	730	585	162	175	185	208	123	122	131
Andre verkstedprodukter	1844	2161	253	312	475	804	393	502	562
Elektrisitetsforsyning	7986	8059	1442	1643	2384	2520	1525	1890	2058
Bygge- og anleggsvirksomhet	2012	1926	503	503	503	503	482	482	481
Oljeboring	893	1322	624	200	-233	301	3	263	282
Varehandel	4276	4540	1069	1069	1069	1069	1137	1137	1130
Sjøfart	3510	-4267	2664	827	59	-39	488	104	-1183
Samferdsel	8312	8455	1787	2271	1709	2546	1799	2077	1960
Boliger	16389	16146	3844	3809	4383	4353	3551	3695	4386
Annen privat tjenesteyting (inkl. forretningsbygg)	9070	9822	2169	2080	1986	2836	2166	2009	2389
Offentlig forvaltning ..	13396	13342	3349	3349	3349	3349	3336	3336	3336

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

5*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A5: EKSPORT. 1)
I faste 1984-priser. Mill.kr

	1984*	1985a	-----1984-----				-----1985-----		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Eksport i alt	215439	225957	54853	53350	51271	55965	55821	55107	53709
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1897	2091	519	495	341	543	514	588	395
Råolje	51711	55631	12505	12134	12935	14137	12930	12825	15013
Naturgass	26616	25764	8001	6638	4753	7225	7911	6502	4797
Bergverksprodukter	1409	1360	376	302	342	389	340	316	289
Industriprodukter	67506	70154	16926	16544	15577	18460	17450	17773	16931
Levert fra									
Skjermet industri	8673	8844	1908	2219	2154	2392	2010	2292	2313
Nærings- og nyttelsemidler	8566	8722	1883	2195	2125	2363	1980	2265	2279
Grafiske produkter .	107	122	25	25	29	29	31	27	34
Utekonkurrerende									
industri	37557	38541	9628	9233	8721	9975	9638	9841	9378
Treforedlings- produkter	6212	6465	1527	1559	1563	1563	1680	1683	1571
Kjemiske råvarer ...	6507	6251	1572	1658	1561	1716	1571	1663	1445
Raffinerte olje- produkter	5081	5990	1367	1093	1047	1573	1345	1471	1531
Metaller	19757	19835	5161	4923	4550	5124	5043	5024	4832
Hjemmekonkurrerende									
industri	21276	22769	5390	5092	4702	6093	5801	5640	5240
Tekstil- og bekleddingsvarer ...	1182	1458	299	260	282	340	374	348	350
Trevarer, møbler og innredninger	1228	1001	276	306	284	363	283	251	218
Kjemiske og mine- ralake produkter ...	5273	5875	1353	1311	1233	1376	1496	1459	1397
Skip og oljeplatt- former, nybygde og reparasjoner	1850	1724	522	437	216	676	375	528	394
Andre verksted- produkter	11743	12711	2941	2778	2687	3338	3273	3055	2880
Skip og oljeplatt- former mv., eldre	7437	11578	1805	2696	2073	863	1796	2011	2178
Elektrisk kraft	590	284	153	112	230	96	128	84	39
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av oljeplattformer)	2369	1806	553	543	515	758	637	282	310
Bruttofrakter ved skipsfart	34635	35078	8781	8815	8588	8451	8799	9219	7881
Direkte eksport av tjenester ved olje- virksomhet	653	667	175	171	152	154	172	154	161
Rørtjenester	2861	2708	808	753	529	772	814	691	529
Utlendingers konsum									
i Norge	5751	6424	992	1346	2267	1146	1144	1590	2356
Tjenester ellers	12002	12413	3261	2801	2968	2972	3187	3071	2830

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

6*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A6: IMPORT. 1)
I faste 1984-priser. Mill.kr.

	1984*	1985a	-----1984-----				-----1985-----		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Import i alt	172057	184153	42292	42650	42857	44257	43985	44166	45265
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	4998	4920	1346	1379	1044	1229	1353	1292	1018
Råolje	3487	2843	924	1157	613	793	749	452	834
Bergverksprodukter	1990	2097	504	472	546	469	526	490	524
Industriprodukter	100520	111110	26182	23235	24771	26332	27282	26703	25633
Skjermet industri	4778	5594	1066	1090	1195	1427	1269	1288	1387
Nærings og nyttelsemidler	3645	4264	788	847	906	1104	945	1017	1021
Grafiske produkter ..	1133	1330	278	243	289	323	324	271	366
Utekonkurrerende industri	21377	22709	5504	4791	5274	5808	5940	5550	5307
Treforedlings- produkter	2710	2923	698	649	626	737	746	705	665
Kjemiske råvarer ...	5421	6041	1329	1336	1292	1465	1512	1585	1406
Raffinerte olje- produkter	4667	4554	1238	876	1247	1306	1307	1049	1088
Metaller	8579	9192	2239	1930	2109	2301	2375	2232	2148
Hjemmekonkurrerende industri	74365	82807	19613	17354	18302	19096	20073	19864	18940
Tekstil- og be- kledningsvarer	9505	10898	2530	2123	2432	2422	2822	2409	2759
Trevarer	3793	4445	909	863	865	1156	989	991	1022
Kjemiske og mineral- ske produkter	17563	20129	4159	4222	4211	4972	4669	4842	4810
Skip og olje- plattformer (inkl. repara- sjoner)	11467	9094	4392	1916	3467	1691	2203	2387	1698
Andre verksted- produkter	32036	38240	7623	8230	7327	8856	9390	9235	8650
Transportmidler mv. uten tilvarende norsk produksjon	6835	7190	1224	2355	1502	1753	1617	1656	1784
Elektrisk kraft	58	680	8	10	11	29	15	76	175
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirkomhet	3877	3371	749	1074	1222	833	629	764	1113
Skipsfartens ut- gifter i utlandet (ekskl. reparasjoner) ..	22331	22404	5656	5681	5545	5449	5684	5800	5378
Nordmenns konsum i utlandet	13008	14208	2370	3064	4740	2834	2585	3310	5044
Tjenester ellers	14953	15330	3329	4223	2864	4538	3546	3623	3762

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

7*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A7: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)

Mill.kr

	1984*	1985a	-----1984-----				-----1985-----		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	446620	492845	106844	106733	112941	120102	118514	118018	123381
Innenlandsk bruk av									
varer og tjenester	403236	451661	95089	96323	104003	107899	105289	106167	116324
Privat konsum	207997	237280	48256	50033	51624	58084	54413	56575	59319
Spesifisert innen-									
landsk konsum	200740	228733	46936	48381	49140	56283	52782	54668	56403
Konsum i utlandet,									
netto	7257	8547	1320	1652	2484	1801	1631	1906	2916
Offentlig konsum	83974	92266	20443	20827	21292	21411	22251	23009	23516
Statlig konsum	33472	36548	8153	8278	8482	8559	8841	9100	9296
Sivilt	20433	21999	4979	5061	5182	5211	5315	5482	5601
Militært	13039	14549	3174	3217	3300	3348	3525	3619	3695
Kommunalt konsum ...	50502	55718	12290	12550	12809	12852	13410	13908	14220
Bruttoinvestering	111265	122115	26310	25463	31087	28404	28625	26583	33489
Bruttoinvestering i									
fast kapital	114382	105818	22575	33778	29963	28065	22228	26260	20067
Investering i									
oljevirkksomhet ...	32862	23542	3284	14346	10124	5109	3803	5608	7140
Bygninger og									
anlegg	47756	51931	10500	11256	12363	13637	10887	12130	13707
Skip og båter	4181	-2671	2755	1016	241	169	767	442	-904
Annet transport-									
materiell	7989	8842	1632	2214	1760	2383	1885	2139	2133
Maskiner, redskap,									
inventar ellers ..	21595	24174	4404	4947	5476	6768	4885	5940	5992
Lagerendring	-3118	16297	3735	-8315	1124	339	6397	323	5422
Oljeplattformer									
under arbeid	-4361	3740	1946	-6113	-2419	2225	1409	224	603
Eksport	215439	238141	52142	51905	52345	59047	59498	58919	55529
- Import	172057	196961	40309	41496	43407	46844	46274	47067	48473

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

TABELL A8: DRIFTSREGNSKAP OVERFOR UTLANDET. 1)

Mill.kr.

	1984*	1985a	-----1984-----				-----1985-----		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Eksportoverskudd	43382	41180	11833	10409	8938	12203	13224	11852	7056
Eksport av varer									
og tjenester	215439	238141	52142	51905	52345	59047	59498	58919	55529
Import av varer									
og tjenester	172057	196961	40309	41496	43407	46844	46274	47067	48473
Rente- og									
stønadsoverskudd	-17033	-14537	-4314	-5269	-3573	-3880	-4581	-4120	-2823
Renter, aksjeutbytte									
mv., netto	-12877	-9632	-3545	-4243	-2731	-2359	-3390	-3484	-1581
Stønader, netto	-4156	-4905	-769	-1026	-842	-1521	-1191	-636	-1242
Overskudd på drifts-									
regnskapet	26349	26643	7519	5140	5365	8323	8643	7732	4233

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

8*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A9: EKSPORT. 1)

Mill.kr

	1984*	1985a	-----1984-----				-----1985-----		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Eksport i alt	215439	238141	52142	51905	52345	59047	59498	58919	55529
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1897	2383	485	500	345	567	584	687	439
Råolje	51711	55770	12000	11696	13188	14828	14061	13177	14095
Naturgass	26616	29308	7548	6336	4874	7859	8622	7452	5689
Bergverksprodukter	1409	1457	371	296	341	402	371	341	305
Industriprodukter	67507	72488	16375	16408	15782	18941	17798	18535	17421
Levert fra									
Skjermet industri	8673	9380	1923	2236	2123	2391	2098	2439	2452
Nærings- og nytleesmidler	8566	9248	1899	2212	2093	2362	2067	2410	2414
Grafiske produkter .	107	132	24	24	30	30	31	29	38
Utekonkurrerende industri	37557	39421	9239	9131	8896	10291	9996	10294	9434
Treforedlings- produkter	6212	6871	1448	1505	1608	1652	1766	1781	1685
Kjemiske råvarer ...	6507	6517	1523	1649	1578	1757	1602	1766	1498
Raffinerte olje- produkter	5081	6263	1340	1066	1027	1648	1473	1589	1515
Metaller	19757	19770	4928	4912	4683	5234	5154	5158	4736
Hjemmekonkurrerende industri	21276	23687	5213	5041	4763	6259	5703	5803	5535
Tekstil- og bekledningsvarer ...	1182	1495	272	270	281	360	356	367	358
Trevarer, møbler og innredninger	1228	1068	271	303	288	366	289	262	239
Kjemiske og mine- ralske produkter ...	5273	6171	1232	1233	1282	1527	1522	1517	1472
Skip og oljeplatt- former, nybygde og reparasjoner	1850	1835	505	432	215	699	392	558	420
Andre verksted- produkter	11743	13118	2934	2804	2697	3308	3145	3098	3047
Skip og oljeplatt- former mv., eldre	7438	11044	1764	2640	2136	898	1722	1911	2136
Elektrisk kraft	590	701	146	119	199	126	292	249	88
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av oljeplattformer)	2369	1870	543	539	522	765	645	294	325
Bruttofrakter ved skipsfart	34635	39300	7833	8356	8899	9547	9860	10474	8596
Direkte eksport av tjenester ved olje- virksomhet	653	716	168	167	156	163	177	164	173
Rørtjenester	2861	3133	787	742	587	745	882	744	696
Utlendingers konsum i Norge	5751	6756	970	1334	2282	1165	1175	1658	2496
Tjenester ellers	12002	13216	3155	2773	3034	3040	3308	3233	3068

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

9*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A10: IMPORT. 1)
Mill.kr

	1984*	1985a	1984				1985		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Import i alt	172057	196961	40309	41496	43407	46844	46274	47067	48473
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	4998	4980	1338	1355	1042	1263	1412	1379	979
Råolje	3487	3015	917	1143	634	793	852	508	836
Bergverksprodukter	1990	2204	511	441	538	500	564	541	553
Industriprodukter	100520	117111	25276	22863	24936	27444	28301	27954	27259
Skjermet industri	4778	5712	1030	1097	1213	1438	1319	1339	1396
Nærings og nytelæsmidler	3645	4354	758	850	930	1107	982	1051	1048
Grafiske produkter .	1133	1358	272	247	284	330	337	288	348
Utekonkurrerende industri	21377	23656	5352	4722	5311	5991	6239	5866	5448
Treforedlings- produkter	2710	3161	652	644	634	780	799	762	715
Kjemiske råvarer ...	5421	5915	1342	1335	1288	1456	1502	1545	1381
Raffinerte olje- produkter	4667	4678	1219	854	1241	1353	1384	1114	1069
Metaller	8578	9902	2139	1889	2149	2401	2554	2446	2282
Hjemmekonkurrerende industri	74365	87743	18894	17044	18412	20016	20742	20749	20415
Tekstil- og be- kledningsvarer	9505	11960	2337	2010	2520	2638	2946	2512	3128
Trevarer	3793	4748	866	854	848	1226	1028	1058	1063
Kjemiske og mineral- ske produkter	17563	21036	4110	4181	4164	5109	4872	5084	5015
Skip og olje- plattformer (inkl. repara- sjoner)	11467	9550	4221	1899	3549	1799	2171	2436	1817
Andre verksted- produkter	32037	40448	7360	8101	7332	9244	9725	9658	9393
Transportmidler mv. uten tilevarende norsk produksjon	6834	7900	1187	2290	1536	1821	1684	1798	1962
Elektrisk kraft	58	787	10	15	11	23	23	107	221
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirkksomhet	3877	3631	716	1043	1246	873	648	814	1198
Skipsfartens ut- gifter i utlandet (ekskl. reparasjoner) ..	22331	25457	4842	5192	5745	6551	6305	6526	5912
Nordmenns konsum i utlandet	13008	15303	2290	2986	4766	2966	2806	3565	5412
Tjenester ellers	14953	16572	3222	4167	2954	4611	3679	3875	4140

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

10*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A11: FAKTORINNTEKT ETTER NÆRING. 1)

Mill.kr

	1984*	1985a	-----1984-----				-----1985-----		
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Faktorinntekt i alt	332248	368521	80412	78854	84240	88742	89856	87960	92207
Næringsvirksomhet	274232	304754	66291	64447	69518	73977	74615	72053	75868
Jordbruk, skogbruk, fiske og fanget	14778	17778	2682	755	8202	3138	3131	1618	9090
Utvinning og rørtrans- port av råolje og naturgass	58597	66159	14800	13524	12765	17508	18144	15664	14432
Bergverksdrift	1517	1640	379	386	348	403	426	410	368
Industri	56799	59378	14499	14242	12783	15276	14882	14832	13409
Skjernet industri ..	13261	13901	3293	3548	2945	3474	3407	3564	3139
Nærings- og nyttelsesmidler ...	7594	7694	1805	2190	1663	1937	1792	2075	1735
Grafisk produksjon og forlag	5666	6207	1488	1358	1283	1537	1615	1489	1404
Utekonkurrerende industri	12818	12074	3121	3224	3076	3396	2976	3202	2943
Treforedlings- produkter	2587	2752	629	591	625	742	740	679	662
Kjemiske råvarer .	2404	2430	585	589	580	650	517	655	597
Raffinering av jordolje	-575	-673	-71	-100	-227	-177	-354	-153	-75
Metaller	8403	7565	1978	2144	2099	2181	2073	2020	1759
Hjemmekonkurrerende industri	30720	33403	8085	7469	6761	8406	8498	8067	7327
Tekstil- og bekleddingsvarer .	1600	1701	439	401	332	427	438	431	356
Trevarer, møbler og innredninger ..	4307	4570	1086	1044	951	1225	1118	1095	1028
Kjemiske og mine- raliske produkter .	5577	6402	1344	1322	1330	1580	1566	1556	1513
Bygging av skip og oljeplattformer ..	6406	6940	1726	1606	1365	1708	1836	1695	1466
Andre verkstedprodukter	12832	13791	3489	3895	2783	3465	3541	3290	2964
Elektrisitetforsyning	9504	10456	3172	2021	1782	2529	3857	2163	1542
Bygge- og anleggs- virksomhet	17541	19658	3780	4306	4460	4994	4108	4678	5066
Varehandel	36074	39819	8545	9182	8547	9799	8951	9847	9521
Sjøfart og oljeboring	6752	7716	1520	1867	1971	1394	1961	2547	1320
Samferdsel	17449	18519	4148	4527	4444	4330	4491	4647	4562
Boligtjenester	10920	11920	2667	2732	2748	2773	2955	2945	2987
Annen privat tjenesteyting	61034	69249	14332	15308	16446	14949	16116	16614	18137
Korrekasjonssektorer ..	-16733	-17539	-4233	-4404	-4980	-3117	-4405	-3911	-4566
Offentlig forvaltning ..	58016	63767	14121	14407	14723	14765	15240	15907	16338

1) Se fotnote 1, 2 i tabell 1.

11*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B1: OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1980	1981	1982	1983	1984	1985					
						Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Råolje	2.0	2.0	2.0	2.6	2.9	3.4	3.3	3.3	3.6	3.6	3.7
Naturgass	2.2	2.2	2.1	2.1	2.3	1.8	1.7	1.6	1.9	2.2	2.7

TABELL B2: PRODUKSJONSINDEKS ETTER NÆRING OG ANVENDELSE

Sesongjusterte indekser. 1980=100.

Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1980	1981	1982	1983	1984	1985					
						Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.
Produksjon etter næring:											
Bergv.dr., industri og kraftf. 1)	100	101	100	102	104	103	105	104	105	109	108
Bergverksdrift 1)	100	101	99	102	104	105	100	104	104	120	116
Industri	100	99	97	96	99	102	103	103	102	104	105
Kraftforsyning	100	110	112	128	128	110	114	107	116	128	130
Produksjon etter anvendelse:											
Eksport 1)	100	101	104	106	113	117	117	117	117	116	117
Konsum	100	100	99	102	103	104	103	103	105	107	104
Investering 2)	100	199	116	108	108	112	112	107	106	110	113
Vareinnsats i bygg og anlegg	100	105	102	101	99	100	103	107	100	106	108
Vareinnsats ellers	100	89	95	98	100	102	100	100	103	107	107

1)Utenom utvinning av olje og naturgass.

2)Se merknad etter tabell 17.

TABELL B3: INDUSTRIPRODUKSJON - PRODUKSJONSINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1982	1983	1984	1985					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.
Industri ialt	-0.5	-0.7	2.4	3.7	4.6	5.3	2.9	2.5	1.9
Næringsmidler, drikkev. og tobakk	2.8	-1.2	-0.6	2.6	4.3	3.8	0.4	-0.6	-4.3
Tekstilvarer, bekledn.v., lær mv.	-12.2	-12.8	-1.6	3.8	7.0	8.0	3.2	3.5	5.2
Trevarer	-4.5	-0.8	-1.2	1.5	0.7	5.3	1.7	1.7	-0.5
Treforedling	-3.7	4.1	10.1	5.2	8.9	9.6	7.7	4.0	0.7
Grafisk produksjon og forlagsv.	-2.4	0.5	0.4	2.1	2.2	2.6	1.6	1.7	2.1
Kjemiske prod., mineraloljep. mv.	9.1	2.6	5.8	4.1	5.6	4.6	1.4	0.8	1.0
Mineralske produkter	-2.3	-4.4	-5.5	6.1	10.3	13.3	13.1	12.4	8.9
Jern, stål og ferrolegeringer	-12.6	7.9	11.3	4.2	4.8	7.8	6.8	3.0	-2.1
Ikke-jernholdige metaller	6.1	10.9	10.6	-3.0	-3.0	-1.8	-1.3	-3.3	-2.6
Metallvarer	-1.9	-3.2	3.1	6.6	9.5	8.9	4.8	3.3	3.9
Maskiner	0.4	0.9	4.5	8.0	7.6	8.2	7.5	7.9	7.6
Elektriske apparater og materiell	3.0	1.6	3.3	10.6	9.3	7.7	3.1	6.5	8.7
Transportmidler	0.7	-12.6	-5.4	-3.9	-2.0	-0.7	-2.6	-3.1	-2.1
Tekn. og vitensk. instr. mv.	2.0	-3.0	0.6	6.4	8.4	6.7	5.0	6.2	7.2
Industriproduksjon ellers	2.8	-7.2	-1.4	10.9	7.5	13.2	6.6	9.1	6.0

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

12*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B4: ORDRETILGANG - INDUSTRI

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	--1983--			-----1984-----			-----1985-----		
					3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordretilgang i alt	178	180	189	215	188	206	196	214	201	250	223	251	226
For eksport	185	178	195	237	192	242	215	240	219	276	193	275	242
Fra hjemmemarkedet	168	184	181	185	182	161	170	171	176	223	266	210	203

Produksjon av metaller:													
Ordretilgang i alt	154	133	198	223	207	230	232	213	225	225	250	238	227
For eksport	154	141	217	243	232	255	254	233	245	241	267	260	235
Fra hjemmemarkedet	155	102	133	158	134	142	145	152	164	168	183	172	209

Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordretilgang i alt	146	145	147	168	152	156	161	159	158	195	192	209	254
For eksport	161	158	164	213	174	166	197	201	199	257	229	200	260
Fra hjemmemarkedet	140	140	141	150	150	147	143	146	147	165	174	216	257

1) Ikke sesongjustert

TABELL B5: ORDRESESERVER - INDUSTRI

Ordreserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	--1983--			-----1984-----			-----1985-----		
					3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv

Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordreserver i alt	148	175	182	221	181	209	178	201	229	274	264	249	259
For eksport	163	183	189	259	184	254	216	224	269	328	265	231	249
Fra hjemmemarkedet	129	164	172	172	178	152	131	172	180	205	263	273	271

Produksjon av metaller:													
Ordreserver i alt	123	104	127	141	134	143	160	141	141	120	151	140	130
For eksport	123	115	152	167	162	174	193	165	168	141	176	161	148
Fra hjemmemarkedet	123	78	63	71	62	64	74	77	69	65	85	86	81

Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordreserver i alt	163	163	169	175	169	163	171	171	173	186	199	224	238
For eksport	194	190	187	202	192	174	200	193	192	224	240	256	177
Fra hjemmemarkedet	150	151	161	164	158	159	159	162	165	169	181	210	261

TABELL B6: LAGERBEHOLDNING

Lagerbeholdning i industri og engroshandel. Verdiindekser, 1982=100.

	1981	1982	1983	1984	--1983--		-----1984-----				-----1985-----		
					3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Industri og engroshandel:													
Lager i alt:	97	100	90	87	90	86	85	84	92	87	88	84	87
Norskproduserte varer:													
For innenlandsk bruk	96	100	101	96	103	97	96	90	102	96	97	91	95
For eksport	92	100	74	72	75	66	66	70	78	75	75	72	79
Importerte varer:													
Lager i alt	103	100	90	87	83	88	87	90	89	83	86	85	81
Industri:													
Lager i alt	98	100	87	84	84	82	82	84	86	83	83	83	80
Lager av egne produkter	95	100	86	83	85	80	81	81	85	83	84	83	83
Lager av råstoffer	104	100	89	87	80	86	84	92	90	82	81	83	75
Lager etter vare:													
Jern og stål	108	100	86	79	89	84	83	77	80	76	92	82	82
Andre uedle metaller	92	100	57	59	53	52	47	51	65	71	68	59	60
Tre- og treforedl.prod.	97	100	93	86	91	83	94	90	85	75	85	81	77

TABELL B7: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte. 1000 personer.

	1982	1983	1984	1985	1983	-----1984-----				-----1985-----			
					4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:													
Kvinner	25	33	28	28	26	25	27	35	24	26	23	38	23
Menn	27	35	33	24	25	35	36	35	27	31	21	25	18
Totalt	52	67	61	52	51	60	63	70	51	58	44	63	42
Tallet på sysselsatte:	1946	1957	1970	2012	1975	1975	1978	1947	1979	1991	2009	2007	2042

TABELL B8: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKONTORENES REGISTRERINGER

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

		1983	1984	1985	-----1985-----					
					Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.
Sesongjusterte tall:										
Registrerte arbeidsløse	1000 pers.	63.6	66.6	51.4	54.6	50.9	47.6	45.6	40.8	36.4
Ujusterte tall:										
Registrerte arbeidsløse	1000 pers.	63.5	66.6	51.4	50.2	53.6	43.1	40.7	38.7	42.7
Herav: Permitterte	1000 pers.	10.8	8.3	5.6	3.0	2.8	2.8	3.7	3.8	5.9
Ledige plasser 1)	1000 pers.	3.3	4.3	5.8	5.2	5.5	5.6	6.3	5.5	4.5
Arbeidsløshetsprosent		3.8	3.9	3.0	2.9	3.1	2.5	2.4	2.3	2.5
Arb.løse/led.plasser 1)		22.0	16.1	8.9	9.7	9.7	7.7	6.5	7.0	9.5

1) Tallene for ledige plasser fra og med januar 1983 er ikke uten videre sammenliknbare med tall for tidligere år på grunn av endringer i beregningsmetoden.

14*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B9: INDUSTRIINVESTINGER I VERDI - INVESTERINGSUNDERSØKELSEN

Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.
Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1983	1984	1985	-----1984-----				-----1985-----			
				1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Utførte	1556	1855	..	1629	1599	1864	2329	1883	2259	2414	..
Antatte	1739	2000	2649	1890	1921	2033	2158	2415	2397	2784	2998

TABELL B10: BOLIGBYGGING

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene
viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	-----1985-----						
				Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	
Boliger satt igang		3.1	2.6	2.2	2.7	2.2	2.2	2.1	2.0	2.4
Boliger under arbeid		34.1	33.9	29.8	29.5	25.5	27.6	28.5	24.7	28.7
Boliger fullført		3.2	2.7	2.6	2.0	2.3	2.5	2.3	1.5	1.7

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

TABELL B11: DETALJOMSETNINGSVOLUM

Sesongjustert indeks. 1979=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av
månedstallene for det samme året.

	1980	1981	1982	1983	1984	-----1985-----					
						Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.
Omsetning ialt	101	102	102	101	102	109	113	113	111	118	122

TABELL B12: DETALJOMSETNINGSVOLUM MV.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et
tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1982	1983	1984	-----1985-----					
				Mai	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.
Omsetning ialt	-0.2	-0.9	1.1	8.7	11.6	10.7	12.5	12.1	13.2
Detaljomsætning etter næring:									
Nærings- og nytelseemidler	-3.9	-2.0	-0.5	-0.9	0.3	-0.8	0.9	-0.3	-0.7
Bekledning og tekstilvarer	-1.7	-1.8	1.7	5.6	5.0	2.8	6.6	10.3	14.6
Møbler og innbo	1.5	1.5	2.6	4.5	7.2	8.3	10.1	8.5	9.5
Jern, farge, glass, stent. og sport	1.5	-3.6	1.0	0.0	2.1	2.1	1.4	1.4	3.5
Ur, opt., musikk, gull og sølv	5.1	-0.2	-0.4	0.7	2.2	2.5	3.5	2.9	2.0
Motorkjøretøyer og bensin	4.6	-0.9	2.3	26.5	33.6	32.9	35.7	35.0	36.6
Reg. nye personbiler	10.6	-4.9	-1.7	45.3	49.6	53.7	56.6	56.9	59.4

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode
året før for summen av omsetningsverdien for den aktuelle måneden,
måneden før og måneden etter.

15*
 KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B13: TIMEFORTJENESTE

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
 Kroner.

	1982	1983	1984	-1983	-----1984-----				-----1985-----		
				4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Industri, kvinner	41.5	45.3	49.1	46.9	47.2	48.3	50.1	51.0	51.3	52.2	53.1
Industri, menn	49.8	54.0	58.6	55.6	55.9	57.7	59.8	60.9	61.3	62.9	63.6
Bygge- og anl., menn	58.7	61.9	65.9	63.4	62.9	64.9	67.4	68.3	68.6	70.2	71.1

TABELL B14: KONSUMPRISINDEKSEN.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1983	1984	1985	-----1985-----						
				Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.	
Ialt		8.4	6.3	5.7	5.8	5.6	5.8	5.6	5.8	5.6
Varer og tjenester etter konsumgruppe:										
Matvarer ialt		8.1	6.9	6.5	6.2	6.3	7.2	6.5	6.3	6.4
Drikkevarer og tobakk		10.1	5.4	4.4	4.1	4.0	4.9	5.0	4.9	5.1
Klær og skotøy		5.3	5.7	7.2	8.4	6.2	7.1	7.0	7.6	7.9
Bolig, lys og brensel		9.9	7.7	6.2	5.8	5.8	5.9	5.9	6.0	6.0
Møbler og husholdningsartikler		7.9	4.7	4.8	4.4	4.6	5.1	5.0	5.1	5.1
Helsepleie		6.6	5.0	6.4	5.7	7.1	8.1	8.1	8.2	8.2
Reiser og transport		9.9	6.3	3.7	4.1	3.7	3.3	3.2	3.6	2.9
Fritidsysler og utdanning		6.6	6.3	6.4	6.7	6.5	6.3	6.4	6.7	6.0
Andre varer og tjenester		8.9	4.6	6.0	7.4	7.8	7.4	7.2	7.3	7.3
Varer og tjenester etter leveringssektor:										
Jordbruksvarer		7.3	5.7	6.0	5.6	6.4	8.3	7.2	7.2	7.2
Andre norskproduserte konsumvarer		8.6	7.0	5.7	5.8	5.3	5.3	5.4	5.4	5.2
Importerte konsumvarer		6.9	5.7	5.9	6.5	5.5	5.9	5.4	5.8	5.8
Husleie		9.2	7.4	4.9	4.2	4.2	4.3	4.3	4.3	4.5
Andre tjenester		10.5	5.6	5.5	5.9	6.2	5.9	6.2	6.3	5.8

TABELL B15: ENGROSPRISER.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1983	1984	1985	-----1985-----						
				Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.	
Ialt		5.8	6.3	5.0	5.2	4.5	4.1	3.6	3.4	3.4
Matvarer og levende dyr		5.6	7.3	7.6	8.0	7.3	6.2	6.3	6.6	6.3
Drikkevarer og tobakk		9.5	6.3	5.3	5.4	5.5	5.7	5.8	5.8	4.7
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.		2.6	10.1	2.3	3.0	0.3	0.1	-1.2	-2.0	-1.6
Brenselstoffer, -olje og el.kraft		8.6	7.7	5.0	4.2	2.7	2.9	1.7	2.5	3.0
Dyre- og plantefett, voks		13.1	24.0	-1.0	-4.1	-6.1	-8.7	-11.9	-14.2	-14.6
Kjemikalier		5.0	5.7	2.6	2.4	2.2	2.5	1.6	1.7	1.0
Bearbejdede varer etter materiale		4.7	5.3	4.2	4.4	4.3	3.6	3.3	2.8	2.8
Maskiner og transportmidler		5.2	3.7	4.4	4.7	4.8	4.4	3.8	3.5	3.7
Forekjellige ferdigvarer		5.6	4.9	5.1	5.7	5.7	5.8	5.6	4.9	4.5

16*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B16: UTENRIKSHANDELEN - VERDITALL

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken.1). Milliarder kroner. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	1985	1985					
						Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
Eksport	4.3	4.4	5.0	5.8	6.2	6.4	6.4	5.6	6.7	5.8	5.9
Import	7.1	7.6	7.6	9.0	10.7	10.5	10.8	10.3	12.0	11.7	11.5

1)Eksport er regnet uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
Import er regnet uten skip og oljeplattformer.

TABELL B17: UTENRIKSHANDELEN - INDEKSER

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken.1). 1980=100. Årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1983		1984				1985		
				3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv
Sesongjusterte tall:												
Eksportvolum	102	112	117	113	114	114	114	121	121	121	122	121
Importvolum	99	96	110	96	99	104	112	110	114	122	119	120
Ujusterte tall:												
Eksportpriser	110	114	128	115	119	125	127	127	131	133	135	134
Importpriser	112	116	120	116	115	117	118	121	123	125	128	129

1)Eksport er regnet uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
Import er regnet uten skip og oljeplattformer.

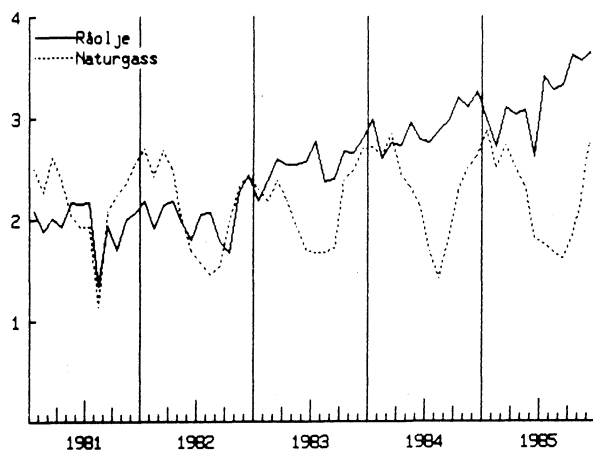
MERKNAD TIL TABELL B2.

2) For tilbakegående år er produksjonsindeksen etter anvendelse avstemt mot de endelige, årlige nasjonalregnskapene, der verdien av skip og oljeplattformer først regnes som investert når skipet er ferdigbygd eller plattformen er slept ut på feltet. I byggeperioden regnes produksjonen som levert til lager av varer under arbeid og ikke investeringer, noe som vil gi store variasjoner i indeksen mellom de berørte årene.

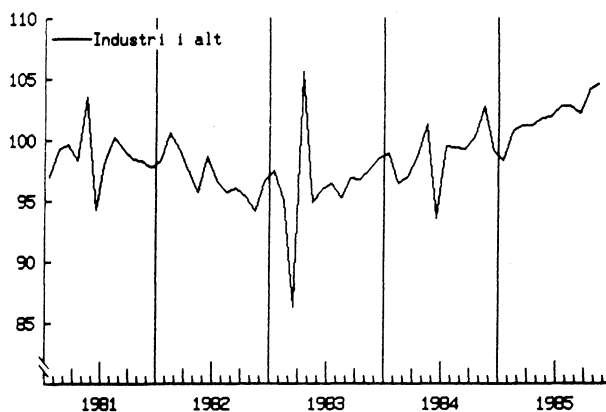
17*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

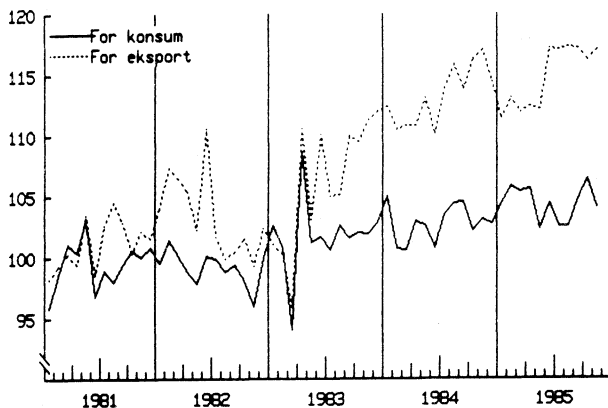

PRODUKSJONSINDEKS.
Sesongjustert. 1980=100

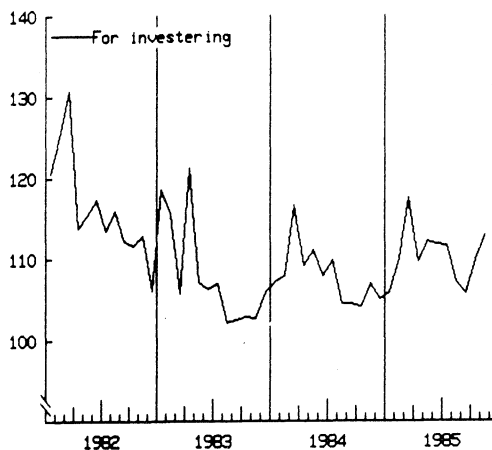
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE.

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

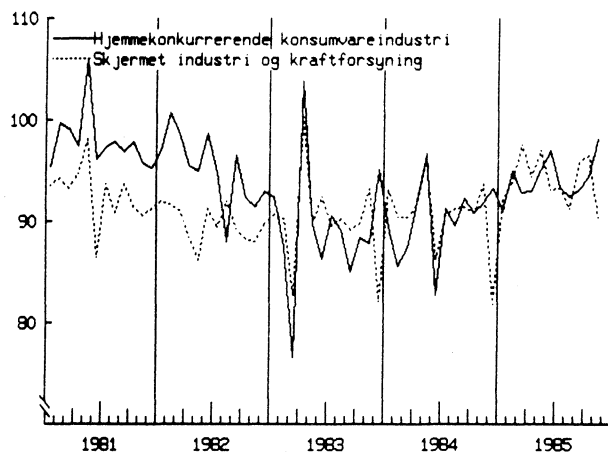
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE.

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

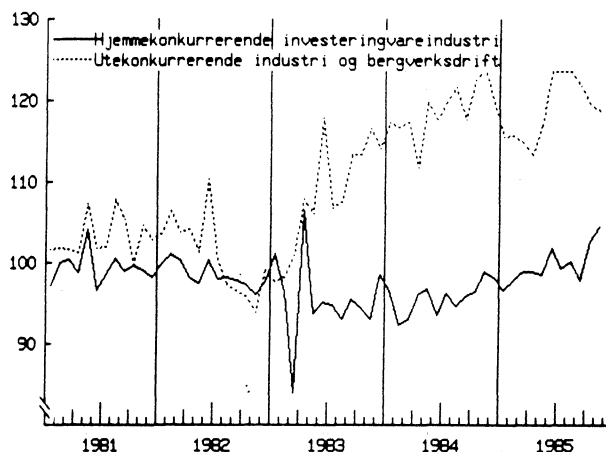
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE.

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

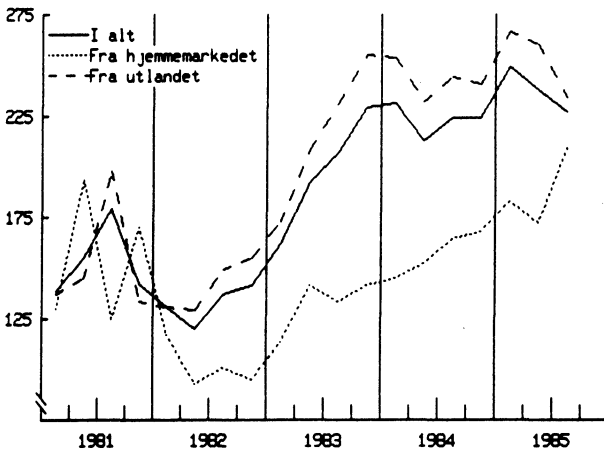
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE.

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

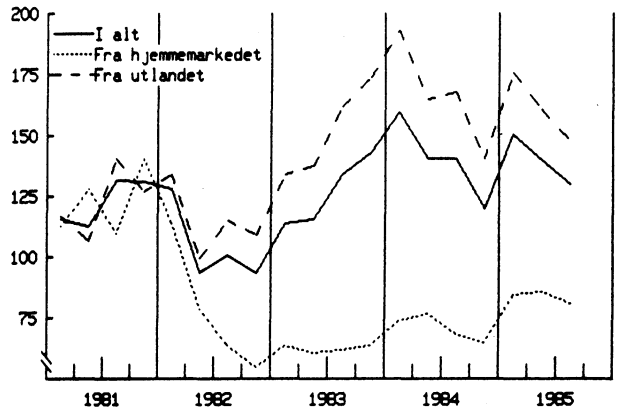

18*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

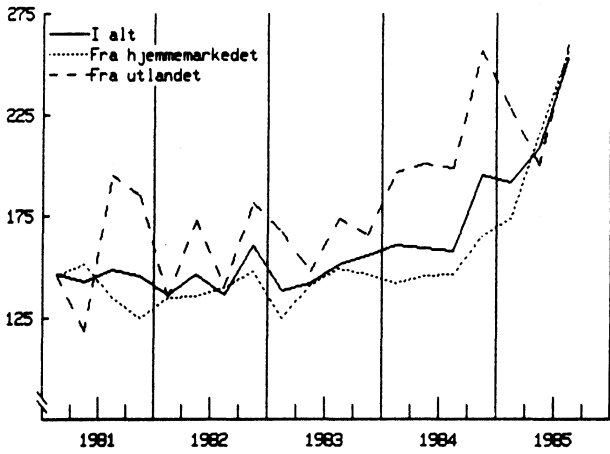
ORDRETILGANG
Metaller.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

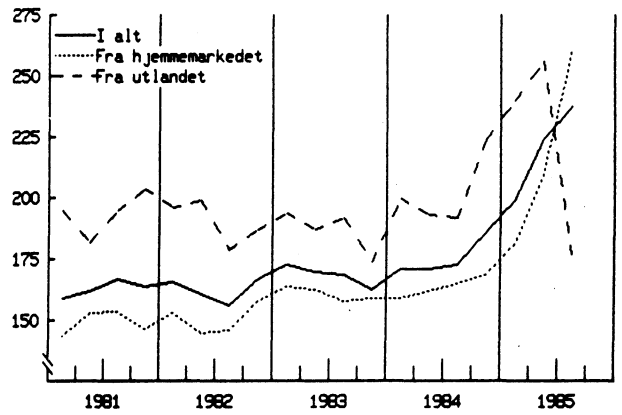
ORDRERESERVER
Metaller.
Ujustert verdiindeks. 1976=100

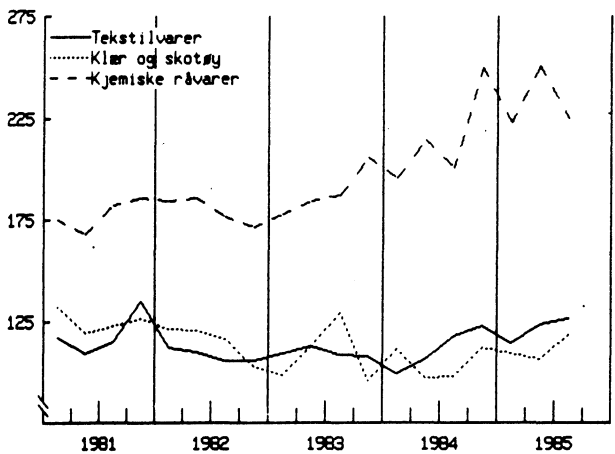
ORDRETILGANG.
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

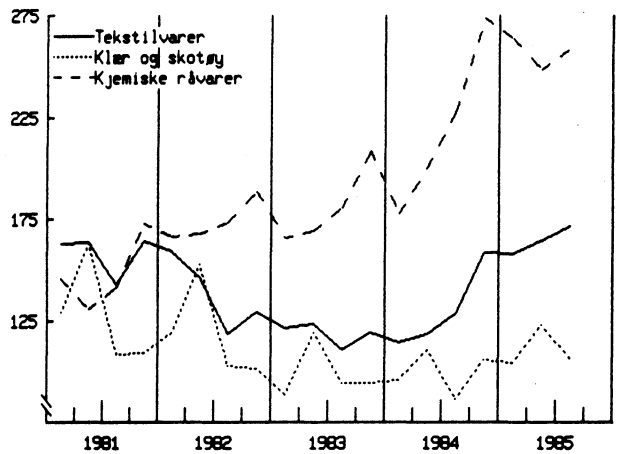
ORDRERESERVER
Verkstedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Ujustert verdiindeks. 1976=100

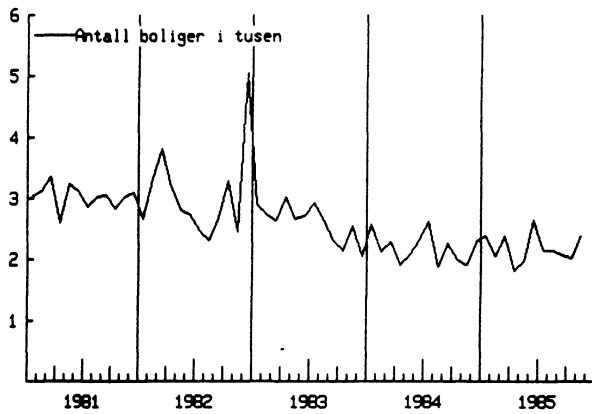
ORDRETILGANG.
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

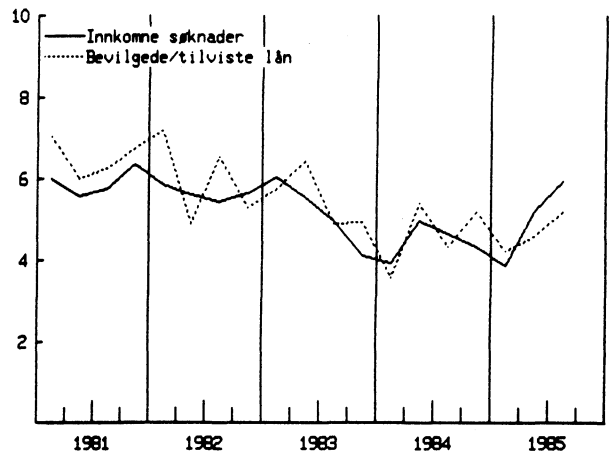
ORDRERESERVER
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer
Ujustert verdiindeks. 1976=100

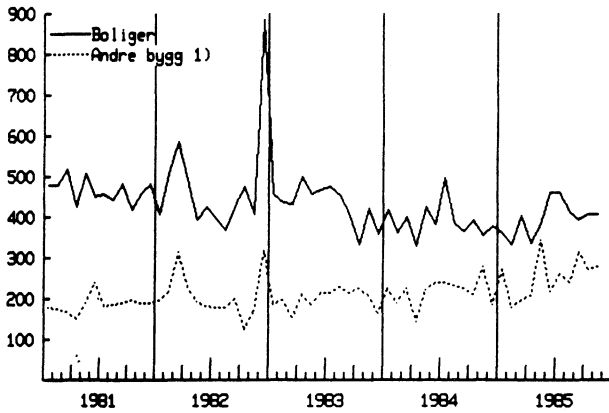
BYGG.
Boliger satt i gang. Sesongjustert.

BOLIGLÅN NYE BOLIGER
Antall Husbanklån og PSV-tilvisninger i 1000.
Sesongjustert.

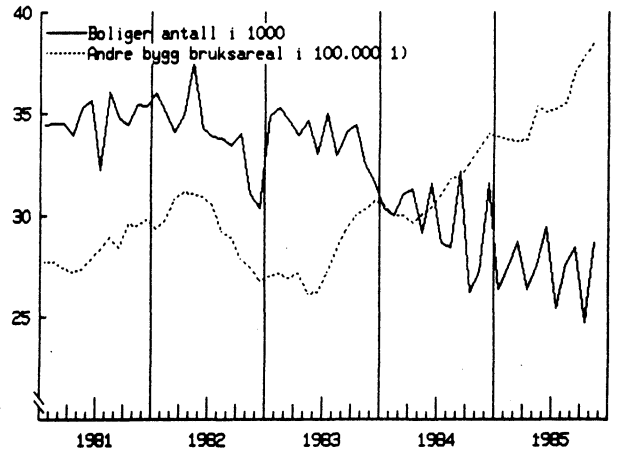

BYGG SATT I GANG
Bruksareal i 1000 kvm. Sesongjustert.

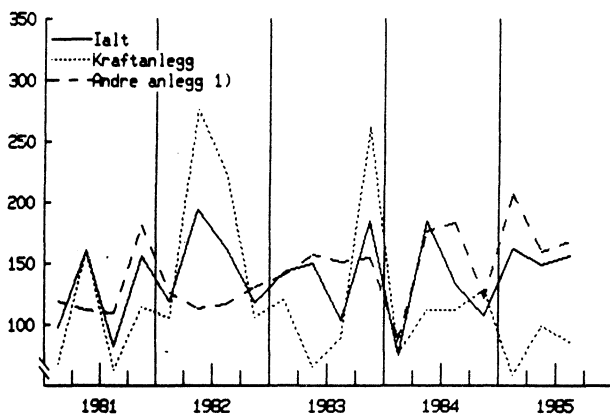
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

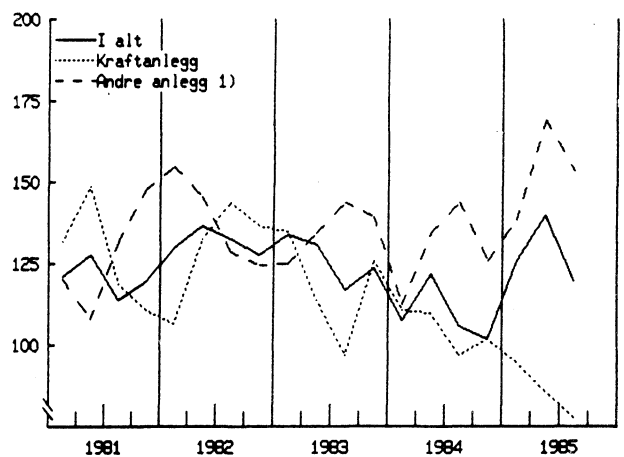
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordretilgang. Verdiindeks 1976=100.

1) Sesongjustert.

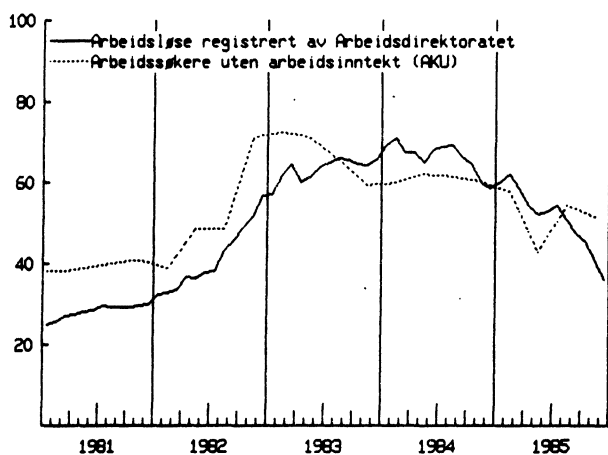
ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordreservert. Verdiindeks 1976=100.

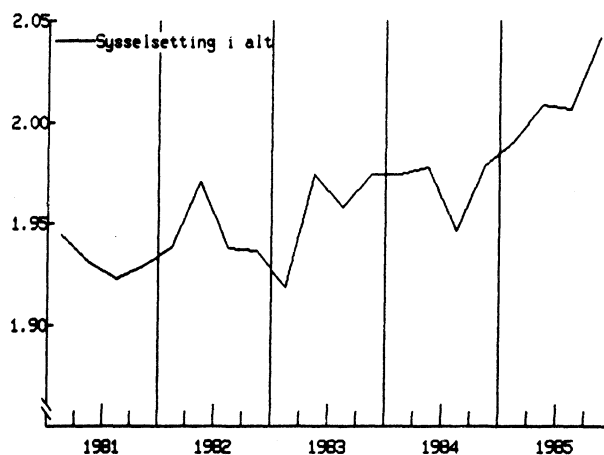
1) Sesongjustert.

ARBEIDSLLEDIGE.

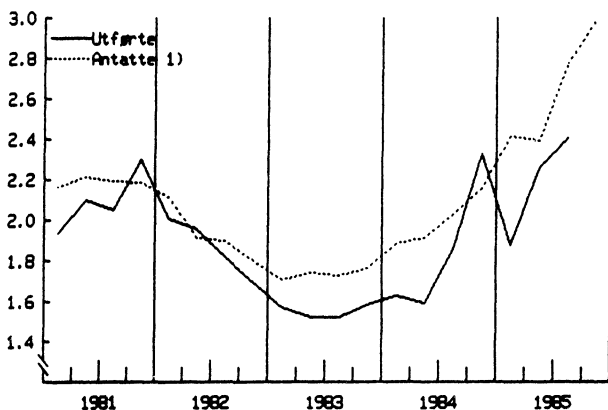
Registrerte arbeidsløse ved arbeidskontorene og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Sesongjusterte tall i tusen.

TOTAL SYSSELSETTING IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN. 1000 000 personer.

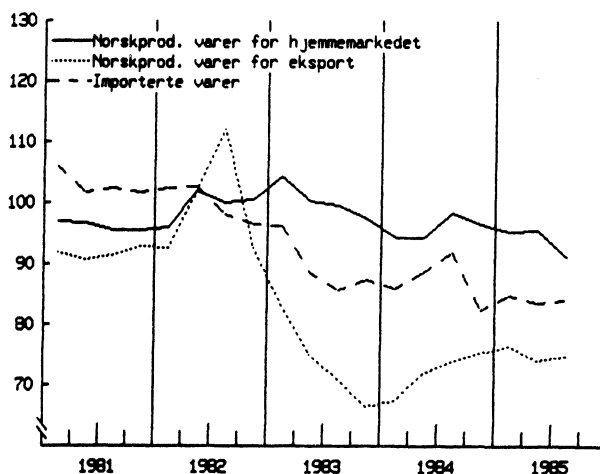
ANTATTE OG UTFØRTE INVESTERINGER I INDUSTRIEN.
 Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

1) Anslag gitt i samme kvartal.

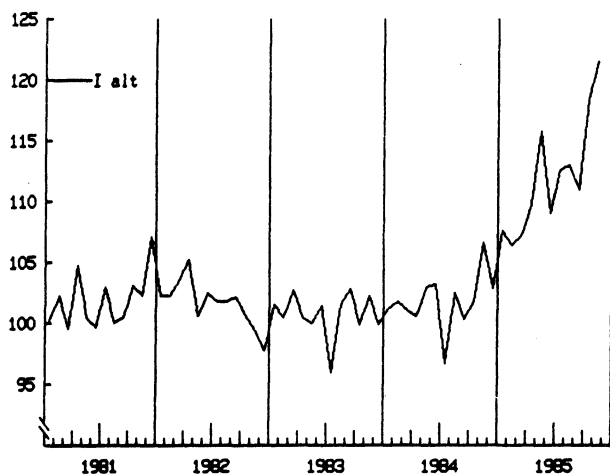
LAGER.

Industri og engroshandel. Sesongjustert volumindeks. 1982=100

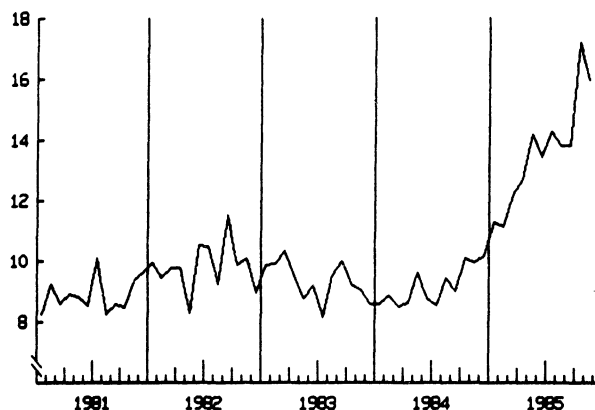
DETALJOMSETNING.

Sesongjustert volumindeks. 1979=100

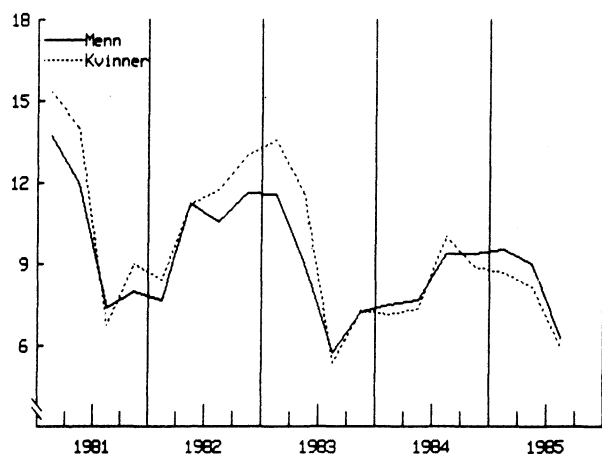
REGISTRERTE NYE PERSONBILER.

1000 stk. Sesongjustert.

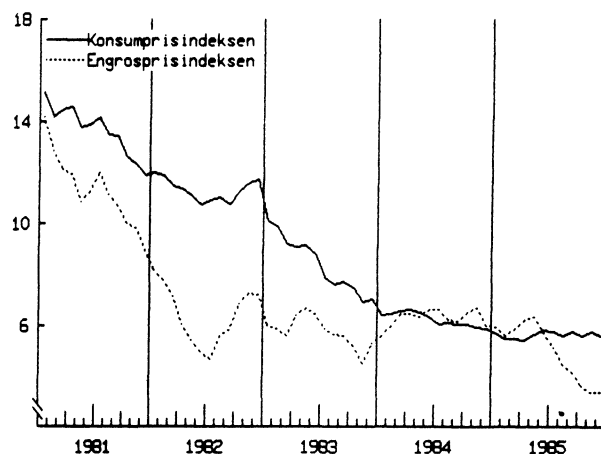
LØNNINGER.

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri, prosentvis endring fra ett år tidligere.

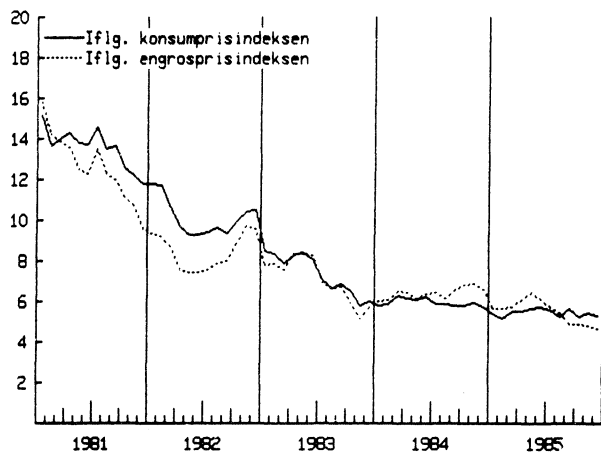
INNENLANDSKE PRISER.

Prosent endring fra ett år tidligere.

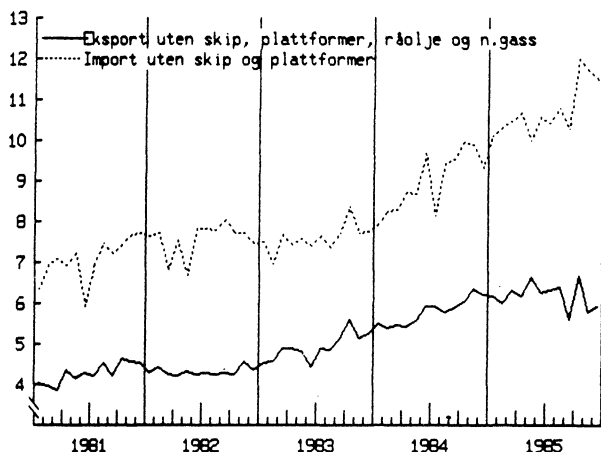
PRISSTIGNING FOR KONSUMVARER 1).

Prosent endring fra ett år tidligere.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.

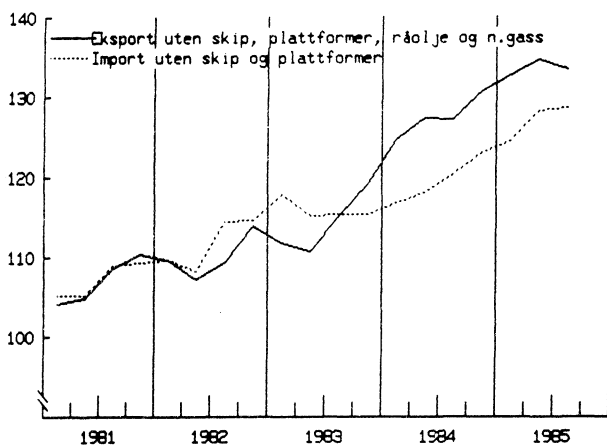
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer levert til konsum.

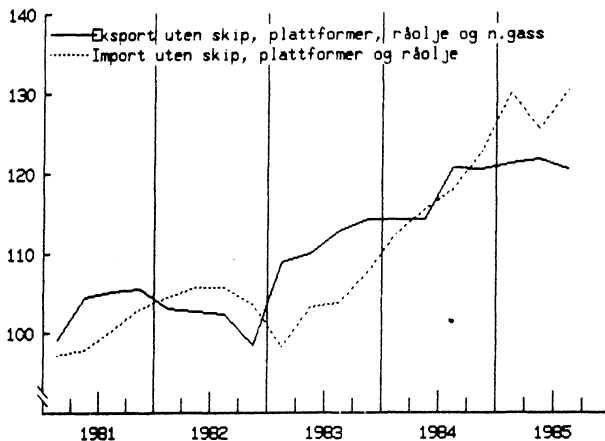
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.

Prisindekser (enhetspriser). 1980=100.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.

Sesongjustert volumindeks. 1980=100

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C1: PRODUKSJON AV RÅOLJE PÅ NORSK SOKKEL. 1000 TONN. 1)

	Total	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Murchison	Valhall
1980	24.451	21.531		2.839	81	
1981	23.450	16.273		6.575	602	
1982	24.515	14.150		9.441	857	67
1983	30.482	13.031		15.803	880	769
1984*	35.043	11.536	38	18.631	2.425	2.412
1985*	38.410	10.417	60	24.036	1.445	2.452
1985*						
Januar	2.997	958	7	1.596	199	237
Februar	2.725	846	7	1.480	181	211
Mars	3.111	920	7	1.782	154	248
April	3.033	886	7	1.764	137	240
Mai	3.079	901	6	1.816	102	254
Juni	2.617	818	4	1.462	89	243
Juli	3.403	894	3	2.179	98	230
August	3.278	854	2	2.160	101	161
September	3.318	835	3	2.243	92	144
Oktober	3.622	861	5	2.504	100	152
November	3.571	813	4	2.496	93	165
Desember	3.656	831	5	2.554	99	167

1) Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.

3

TABELL C2: PRODUKSJON AV NATURGASS PÅ NORSK SOKKEL. MILLIONER SM .

	Total	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Murchison	Valhall
1980	25.973	15.938	9.991	44		
1981	26.162	14.760	11.312	86		4
1982	25.534	14.583	10.810	109		31
1983	25.831	13.690	11.797	234	22	88
1984*	27.482	12.985	13.679	246	83	488
1985*	26.668	11.653	13.691	827	61	435
1985*						
Januar	2.874	1.256	1.542	23	6	47
Februar	2.515	1.082	1.365	23	6	39
Mars	2.732	1.174	1.480	26	4	48
April	2.525	1.061	1.386	27	6	46
Mai	2.334	1.068	1.188	26	5	46
Juni	1.823	965	789	20	5	44
Juli	1.765	977	712	30	5	41
August	1.685	908	712	35	6	24
September	1.615	778	778	31	5	22
Oktober	1.854	772	917	136	5	24
November	2.295	774	1.358	131	5	27
Desember	2.651	838	1.464	319	3	27

1) Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.

23*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C3: LETEAKTIVITET PÅ NORSK SØKKEL. 1)

	Antall hull påbegynt			Boremeter	Borefartøydøgn			Gjennom- snitt vanndyp (m)	Gjennom- snitt totaldyp (m)
	Totalt	Undersøk- elseshull	Avgrens- ningshull		Totalt	Norske	Uten- landske		
1980	36	26	10	136683	3877			176	3115
1981	39	26	13	135054	4131			181	3235
1982	49	35	14	155299	4376			162	3314
1983	40	33	7	135801	3900			201	3155
1984	47	35	12	149034	4235	3803	432	213	3116
1985	50	29	21	140778	4037	3544	493	235	3208
1985									
Januar	2	2	-	9977	310	248	62		
Februar	5	4	1	9550	272	213	59		
Mars	5	3	2	14966	324	287	37		
April	3	1	2	11449	358	328	30		
Mai	5	3	2	14284	396	365	31		
Juni	4	2	2	9532	265	235	30		
Juli	4	1	3	10911	387	352	35		
August	6	5	1	18493	407	351	56		
September ...	2	-	2	10359	334	304	30		
Oktober	5	3	2	7861	321	268	53		
November	4	3	1	8554	314	274	40		
Desember	5	2	3	14842	349	319	30		

1) Kilde: Oljedirektoratet.

TABELL C4: PÅLØPTE KOSTNADER TIL LETING ETTER OLJE OG GASS PÅ NORSK SØKKEL.1)
MILLIONER KRONER.

	-----1984-----				-----1985-----		
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Letekostnader i alt	1231	2002	1906	2352	1481	1955	2140
Undersøkelsesboringer .	985	1453	1443	1729	1176	1448	1523
Borefartøyer	431	594	564	733	540	617	783
Transportkostnader ..	123	163	164	221	127	161	145
Varer	168	272	240	308	190	210	198
Tekniske tjenester ..	262	423	475	467	319	460	397
Generelle undersøkelser	36	147	147	168	63	103	176
Feltevaluering og feltutvikling	144	219	174	284	89	201	201
Administrasjon og andre kostnader	66	183	142	171	153	202	236

1) Tabellen dekker letefasen, dvs. kostnader som påløper etter at letetillatelse er gitt og fram til en eventuell utbygging er godkjent av myndighetene.

INDIKATOREN FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C5: PALØPTE INVESTERINGSKOSTNADER TIL FELTUTBYGGING PÅ NORSK SØKKEL. 1)
MILLIONER KRONER.

	-----1984-----				-----1985-----		
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.
Feltutbygging i alt	2361	3961	3926	4249	3531	5176	4473
Varer	1401	2699	1865	2241	1826	2859	2171
Bærestruktur inkl. utrustning av skaft ...	390	589	599	690	524	794	540
Dekk/dekkramme	422	1214	449	575	486	714	586
Moduler	533	789	766	834	715	1006	773
Andre varer	56	107	51	92	99	345	272
Tjenester	960	1195	2020	1838	1515	2136	2159
Prosjektering og prosjekttjenester	486	481	517	765	555	726	841
Maritime tjenester	103	263	801	247	215	541	398
Andre tjenester 2)	25	132	216	307	206	289	205
Egne arbeider 2)	346	319	486	519	540	580	715
Produksjonsboring	-	67	41	170	190	181	143

1) Omfatter Statfjord C, Heimdal, Ekofisk vanninjeksjon, Ula , Gullfaks A og B, Oseberg A og B.

2) Driftsforberedelseskostnader er inkludert.

25*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C6: RÅOLJEPRISER PR. FAT. 1)

	Normpriser i US\$			Offisielle salgspriser i US\$			Spotpriser i US\$			Eksportpris for verden 2)		Spotpris i Nkr	
	Ekofisk fjord	Stat- blend	Brent-	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Ekofisk	US\$	Nkr	Ekofisk
1984													
Januar				29.00	26.00	30.00	28.64	26.35	29.73	29.64	28.61	225.16	233.27
Februar	30.10	29.66	30.10	29.00	26.00	30.00	28.61	26.66	30.25	30.05	28.61	220.30	231.39
Mars				29.00	26.00	30.00	28.57	26.87	30.23	30.18	28.62	214.65	226.35
April				29.00	26.00	30.00	28.45	26.99	30.20	30.25	28.62	217.23	229.60
Mai	30.05	29.60	30.05	29.00	26.00	30.00	28.43	27.08	30.06	29.91	28.65	223.76	233.60
Juni				29.00	26.00	30.00	28.12	27.12	29.57	29.43	28.65	224.04	230.14
Juli				29.00	26.00	30.00	27.72	26.70	28.67	28.78	28.65	235.22	236.28
August	29.10	28.75	29.15	29.00	26.00	30.00	27.79	26.75	28.47	28.57	28.58	237.21	237.13
September				29.00	26.00	30.00	27.94	27.06	28.63	28.56	28.73	247.37	245.90
Oktober				29.00	26.00	30.00	27.85	26.80	28.63	27.88	28.59	253.59	247.30
November	28.00	27.70	28.10	29.00	26.00	30.00	27.96	26.59	28.04	27.80	28.43	247.34	241.86
Desember				29.00	26.00	30.00	27.78	26.29	27.84	27.05	28.43	255.30	242.91
1985													
Januar	26.80	26.60	26.90	29.00	26.00	30.00	28.08	26.70	27.53	27.05	28.38	260.24	248.05
Februar	27.35	27.15	27.45	28.00	26.50	28.65	27.91	26.65	28.55	28.73	28.13	265.83	271.50
Mars	28.05	27.85	28.15	28.00	26.50	28.65	27.81	26.63	28.44	28.28	27.96	265.06	268.09
April				28.00	26.50	28.65	27.50	26.25	27.90	27.40	27.77	247.15	243.86
Mai	27.40	27.10	27.40	28.00	26.50	28.65	26.85	25.20	27.00	27.00	27.67	247.92	241.92
Juni				28.00	26.50	28.65	27.10	25.05	26.90	26.85	27.37	241.40	236.82
Juli				28.00	26.00	28.65	27.25	25.10	27.30	27.30	27.21	229.92	230.69
August	27.05	26.80	27.00	28.00	26.00	28.65	27.60	25.50	28.10	27.70	27.11	223.12	227.97
September				28.00	26.00	28.65	28.00	25.75	28.40	28.00	27.29	227.60	233.52
Oktober				28.00	26.00	28.65	27.80	25.60	29.15	29.15	27.41	216.81	230.58
November				28.00	26.00	28.65	27.95	25.75	30.65	30.00	27.61	215.36	234.00
Desember				28.00	26.00	28.65	27.90	25.95	26.75	26.55	27.40	209.61	203.11

1) Kilder: Normpriser: Olje- og energidepartementet. (Faktaheftet).

Offisielle salgspriser: Petroleum Economist til 1984. IEA Oil Market Report fra 1985

Spotpriser: OPEC Bulletin til mars 1985. IEA Oil Market Report fra april 1985.

Eksportpris for verden: Oil and Gas Journal.

Valutakurser: Statistisk Månedshefte.

2) Offisielle salgspriser veid sammen med eksportvolum.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL D1: BRUTTONASJONALPRODUKT

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	-0,9	3,0	2,0	3,5	2 1/2	3 1/2
Frankrike	0,2	1,8	0,7	1,6	1	2
Italia	0,1	-0,5	-0,4	2,6	2 1/4	2 1/2
Japan	4,0	3,3	3,4	5,8	5	3 1/2
USA	2,5	-2,1	3,7	6,8	2 1/2	2 3/4
Storbritannia	-1,5	1,9	3,2	2,6	3 1/4	2 1/4
Sverige	-0,3	0,8	2,5	3,4	2 3/4	1/2
Forbundsrepublikken Tyskland	-0,2	-1,0	1,5	2,7	2 1/4	3 1/4
Norge	0,9	0,3	3,9	3,8	4,4	2 1/4

Kilde: OECD.

TABELL D2: PRIVAT KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	-2,3	1,5	1,7	2,7	2 1/2	2 1/4
Frankrike	2,0	3,4	1,0	0,7	2	1 3/4
Italia	0,8	-0,7	-0,5	1,9	2 1/4	1 3/4
Japan	0,8	4,3	3,4	2,8	2 3/4	3 3/4
USA	2,0	1,3	4,8	5,3	4	2 1/4
Storbritannia	-0,1	0,7	4,0	1,7	2 1/4	3 3/4
Sverige	-0,5	1,4	-1,7	1,3	2 1/4	3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-0,6	-1,3	1,1	0,6	1 1/4	3
Norge	1,1	1,8	1,2	1,5	7,5	3 1/4

Kilde: OECD.

TABELL D3: OFFENTLIG KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	2,6	2,8	0	-0,6	0	1/4
Frankrike	2,2	2,5	1,4	0,2	0	1/2
Italia	3,0	2,6	2,4	2,7	2	1 1/2
Japan	5,2	1,8	2,9	2,3	2 3/4	2 1/4
USA	0,9	2,0	-0,3	3,5	5 1/4	2 3/4
Storbritannia	0	0,9	1,9	1,0	1	3/4
Sverige	2,0	0,8	0,9	1,9	1	1
Forbundsrepublikken Tyskland	1,5	-0,9	0,3	2,4	1 1/4	1 1/2
Norge	6,1	3,9	3,7	2,0	3,2	1 3/4

Kilde: OECD.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL D4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST REALKAPITAL

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	-19,2	5,4	3,3	12,5	8 3/4	9
Frankrike	-1,6	0,7	-2,3	-2,2	0	2 1/2
Italia	0,6	-5,2	-3,8	4,1	5 1/4	4 1/4
Japan	3,6	1,9	0,7	5,7	5 1/4	4 3/4
USA	3,1 1)	-6,8 1)	9,7 1)	18,0 1)	5 1/4 1)	1 1/2 1)
Storbritannia	-8,5	6,4	4,6	8,2	2 3/4	2
Sverige	-5,3	-1,1	1,1	4,0	6 1/2	-2 3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-4,2	-5,3	3,2	0,8	-1	4 3/4
Norge	17,9	-11,0	1,5	11,1	-13,8	15 1/2

Kilde: OECD. 1) Private bruttoinvesteringer.

TABELL D5: EKSPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	8,2	2,6	3,4	3,8	4 3/4	5 1/4
Frankrike	5,3	-2,6	4,4	6,8	2 1/2	2 3/4
Italia	4,1	1,2	3,5	6,2	5	3 3/4
Japan	15,9	3,5	4,7	18,1	7 3/4	3 1/4
USA	0,7	-7,8	-5,6	4,7	-4 1/4	3 1/4
Storbritannia	-1,8	1,2	2,2	6,9	7 1/2	2
Sverige	1,1	4,4	10,5	6,5	2 1/4	3 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	8,4	3,2	-0,2	8,0	7 1/2	5
Norge	1,4	-0,1	7,3	5,1	4,9	3/4

Kilde: OECD.

TABELL D6: IMPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose
Danmark	-1,7	2,9	0,7	6,2	6 1/4	5
Frankrike	1,6	6,8	-0,6	2,3	2 3/4	3 1/2
Italia	-5,1	1,7	0,2	9,7	8 3/4	3 1/2
Japan	5,5	2,6	-4,5	12,5	1 3/4	5 1/4
USA	7,0	1,3	7,6	27,0	7	3 1/2
Storbritannia	-3,5	4,8	6,1	9,4	4 1/4	4
Sverige	-7,1	4,3	0	4,7	7 3/4	3
Forbundsrepublikken Tyskland	0,7	-0,1	0,8	5,5	5	5
Norge	1,5	3,7	0,1	6,2	7,0	3 1/4

Kilde: OECD.

28*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL D1: S V E R I G E

		1983	1984	1985	1985					
					Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	101.0	109.5	..	110.4	115.8	114.8	113.1
Arbeidsløshet	1000 personer	151	136	125	124	117	130	110	117	124

Ujusterte tall:										
Ordretilgang 1)	1980=100	144.7	164.9	..	102.0	180.0	183.0	195.0
Konsumpriser	1980=100	132.6	143.2	..	153.8	153.8	154.5	155.5	156.5	..

1)Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

TABELL D2: S T O R B R I T A N N I A

		1983	1984	1985	1985					
					Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	96.9	100.6	..	102.4	103.4	103.2	104.0
Ordretilgang 1)	1980=100	103.3	112.0	..	93.5	104.3	97.8
Detaljometningsvolum	1980=100	107.1	110.6	115.3	116.0	117.5	115.9	114.1	117.6	117.9
Arbeidsløshet	1000 personer	2912	3047	3166	3176	3183	3179	3173	3165	3180

Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	127.1	133.4	141.5	142.5	142.9	142.8	143.0	143.5	143.3

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL D3: F O R B U N D S R E P U B L I K K E N T Y S K L A N D

		1983	1984	1985	1985					
					Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	96.1	99.5	..	108.5	105.1	105.7	108.9	109.6	..
Ordretilgang 1)	1980=100	91.6	96.2	..	108.0	102.0	105.0	108.0	106.0	..
Detaljometningsvolum	1980=100	95.9	96.2	..	99.0	99.0	97.0	98.0	97.0	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2266	2266	2306	2306	2303	2295	2286	2293	2288
Konsumpriser	1980=100	115.6	118.4	121.0	121.0	120.9	121.0	121.3	121.5	121.6

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL D4: F R A N K R I K E

		1983	1984	1985	1985					
					Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	97.2	99.8	..	101.7	101.7	99.6	100.6
Arbeidsløshet	1000 personer	2041	2309	2396	2414	2425	2384	2368	2355	2322

Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	138.6	149.2	157.9	158.9	159.1	159.3	159.8	160.1	160.3

KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL D5: U S A

		1983	1984	1985	-----1985-----					
					Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Des.

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	100.4	112.1	114.6	114.3	115.3	115.1	114.7	115.2	116.0
Ordretilgang 1)	1980=100	110.7	126.7	131.3	131.5	135.7	134.4	131.7	131.3	132.9
Detaljomsætningsvolum 2)		47.8	51.8	..	54.1	55.4	56.5	54.0	54.3	..
Arbeidsløshet	1000 personer	10690	8523	..	8451	8127	8274	8291	8140	..
Konsumpriser	1980=100	120.9	126.1	..	130.6	130.9	131.1	131.5	132.3	..

1) Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.

2) Mrd. dollar i 1972-priser

TABELL D6: J A P A N

		1982	1983	1984	-----1985-----					
					Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon 1)	1980=100	101.3	104.8	116.5	122.3	124.4	122.8	121.4	122.6	121.4
Ordretilgang 2)	Mrd. yen	734	741	874	861	928	861	748	927	..
Arbeidsløshet	1000 personer	1368	1562	1610	1540	1530	1550	1630
Konsumpriser	1980=100	107.7	109.7	112.1	114.5	114.9	114.5	114.1	115.3	115.1

1) Industriproduksjon og gruvedrift.

2) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

INNHALDSOVERSIKT OVER ØKONOMISKE ANALYSER 1985

I. ØKONOMISKE OVERSIKTER

Økonomisk utsyn over året 1984	Nr. 1
Konjunkturtendensene for Norge	Nr. 3, 6, 8
Konjunkturtendensene i utlandet	Nr. 2, 5, 7, 9
Inntektsutviklingen i 1984 - lønnskostnader og driftsresultat	Nr. 2
Foreløpige nasjonalregnskap for 1984, reviderte tall	Nr. 4
Reviderte nasjonalregnskapstall for 1982 og 1983 - nærmere kommentarer til revisjone	Nr. 4
Disponibel inntekt og sparing etter institusjonell sektor 1982-1984	Nr. 4

II. ARTIKLER

Bragstad, Torunn, Erling Fløttum, Tore Halvorsen, Viggo Jean-Hansen IARIW-konferansen i Nederland 25.-31. august 1985 - Revisjon av nasjonalregnskapet	Nr. 9
Bruknapp, Arne og Paal Sand MAKKO - et analyseverktøy for kommunal økonomi	Nr. 5
Cappelen, Adne og Kjell Roland Virkninger på norsk økonomi av et stort fall i oljeprisen	Nr. 2
Dagsvik, John, Olav Ljones og Rolf Aaberge Utviklingen på arbeidsmarkedet - usikkerheten i AKU	Nr. 6
Fløttum, Erling Joar Næringsstrukturen i Norge - hovedtrekk av utviklingen over tid og i internasjonal sammenheng	Nr. 4
Glomsrød, Solveig og Bente Vigerust Luftforurensninger og økonomisk vekst	Nr. 8
Jean-Hansen, Viggo Varestrømmer i nasjonalregnskapet	Nr. 5
Jensen, Morten, Vidar Knudsen, Hilde Olsen og Tore Schweder Sesongjustering ved X11-metoden	Nr. 2
Johansen, Per Richard og Bjørn Rogstad Verdensøkonomien fram til 1989	Nr. 5
Koren, Charlotte Folketrygden - Hvordan avhenger pensjonen av pensjonistenes tidligere inntekter?	Nr. 4
Ljones, Olav og Steinar Strøm Gifte kvinner - skatt og tilbud og arbeid	Nr. 7
Ljones, Olav og Kjetil Sørli Arbeidskraftstilgang og befolkningsutvikling - en presentasjon av beregningsmodellen MATAUK	Nr. 3

Ljones, Olav og Kjetil Sørli	
"Befolkningens forsørgelsesbyrde" - en framskriving av den yrkespassive og yrkesaktive befolkning	Nr. 6
Mørch von der Fehr, Nils-Henrik og Gunnar Sollie	
Markedsindikatorer for norsk eksport	Nr. 3
Nygaard, Elizabeth	
Familiebeskatning - Skattekommissjonens forslag	Nr. 7
Schulz, Carl-Erik	
Eksport og markedsstruktur	Nr. 9
Stølen, Nils Martin	
Faktorer bak lønnsveksten	Nr. 9

RETTING

På side 19 i avsnittet "Finanspolitikken" har nederste linje i begge spaltene falt ut. Siste setning i første spalte skal lyde:

Foreløpige beregninger tyder på at statens utgifter økte mer enn forutsatt i 1985. Det ser ut til å ha vært en realvekst i statens kjøp av varer og tjenester på 3-4 prosent fra 1984 til 1985, mens overføringene nominelt økte med om lag 12 prosent.

Siste setning i andre spalte skal lyde:

Lettelsene i bedriftsbeskatningen ble gjennomført blant annet ved utvidet fradrag for kontingent til yrkesorganisasjoner og øking i satsene for maksimal avsetning til konsolideringsfond fra 20 til 22 prosent.

Månedens publikasjoner

Statistisk Sentralbyrå

Skippergata 15
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo 1
Tlf. (02) *41 38 20

Postboks 510
Stasjonssida
2201 Kongsvinger
Tlf. (066) *16 111

2. januar 1986

UTSENDT I DESEMBER 1985

ENERGISTATISTIKK 1984 (NOS 572). Publikasjonen gir opplysninger om produksjon, eksport, import og forbruk av elektrisitet, råolje, naturgass, petroleumprodukter og andre energibærere. Et eget avsnitt gir prisoppgaver for utvalgte energibærere. Sidetall 87 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2268-0 ISSN 0333-371X

FLYTTESTATISTIKK 1984 (NOS 566). Gir tall for registrerte flyttinger innenlands og fra og til utlandet i 1984. Sidetall 86 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2259-1 ISSN 0550-8592

INNETEKTSSTATISTIKK 1982 (NOS 569). Inneholder opplysninger om gjennomsnittsinntekter, inntektens sammensetning og inntektsfordelinger for personer og for husholdninger. Statistikken bygger på materiale fra Inntekts- og formuesundersøkelsen 1982. Sidetall 148 Pris kr 30,00 ISBN 82-537-2264-8 ISSN 0800-2967

JAKTSTATISTIKK 1984 (NOS 567). Gir oversikt over jakt og fangst. For storvilt er det gitt tall for kommuner. Sidetall 57 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2260-5 ISSN 0550-0400

LAKSE- OG SJØAUREFISKE 1984 (NOS 568). Gir oppgaver over oppfisket kvantum og fangstverdi av laks og sjøaure fordelt på sjøfiske og elvefiske. Gir dessuten opplysninger om fiskeoppdrett og oppgaver over klekkerier, settefiskoppdrett og smoltproduksjon m.m. Sidetall 96 Pris kr 25,00 ISBN 82-537-2261-3 ISSN 0550-0419

PUBLIKASJONENE ER TIL SALGS I BOKHANDLENE

Økonomiske analyser

Utkommer med omlag 10 nummer pr. år.
Prisen for et årsabonnement er kr. 80,-,
løssalgpris kr. 10,-. Forespørsler om
abonnement kan rettes til opplysnings-
kontoret i Statistisk Sentralbyrå.
Publikasjonen utgis i kommisjon hos
H. Aschehoug & Co. og Universitets-
forlaget, Oslo, og er til salgs
hos alle bokhandlere.

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1
Tlf. (02) 41 38 20

ISBN 82-537-2291-5

ISSN 0800 - 4110